

แนวทางการปฏิบัติราชการ

สำหรับข้าราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

.1309593

1น

7

สถาบันดำรงราชานุภาพ

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

แนวทางการปฏิบัติราชการ

สำหรับข้าราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กระทรวงมหาดไทย

หนังสือห้องสมุดเป็นสมบัติของ
ส่วนกลาง โปรดช่วยกันรักษา และ
นำส่งคืนเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน

เลขทะเบียน..... 24989
ศดร.
เลขหมู่..... 352.1379543
..... 48134.....
..... 1
วัน เดือน ปี 29 พ.ย. 2547
..... 3 พ.ย. 2547

สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

คำนำ

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพในการบูรณาการการแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัด คือจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสด้วยการนำนโยบายของรัฐบาล และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้แปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ กำหนดมาตรการหรือแนวทางการดำเนินงาน ประสานการปฏิบัติ กำกับการดำเนินงาน พิจารณาให้การสนับสนุน และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร โดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาค และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กปต.) และสภาความมั่นคงแห่งชาติให้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้นข้าราชการบรรจุใหม่หรือข้าราชการที่ย้ายเข้ามาปฏิบัติราชการใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน เข้าใจและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการดำเนินโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพข้าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถาบันดำรงราชานุภาพจึงได้รวบรวมแนวทางปฏิบัติราชการ
สำหรับข้าราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นคู่มือ
แนวทางให้ข้าราชการในพื้นที่ไปศึกษาและปฏิบัติ เพื่อให้เข้าใจและ
เข้าถึงประชาชนในพื้นที่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็น
ประโยชน์ในการปฏิบัติงานแก่ข้าราชการในพื้นที่ไม่มากนักน้อย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิงหาคม 2547

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทนำ

- * หลักรัฐประศาสนโยบาย
- * พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
5 ธันวาคม 2542
- * สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

บทที่ 1

- * หลักรัฐประศาสนโยบายสำหรับมณฑลปัตตานี 3
- * หลักการปกครองจังหวัดปัตตานี 10
ยะลา นราธิวาส และสตูล

บทที่ 2

- นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
- * ความเป็นมาและพัฒนาการของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ 21
เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
- * นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 26
และการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.)

บทที่ 3

- * โครงสร้างทางสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ 31
- * วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น 36
- * ข้อพึงปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติ ในการปฏิบัติราชการ จังหวัดชายแดนภาคใต้ 61
- * คำตอบและข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรีเกี่ยวกับ แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม 65

บทที่ 4

- * ภาษาท้องถิ่นที่ควรรู้ 85
- * การนับจำนวนที่ควรทราบ 117

ภาคผนวก

- * ข้อคิดเห็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายโกศล พลกุล) เรื่อง การแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 121
- * นโยบายแนวทางปฏิบัติราชการต่อสถานภาพของจังหวัด ชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป) 126

เอกสารอ้างอิง

บทนำ

- * หลักรัฐประศาสน์นโยบาย
- * พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
5 ธันวาคม 2542
- * สมเด็จพระบรมพระยาดำรงราชานุภาพ

หลักรัฐประศาสนโยบายสำหรับปฏิบัติราชการในมณฑลปัตตานี
ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6
พระราชหัตถเลขา ที่ 3/78 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม พุทธศักราช 2466

“....ข้าราชการที่จะแต่งตั้งออกไปประจำตำแหน่งในมณฑลปัตตานี
พึงเลือกเฟ้นแต่คนที่มีนิสัยซื่อสัตย์ สุจริต สงบเสถียร เยือกเย็น มิใช่
สักแต่ว่าส่งไปบรรจุให้เต็มตำแหน่งหรือส่งไปเป็นการลงโทษเพราะเลว....
เมื่อจะส่งไปแล้วต้องสั่งสอนชี้แจงให้รู้ลักษณะทางการอันพึงประพฤติระมัด
ระวัง....ผู้ใหญ่ในห้องที่ฟังสอดส่อง ฝึกรอบรรมกันต่อๆ ไป ในคุณธรรม
เหล่านั้นเนืองๆ ไซ้แต่คอยให้พลาดพลั้งลงไปก่อน แล้วจึงจะลงโทษ.....”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
5 ธันวาคม 2542

“...ความพร้อมเพรียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่ทุกคน ทุกฝ่าย แสดงให้เห็นทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึงคุณธรรมข้อหนึ่ง ที่อุปถัมภ์และผูกพัน ให้คนไทยรวมกันเป็นเอกภาพสามารถดำรงชาติบ้านเมืองให้มั่นคง เป็นอิสระ ยั่งยืนมาช้านาน คุณธรรมข้อนั้น ก็คือ มิตร ความมีเมตตา หวังดีให้กัน และกัน ผู้ที่มีมิตรต่อกันจะคิดอะไรก็คิดแต่ในทางสร้างสรรค์ มีคุณประโยชน์ ร่วมกัน จะพูดอะไรก็ใช้เหตุผลเจรจากัน คือความเข้าอก เข้าใจกัน จะทำ อะไรก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้วยความมุ่งมั่นมุ่งเจริญต่อกัน

ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาทบทวนให้ทราบ และ ตระหนักแก้ไขอีกครั้งหนึ่งว่า ในกาย ในใจของคนไทยเรา ยังมีคุณธรรมข้อนี้ อยู่หนักแน่น พร้อมมูลเพียงใด จะได้มั่นใจว่าเราจะสามารถรักษาประเทศชาติ และความเป็นไทยของเราไว้ได้อย่างยืนยาวตลอดไป”

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
2435 - 2458

“...เจ้าคุณ อำนาจอยู่ที่ราษฎรเชื่อถือ ไม่ใช่อยู่ที่พระแสงราชสัตรา
จะไปอยู่ที่ไหนก็ตาม ถ้าเจ้าคุณทำให้ราษฎรเชื่อถือด้วยความศรัทธาแล้ว
ไม่มีใครถอดเจ้าคุณได้แม้ในหลวง เพราะว่าท่านก็คงปรารถนาให้ราษฎร
อยู่เย็นเป็นสุขเช่นเดียวกัน...”

บทที่ 1

- ☆ หลักรัฐประศาสนโยบายสำหรับมณฑลปัตตานี
- ☆ หลักการปกครองจังหวัดปัตตานี ยะลา
นราธิวาส และสตูล

หลักการประสานนโยบาย

สำหรับมณฑลปัตตานี

คำนำ

หลักการประสานนโยบายนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้วางขึ้นไว้สำหรับยึดถือปฏิบัติราชการในมณฑลปัตตานีเป็นมูลมาตามพระราชหัตถเลขาที่ 3/78 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2466

การที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีหลักขึ้นไว้แก่ผู้รับราชการสนองพระเดชพระคุณโดยแจ่มแจ้งเช่นนี้ เป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ หาที่สุดมิได้ ควรข้าราชการในมณฑลปัตตานีจะพึงระวัง ตั้งใจดำเนินการสนองพระเดชพระคุณให้ต้องตามพระราชประสงค์ด้วยเคร่งครัดที่สุด

ความจริงรัฐประสานนโยบายนี้ แม้จะตั้งขึ้นสำหรับมณฑลปัตตานีก็ดี แต่ก็ย่อมจะเป็นหลักสำคัญในทางการปกครองท้องที่ทั่วไปได้ดีอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งสมควรผู้รับราชสนองพระเดชพระคุณอยู่ในท้องที่ต่างๆ จะยึดถืออนุโลม การให้เป็นไปตามพระบรมราชประสงค์ ไม่เฉพาะแต่มณฑลปัตตานีแล เช่น ภาคพายัพ ภาคอีสาน ฤๅท้องที่ชายพระราชอาณาเขตทุกแห่งยิ่งสมควรจะอนุโลมใช้ได้เหมือนกัน

เพราะฉะนั้น หลักการประสานนโยบายนี้ ให้บรรดาข้าราชการทั้งผู้ใหญ่ ผู้น้อยคอยอนุโลมตามบุคคลแลเหตุผลภูมิประเทศ เพื่อปฏิบัติราชการสนองพระเดชพระคุณให้เป็นไปสมพระบรมราชประสงค์จงทั่วกัน

ส่วนคำอธิบายที่ได้เขียนขึ้นประกอบความตามหัวข้อเหล่านั้น
กระทรวงมหาดไทยได้พยายามบรรยายความขึ้นไว้ เพื่อให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
ตามที่ได้เห็นว่าเป็นการสมควร ขอให้ถือว่าคำอธิบายนั้นเป็นคำแนะนำของ
กระทรวงมหาดไทย ได้เขียนประกอบขึ้นตามความเห็นเป็นส่วนหนึ่ง

ศาลาว่าการมหาดไทย

วันที่ 30 กรกฎาคม พุทธศักราช 2466

มหาอำมาตย์นายก ยมราช

เสนาบดี

● **หลักการประกาศนโยบาย**

ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ วางไว้สำหรับปฏิบัติราชการในมณฑลปัตตานี โดยพระราชหัตถเลขาที่ 3/78 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2466

ข้อ 1 ระเบียบการหรือวิธีปฏิบัติการอย่างใด เป็นทางให้พลเมืองรู้สึกเห็นไปว่าเป็นการเบียดเบียนกดขี่ศาสนาอิสลาม ต้องยกเลิกหรือแก้ไขเสียทันที การใดจะจัดขึ้นใหม่ต้องอย่าให้ขัดกับลัทธินิยมของอิสลาม หรือยิ่งทำให้เห็นเป็นการอุดหนุนศาสนาหมัดไต่ยิ่งดี (ก)

ข้อ 2 การกะเกณฑ์อย่างใดๆ ก็ดี การเก็บภาษีอากรหรือพลีอย่างใดๆ ก็ดี เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมเทียบกัน ต้องอย่าให้ยิ่งกว่าที่พลเมืองในแคว้นแคว้นของต่างประเทศ ซึ่งอยู่ใกล้เคียงติดต่อกันนั้น ต้องเกณฑ์ต้องเสียอยู่เป็นธรรมดา เมื่อพิจารณาเทียบกันแต่เฉพาะอย่างต้องอย่าให้ยิ่งหย่อนกว่ากันจนถึงเป็นเหตุให้เสียหายในทางปกครอง (ข)

ข้อ 3 การกดขี่บีบบังคับเจ้าพนักงานของรัฐบาล เนื่องแต่การใช้อำนาจในทางที่ผิดมิเป็นธรรมก็ดี เนื่องจากหมิ่นหลู่ดูแคลนพลเมืองชาติแขกโดยฐานที่เป็นคนต่างชาตีกดี เนื่องแต่การหน่วงเหนี่ยวชักช้าในกิจการตามหน้าที่ เป็นเหตุให้ราษฎรเสียความสะดวกในทางหาเลี้ยงชีพก็ดี พึงต้องแก้ไขและระมัดระวังมิให้มีขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องให้ผู้ทำผิดรองรับผลตามความผิดโดยยุติธรรมไม่ใช่สักแต่จะจัดการกลบเกลื่อนให้เงียบไปเสียเพื่อจะไว้หน้าสงวนศักดิ์ของข้าราชการ (ค)

ข้อ 4 กิจการใดๆ ทั้งหมดอันเจ้าพนักงานจะต้องบังคับแก่ ราษฎร ต้องระวางอย่าให้ราษฎรต้องขัดข้องเสียเวลาเสียการในทางหาเลี้ยงชีพ ของเขาเกินสมควร แม้จะเป็นการจำเป็นโดยระเบียบการก็ดี เจ้าหน้าที่พึง สอดส่องแก้ไขอยู่เสมอเท่าที่สุจริตจะทำได้ (ฆ)

ข้อ 5 ข้าราชการที่แต่งตั้งออกไปประจำตำแหน่งในมณฑลปัตตานี พึงเลือกเฟ้นแต่คนที่มีนิสัยซื่อสัตย์ สุจริต สงบเสงี่ยมเยือกเย็น ไม่ใช่ ลักแต่จะไปบรรจุให้เต็มตำแหน่งหรือส่งไปเป็นทางลงโทษเพราะเลว

เมื่อจะส่งไปต้องสั่งสอนชี้แจงให้รู้ลักษณะทางการอันจะพึงปฏิบัติ ระมัดระวัง โดยหลักที่กล่าวไว้ในข้อ 1 ข้อ 3 และข้อ 4 ข้างบนนั้นแล้ว ผู้ใหญ่ในท้องที่พึงสอดส่องฝึกฝนอบรมกันต่อๆ ไปในคุณธรรมเหล่านั้น หนึ่งๆ ไม่ใช่แต่คอยให้พลาดพลั้งลงไปก่อน แล้วจึงว่ากล่าวลงโทษ (ง)

ข้อ 6 เจ้ากระทรวงทั้งหลายจะจัดวางระเบียบอย่างใดขึ้นใหม่ หรือบังคับการอย่างใดในมณฑลปัตตานี อันจะเป็นทางพาดพาลถึงสุขทุกข์ ของราษฎร ก็ควรพิจารณาเหตุผลแก้ไขหรือยับยั้ง ถ้าไม่เห็นด้วยว่ามีมูล ขัดข้อง ก็ควรหารือกับกระทรวงมหาดไทย แม้ยังไม่ตกลงกันในระหว่าง กระทรวง ก็พึงนำความขึ้นกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย (จ)

คำอธิบายประกอบหัวข้อ

(ก) การที่จะรู้ว่าเป็นการปรับแก้ต่อศาสนาหรือลัทธินิยมเพียงใด จำเป็นแก่ผู้ที่รับราชการในท้องที่เช่นนี้จะต้องศึกษาหรือหาความรู้ด้วยความเอาใจใส่ให้มาก

กระทรวงมหาดไทยได้พยายามที่จะนำหัวข้อ อันเป็นความรู้เบื้องต้นขึ้นไว้เป็นทางช่วยเหลือบางอย่างและกำลังทำอยู่แล้ว ขอให้ใช้ความระมัดระวังประกอบด้วยความพินิจพิจารณาเพิ่มเติมต่อตามที่ควรจะทราบได้อีกต่อไปด้วย

ตามหลักในข้อ 1 นี้ อาจใช้ได้ทั้งการปฏิบัติอยู่หรือที่จะปฏิบัติต่อไปด้วย เช่น การใดแม้จะได้ปฏิบัติอยู่แล้ว ถ้ารู้สึกว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อศาสนาของเขา หรือประชาชนมีความรังเกียจในทางที่ไม่ต้องตามลัทธินิยมแล้ว สิ่งใดผู้ปฏิบัติจะละเลิกหรืองดเว้นได้ก็ควรงดเว้น ถ้าเกินแก่หน้าที่ก็ควรรายงาน หรือแสดงเหตุผลเสนอไปตามลำดับ เพื่อพิจารณาแก้ไข

ส่วนการต่อไปแม้ทางราชการจะสั่งหรือคิดจัดหรือวางระเบียบอย่างใดมา ถ้าเห็นว่าเป็นข้อขัดข้องดังที่กล่าวแล้ว ก่อนที่จะกระทำลงในเบื้องต้น ควรจะร้องเรียนชี้แจงเหตุผลเสนอความขัดข้องให้ผู้สั่งทราบเป็นลำดับไป

ข้อที่จะทำให้เป็นการอุดหนุนศาสนานั้น อาจทำได้ด้วยสำแดงความช่วยเหลืออุดหนุนอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งไม่ผิดด้วยทางราชการ หรืออย่างน้อยก็ควรสำแดงความเลื่อมใส และความเคารวะตามควรเสมออย่าแสดงความรังเกียจหรือลบหลู่ขัดขวาง ซึ่งเป็นอาการมิบังควร

(ข) เรื่องนี้ผู้ที่ป็นหัวหน้าควรจะต้องเอาใจใส่สืบสวนทราบเหตุผลแลกิจการในเรื่องเช่นนี้จากฝ่ายอังกฤษไว้ให้มากที่สุดที่ควรจะทราบได้

(ค) 1. จะทำอะไรควรทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา

2. อาคารที่จะทำ ควรสำแดงด้วยกิริยาอัธยาศัยอ่อนโยน และควรสำแดงด้วยเหตุผลให้แจ่มแจ้งเสมอ

3. ไม่ควรใช้กิริยาหรือวาทะที่หยาบคาย หรือถ้อยคำอันเป็นทางแสลง กล่าวคือ การกล่าวคำพูดดูถูก ดูหมิ่น แม้เฉพาะบุคคลก็ไม่ควรใช้แลการสำแดงอย่างยั้งให้เห็นว่าเป็นพวกเดียว ชาติเดียว ไม่ควรสำแดงให้เห็นเป็นเราเป็นเขา

4. เมื่อประชาชนจะมีกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ให้พยายามสำแดงปราศรัยไต่ถาม สิ่งใดที่ควรจะช่วยให้สำเร็จกิจได้รวดเร็ว ก็ควรกระทำให้ เห็นว่าได้ช่วยเหลือโดยเร็วพลัน ไม่ควรสำแดงให้เห็นความ รังเกียจ หรือ เบื่อหน่ายในการที่จะกระทำกิจให้ชั้กเข้าไป

5. ควรให้ผู้ใหญ่ทางการจะเอาใจใส่ให้ตลอดกันทุกชั้นทุกระดับ ถ้าปรากฏว่าเจ้าพนักงานผู้ใดกระทำการผิดพลาดอย่างไรเกี่ยวแก่ประชาชน ก็ให้ว่ากล่าวลงโทษให้เห็นผิดถูก ปรากฏลงไปตามควรแก่โทษานุโทษ อย่างเฉียบขาดทันที

(ข) ข้อนี้จะต้องคอยฟังเสียงดูกิจการเป็นเรื่องๆ ไป สิ่งใดถ้าพอจะแก้ไขได้โดยลำพังได้ก็พยายามแก้ไขให้ดีที่สุด ถ้าเกินอำนาจหน้าที่ก็ควร ร้องเรียนไปตามลำดับชั้น

แต่อย่างไรก็ดี การใช้ความระมัดระวังในข้อนี้ควรจะนึก ให้กว้างๆ ถึงเสียการเสียเวลาที่เกี่ยวแก่ลัทธิศาสนาเข้าประกอบด้วย เช่น วันศุกร์ ตามธรรมดาเขาจะไปฟังเทศน์ในสุเหร่า เมื่อจะมีการเรียกร้อง บังคับให้กระทำการใดๆ ถ้าพอจะหลีกเลี่ยงเปลี่ยนวันได้ก็ควรละวันเสีย

หรืออีกอย่างหนึ่ง เช่น ในระหว่างเวลาปอซอ (ถือบวช) กิจการอย่างที่เราควรจะผ่อนผันได้ ก็ควรผ่อนผันให้พอดีพอควรแก่ฤดูกาล ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

(ง) เจ้าหน้าที่ทางกระทรวงพยายามอย่างที่สุดที่จะระงับหลักการข้อนี้ไว้ แต่ต้องอาศัยผู้หลักผู้ใหญ่ในท้องที่ที่ต้องเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือประกอบด้วย เพราะตามธรรมดาจะเลือกเฟ้นบุคคลที่คุ้นเคยกับท้องที่มาทั้งหมดคงสุดวิสัย ข้อสำคัญการอบรมในท้องที่จะเป็นทางช่วยเหลือได้มาก ถ้าผู้หลักผู้ใหญ่เอาใจใส่ระงับกันไว้ก่อนแล้วก็เป็นทางรักษาหลักการได้ดี อย่าปล่อยให้ไปตามบุญตามกรรม หรือจะคิดแก้เมื่อพลั้งพลาดไปแล้วนั้น เป็นอันสละเลิกคิดเช่นนี้เสีย

(จ) ข้อนี้เป็นกล่าสำคัญสำหรับสมุหเทศาภิบาล ผู้ซึ่งรับราชการสนองพระเดชพระคุณอยู่ในท้องที่ต่างพระเนตรพระกรรณ เมื่อได้ทรงไว้วางพระราชหฤทัยมอบภาระความสุขทุกข์ของประชาชนพลเมืองไว้ให้ตั้งนั้น การทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องใช้ความคิดพิจารณาให้ตลอดแลด้วยความรอบคอบในเบื้องต้น ให้เต็มสติปัญญาความสามารถเป็นอย่างดีที่สุด ถ้าเห็นว่าสิ่งใดทางดำเนินการพลัดพลั้งหรือเป็นทางปรับปรังต่อหลักรัฐประศาสน์นโยบายแล้ว ต้องสำแดงเหตุผลหรือโต้แย้งให้เป็นกิจจะลักษณะด้วยความฉะฉานไม่ควรจะนิ่งนอนใจหรือรับปฏิบัติไปด้วยฝืนความคิดเห็น

ควรเป็นที่เข้าใจว่า ในท้องที่มณฑลปัตตานี ย่อมมีลักษณะผิดแผกแตกต่างกับมณฑลอื่นๆ บางทีกิจการบางอย่างอาจกระทำได้ด้วยปราศจากความกังวลห่วงใยในท้องที่นั้น แต่ไม่เป็นตัวอย่างอันดีที่จะทำลงไป ในท้องที่เช่นนี้ จึงควรพิจารณาเหตุผลลงไปโดยเฉพาะท้องที่อย่างเด็ดเดี่ยว

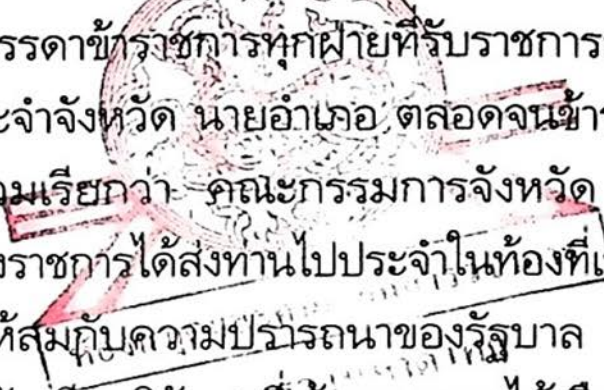
แต่อย่างไรก็ดี การปฏิบัติสำหรับข้อนี้ แม้จะเป็นกิจการต่างกระทรวงกัน ก็ควรบอกปากเสียงในกระทรวงมหาดไทยทราบไว้ด้วย เพื่อเป็นทางพิจารณาหารือในเมื่อจะมีการเจรจาว่ากันในระหว่างเจ้ากระทรวงต่อไป.

หลักการปกครอง

● จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล

จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับสหพันธรัฐมลายูของอังกฤษ ประชาชนส่วนมากที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนี้ เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีขนบธรรมเนียมประเพณีผิดแผกแตกต่างกับชาวไทยภาคอื่นๆ แต่เดิมมาจังหวัดเหล่านี้เรียกว่า บริเวณเจ็ดหัวเมืองภาคใต้ ทางราชการได้จัดการปกครองเป็นพิเศษ โดยใช้กฎข้อบังคับบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. 120 เป็นหลักการปกครองชาวไทยอิสลามพวกนี้ ปรากฏตามหลักฐานในทางประวัติศาสตร์ว่า เป็นพวกที่มีถิ่นที่อยู่ในทางภาคใต้ของประเทศไทยและถือว่ามีสัญชาติเป็นไทยเหล่านี้ที่อยู่ร่วมการปกครองกันมาแต่โบราณกาล

เนื่องจากจังหวัดทั้ง 4 ดังกล่าว เป็นจังหวัดที่อยู่ชายแดน มีพลเมืองเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม และมีขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกันกับชาวไทยอื่นๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้นทางราชการจึงเห็นว่า การปกครองใน 4 จังหวัดนี้ เป็นการจำเป็นที่จะต้องจัดรูปการปกครองพิเศษ โดยจัดการปกครองให้เข้ารูปและกลมกลืนกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยคล้ายคลึงกับประเทศใกล้เคียง ตลอดจนวางหลักการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้ปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้เกิดความสัมพันธ์กับราษฎรชาวไทยอิสลามโดยใกล้ชิด กระทรวงมหาดไทยจึงได้พิจารณาวางหลักการปกครอง เพื่อให้ข้าราชการฝ่ายปกครอง และข้าราชการซึ่งรับราชการอยู่ใน 4 จังหวัดนี้ ถือเป็นทางปฏิบัติดังต่อไปนี้คือ

1. บรรดาข้าราชการทุกฝ่ายที่รับราชการอยู่ใน 4 จังหวัดนี้ อาทิ เช่น ข้าหลวงประจำจังหวัด นายอำเภอ ตลอดจนข้าราชการกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ ซึ่งรวมเรียกว่า คณะกรรมการจังหวัด คณะกรรมการอำเภอ ขอให้เข้าใจว่าทางราชการได้ส่งท่านไปประจำในท้องที่เหล่านี้ ก็เพื่อที่จะให้ช่วยบริหารราชการให้สัมพันธ์กับความปรารถนาของรัฐบาล และเจ้ากระทรวงนั้นๆ นับว่าเป็นผู้ที่ได้รับเกียรติอันสูงที่เจ้ากระทรวงได้เลือกเฟ้นให้ความไว้วางใจ มาบริหารกิจการในท้องที่นี้เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรต่างหุ่ต่างตาของ รัฐบาล ฉะนั้น ท่านข้าราชการทั้งหลายจะต้องนึกถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ ของท่านต่อกระทรวง ทบวง กรม และให้พึงระลึกอยู่เสมอว่าท่านทั้งหลาย จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามัคคีกลมเกลียว เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อย่าให้แตกแยกความสามัคคีกันได้ ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ก็เป็น เรื่องสำคัญยิ่ง จึงขอให้พยายามรักษาไว้เป็นอย่างดี ท่านมาบริหาร ราชการอยู่ใกล้ชายแดนเช่นนี้ ต่างประเทศและราษฎรชาวพื้นเมือง ย่อมจะ มุ่งมองท่านเป็นตาเดียว ส่วนกิจการในด้านราษฎรนั้น ก็ขอให้ถือว่าเป็น การปฏิบัติหน้าที่ต่อคนไทยด้วยกัน อย่าเข้าใจผิดและดูถูกเหยียดหยาม ชาวไทยอิสลาม ว่าเป็นคนต่างชาติต่างศาสนา ทางที่ดีข้าราชการทุกคน จะต้องปฏิบัติและวางตนให้ชาวไทยอิสลามเห็นว่าเป็นพวกเดียวกัน อยู่ใน ประเทศไทยด้วยกัน

2. สิทธิของราษฎรนั้น ขอให้ข้าราชการฝ่ายปกครองทุกตำแหน่ง พยายามทำความเข้าใจและชี้แจงให้เห็นว่า เราเป็นคนไทยด้วยกัน มีสิทธิ เสรีภาพเสมอกัน เช่น เรามีประเทศไทย เราอยู่ภายใต้ความคุ้มครอง ของกฎหมายเกี่ยวกับร่างกายและทรัพย์สิน เสมอเหมือนกับพี่น้องชาวไทย ทั้งหลาย และเรามีพระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพสักการะองค์เดียวกัน แต่ถ้าว่พิจารณาถึงผลในการปกครองอันแท้จริง พี่น้องชาวไทยอิสลาม

ใน 4 จังหวัดนี้ ยังได้รับประโยชน์ในทางกฎหมายดียิ่งกว่าพี่น้องชาวไทย
ในหัวเมืองอื่นๆ เสียอีก เช่น ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมาย
อิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พุทธศักราช 2489
และทางรัฐบาลยังได้จัดรูปการปกครองเป็นพิเศษ เหล่านี้เป็นต้น ทั้งนี้
เพราะรัฐบาลพึงเล็งเห็นว่า เป็นลัทธิอันมีบัญญัติตามศาสนาจึงให้สิทธิ
พิเศษ ส่วนการปกครองนั้นเล่าก็มีได้ใช้หลักการปกครองในทำนองเมืองขึ้น
โดยแบ่งแยกชั้นวรรณะ หรือก็ดกกันในเรื่องลัทธิศาสนา และขนบธรรมเนียม
ประเพณีแต่ประการใดเลย

3. ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ข้าราชการทุกคนควรจะต้อง
ถือหลักปฏิบัติ โดยให้ได้ทั้งน้ำใจและให้ได้ทั้งงาน และไม่ควรรจะใช้หลักปฏิบัติ
ให้เป็นการกระทบกระเทือนน้ำใจกันหรือใช้ลัทธิบีบบังคับ กล่าวคือ

ก. การปฏิบัติหน้าที่ราชการทุกอย่าง ควรทำไปตามหน้าที่
อย่างตรงไปตรงมา โดยถือความสุจริต และความเที่ยงธรรมเป็นหลัก

ข. ไม่ควรใช้กิริยาหรือวาจาที่หยาบคายและแสลงหู หรือใช้
ถ้อยคำที่ดูถูกเหยียดหยามในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เช่น เรียกพวกชาวไทย
อิสลามว่าแขกเป็นต้น ทางที่ดีควรจะแสดงให้เขาเห็นว่าเป็นพวกเดียวกัน
มิใช่ถือเป็นเขาเป็นเรา

ค. เมื่อประชาชนติดต่อทั้งในทางราชการก็ดี ในทางส่วนตัว
ก็ดี ควรจะได้ใช้อาการกิริยาติดต่อด้วยอัธยาศัยอันอ่อนโยน และให้
ความสะดวกตามสมควรตลอดจนช่วยเหลือให้สำเร็จกิจไปด้วยความรวดเร็ว
อย่าหน่วงเหนี่ยวหรือแสดงความรังเกียจให้เห็น ตรงกันข้ามควรแสดง
ให้เห็นว่า เราช่วยเหลือ

ง. ให้ผู้บังคับบัญชาพยายามเอาใจใส่ดูแลให้ทั่วถึงกันทุกชั้นทุกตำแหน่ง หากปรากฏว่า ข้าราชการคนใดใช้ลัทธิกดขี่ข่มเหงหรือใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมต่อราษฎร ก็ขอให้จัดลงโทษกันอย่างเด็ดขาด อย่าช่วยเหลือปิดบังเรื่องไว้เพราะจะเป็นทางนำมาซึ่งความไม่พอใจ และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นได้

4. โดยที่ชาวไทยอิสลามเป็นผู้ที่ถือข้อบังคับของศาสนาเป็นกฎหมาย สำหรับปฏิบัติโดยเคร่งครัด และถือเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีไปในตัว ฉะนั้น ในการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ควรจะได้ปฏิบัติการโดยอนุโลมให้เข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีและลัทธิศาสนาของชาวไทยอิสลาม กล่าวคือ

ก. ในการวางกฎ ข้อบังคับ ระเบียบการ หรือวิธีการอย่างใด ซึ่งเป็นทางให้ประชาชนชาวไทยอิสลามรู้สึกหรือเห็นไปว่าเป็นการเบียดเบียนกดขี่ลัทธิศาสนาเป็นการที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง ทางที่ดีการวางระเบียบกฎ ข้อบังคับหรือวิธีการ ควรจะได้อนุโลมให้เข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีและลัทธิศาสนาของชาวไทยอิสลาม และถ้ายังได้วางระเบียบและข้อบังคับให้เห็นว่า เป็นการอุดหนุนและส่งเสริมในทางศาสนาด้วยแล้ว ก็จะเป็นการดีมาก

ข. ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ควรจะได้ผ่อนผันให้ทำได้โดยเสรีเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตลอดจนศีลธรรมอันดีของท้องถิ่น เช่น ในการขออนุญาตฆ่าสัตว์เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ก็ควรจะได้อำนวยความสะดวกให้ตามระเบียบแบบแผนและกฎหมายที่มีอยู่

ค. ในการกะเกณฑ์ใดๆ เช่น การเกณฑ์แรงก็ดี การเรียกประชุมก็ดี หรือการนัดให้ปฏิบัติกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ควรจะดีพยายามหลีกเลี่ยงกะการอย่าให้ตรงกับวันสำคัญในการประกอบพิธีทางศาสนา เช่น ไม่ควรจะเกณฑ์แรงในระยะเวลาถือบวช หรือตรงกับวันศุกร์ เป็นต้น

ง. ข้าราชการทุกคน ไม่ควรจะไปตั้งข้อรังเกียจหรือบีบบังคับในเรื่องการแต่งกายของชาวไทยอิสลาม ควรจะได้อนุโลมให้เขาแต่งกายได้ตามประเพณีนิยม เพราะการแต่งกายเป็นข้อบังคับและขนบธรรมเนียมที่บัญญัติไว้ในลัทธิศาสนาอิสลามด้วย

จ. เพื่อประโยชน์ในทางปกครอง ข้าราชการทุกคนควรจะแสดงให้เห็นว่าเรายกย่องและอุดหนุนส่งเสริมในทางศาสนาของเราเช่นเดียวกับศาสนาอื่น ฉะนั้น ในการประกอบพิธีทางศาสนาควรที่ข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการฝ่ายปกครองจะได้ไปร่วมในงานตามโอกาสอันควร และในการไปร่วมงานควรจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามลัทธิศาสนาอิสลาม

การปฏิบัติอย่างไรเป็นการควรไม่ควรเกี่ยวกับลัทธิศาสนานั้น กระทรวงมหาดไทยให้ทำคำบรรยายไว้ท้ายหนังสือคู่มือนี้แล้ว ขอให้ข้าราชการพยายามศึกษาหาความรู้เอาไว้อย่าง

อนึ่ง เนื่องจากจังหวัดทั้ง 4 นี้ ทางการได้ตรากฎหมายบางฉบับไว้เป็นพิเศษ เพื่อประโยชน์ในทางการปกครอง และเป็นการอุดหนุนในทางศาสนาของชาวไทยอิสลาม กล่าวคือ ได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 และตราพระราชบัญญัติว่าด้วย

การใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พุทธศักราช 2489 และตราพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พุทธศักราช 2490 ฉะนั้น ควรที่ข้าราชการทุกคนจะได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเหล่านี้ไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการปกครองด้วย

5. โดยที่จังหวัดเหล่านี้เป็นจังหวัดชายแดน มีอาณาเขตติดต่อกับสหพันธรัฐมลายูของอังกฤษ ฉะนั้น การปฏิบัติภารกิจใดๆ ควรจะได้พิจารณาเทียบเคียงกับท้องที่ของต่างประเทศอย่าให้เป็นเหตุยุ่งหย่อนกว่ากันจนเสียผลในทางปกครอง อาทิ เช่น ในทางการเศรษฐกิจ และการเมืองควรจะได้ศึกษาหาความรู้ว่าเขาปฏิบัติกันอย่างไร ถ้าหากเห็นว่าท้องที่ของเราปฏิบัติยังไม่เทียบเท่ากับของเขาแล้ว ก็ให้จัดการปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นการเหมาะสมตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ และถ้าเป็นการเกินอำนาจและความสามารถที่จะทำได้ ก็ควรจะได้รายงานให้รัฐบาลพิจารณาดำเนินการต่อไปเท่าที่เห็นสมควร

6. เนื่องจากจังหวัดทั้ง 4 เป็นจังหวัดที่จะต้องจัดการปกครองเป็นพิเศษดังกล่าวแล้วข้างต้น ฉะนั้น ในการแต่งตั้งข้าราชการไปประจำ ควรจะได้พิจารณาเลือกเฟ้นเฉพาะข้าราชการที่เหมาะสมไปประจำ และไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะส่งข้าราชการที่ถูกกลโกงหรือมีความประพฤติไม่ดี ไปประจำใน 4 จังหวัดนี้ ข้าราชการที่เหมาะสมจะไปประจำใน 4 จังหวัดนี้ควรได้เลือกจากบุคคลดังต่อไปนี้ คือ

- ก. ต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่เคยเสียหายในทางราชการ
- ข. ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี

ค. ข้าราชการที่ส่งไปประจำใน 4 จังหวัด ถ้าได้บุคคลที่รู้
ภาษามลายู และภาษาอังกฤษส่งไป ก็จะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการมาก
ง. ต้องเป็นข้าราชการที่เข้าใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี
.ลัทธิศาสนาของชาวไทยอิสลาม ตลอดจนเข้าใจในนโยบายการปกครอง
ของ 4 จังหวัดนี้ได้เป็นอย่างดี หากข้าราชการผู้ใดยังไม่เข้าใจในเรื่อง
เหล่านี้ ควรที่ผู้บังคับบัญชาจะได้ทำการอบรมให้ทราบ ซึ่งในนโยบาย
การปกครองและลัทธิศาสนาเสียก่อน แล้วจึงส่งไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ

7. ขอให้ข้าราชการทุกคนที่ทางราชการได้ส่งไปประจำใน 4
จังหวัดนี้ จงระลึกว่าทางราชการ และผู้บังคับบัญชาได้เห็นความสามารถ และ
ไว้วางใจท่าน จึงได้ส่งไปประจำ ฉะนั้น ขอให้ข้าราชการทุกคนพึงปฏิบัติตน
และปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เหมาะสม และตรงกับความประสงค์ของทางราชการ
และสงวนเกียรติศักดิ์ของข้าราชการไว้ อย่าได้ประพฤติหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด
ให้ชาวไทยอิสลามเหยียดหยามดูหมิ่นดูแคลนได้เป็นอันขาด ตรงกันข้าม
ควรจะได้วางตนให้เป็นที่เคารพยำเกรงจะได้ผลทั้งในทางส่วนตัว และ
ทางราชการ

8. เนื่องจากในดินแดน 4 จังหวัดนี้ พลเมืองส่วนมากเป็นชาวไทย
อิสลามที่พูดภาษามลายู และนับถือศาสนาอิสลาม ฉะนั้น ข้าราชการ
ทุกคนที่รับราชการอยู่ใน 4 จังหวัดนี้ ควรจะได้เรียนรู้ภาษามลายู ให้พูด
และอ่านเขียนหนังสือภาษามลายูได้ ตลอดจนเรียนรู้ในเรื่องลัทธิศาสนา
และขนบธรรมเนียมประเพณี ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งในทางราชการ และ
ส่วนตัวเพราะจะทำให้สะดวกแก่การติดต่อและทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน
และในทำนองเดียวกัน ควรจะได้หาทางส่งเสริมให้ชาวไทยอิสลามได้เรียนรู้
หนังสือไทยให้ทั่วถึงกันด้วย

9. การปกครองประชาชนพลเมืองใน 4 จังหวัดนี้ กระทรวงมหาดไทยมีความประสงค์ที่จะให้พนักงานฝ่ายปกครองใช้หลักทำพระคุณให้เขาเห็นอกเห็นใจ มากกว่าที่จะใช้หลักพระเดชแต่ไม่ใช่ให้เขาเข้าใจผิดคิดว่าอ่อนแอเกรงกลัวเขา กล่าวคือ ใช้หลักการปกครองโดยช่วยเหลือเกื้อกูลอำนวยความสะดวกให้เท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ประชาชนเกิดความพอใจและเคารพนับถือไม่ควรจะใช้หลักความรุนแรงหรือบีบบังคับ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นได้

กระทรวงมหาดไทย

21 พฤศจิกายน 2522

บทที่ 2

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ☆ ความเป็นมาและพัฒนาการของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ☆ นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จบต.)

ความเป็นมาและพัฒนาการของนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ห่างไกลจากศูนย์กลางของอำนาจ และอยู่ติดกับเพื่อนบ้านที่มีวัฒนธรรมเกี่ยวกัน สภาพทางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่มีความไม่สงบ สภาพปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน ทั้งในด้านสังคม จิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะความไม่เข้าใจกัน และหวาดระแวงกันในความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนที่ฝังใจมาจากอดีต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะมาเป็นเวลานาน โดยในอดีตนั้นนโยบายที่กำหนดขึ้นมีลักษณะเป็นนโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง ต่อมาในปี 2521 รัฐบาลจึงได้พิจารณากำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทุกเรื่อง ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และให้นโยบายแต่ละด้านสนับสนุนซึ่งกันและกัน และได้มีการทบทวน และพัฒนานโยบายมาแล้ว รวม 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 : นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ปี 2521

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อ 24 มกราคม 2521 เป็นนโยบายฉบับแรกที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทุกเรื่อง มุ่งให้เกิดการประสานงานระหว่างส่วนราชการในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือให้เกิดความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ ปรับสภาพแวดล้อมทุกด้านให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ที่เห็นผลรวดเร็วขึ้น และสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศมุสลิม ในห้วง 20 ปี ที่มีการดำเนินการตามนโยบายฉบับนี้ ปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จในระดับหนึ่งในการแก้ไขปัญหา ด้านสังคมจิตวิทยา การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน การป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย และการแก้ไขปัญหาการแทรกแซงจากต่างประเทศ โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับประเทศมุสลิมมิให้สนับสนุนขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.)

ฉบับที่ 2 : นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ปี 2531

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2531 เป็นนโยบายฉบับที่สองที่มีการกำหนดห้วงระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2531 - 2535) เป็นผลมาจากการทบทวนนโยบายฉบับแรก และการประเมินสถานการณ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การสร้างความสามัคคี ความสงบและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน โดยให้ความสำคัญเร่งด่วนลำดับแรกในการสร้างความเข้าใจ ลดความหวาดระแวงด้วยการยอมรับในความแตกต่าง และให้เกิดเกียรติซึ่งกันและกัน เน้นการดำเนินงานมวลชน

ให้ผู้นำมุสลิมมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ใช้แนวทางสันติ และปฏิเสธแนวทางรุนแรงในขณะที่ใช้การเมืองนำการทหารในการรักษาความสงบ ในห้วง 5 ปี ที่มีการดำเนินการตามนโยบายฉบับนี้ ปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จอย่างดี โดยเฉพาะการสร้างความเข้าใจ และการลดความหวาดระแวงมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน มีการยอมรับ และให้เกียรติต่อกัน สภาพทางการเมืองเปิดกว้างให้ผู้นำมุสลิมมีบทบาททางการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น ทำให้เงื่อนไขระดับชาติลดลง เจ้าหน้าที่รัฐมีความเข้าใจปัญหามากขึ้น แต่ยังไม่มีความพร้อมที่จะผลักดันการแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่การดำเนินนโยบายการเมืองนำการทหารมีความคืบหน้าในระดับที่สลายขีดความสามารถของ ขจก. จนไม่สามารถใช้กำลังขนาดใหญ่ได้อีกต่อไป สำหรับความสัมพันธ์กับต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เปลี่ยนแปลงไปในทางสร้างสรรค์มากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาการสร้างเอกภาพทางความคิดระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและการพัฒนาที่ยังล่าช้า

ฉบับที่ 3 : นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2537

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อ 7 มิถุนายน 2537 เป็นนโยบายที่มีห้วงระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี ต่อเนื่องจากฉบับที่สอง ซึ่งได้ทบทวนขึ้นใหม่เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเพื่อให้มีการปรับการดำเนินงานตามนโยบายให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และตรงกับสาเหตุของปัญหามากขึ้น โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่เป็นงานสำคัญเร่งด่วนเพื่อให้พลังการพัฒนาเศรษฐกิจ

เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคมให้เข้มแข็ง
ในขณะเดียวกันจะรักษาเสถียรภาพของแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมือง
และสังคมจิตวิทยาที่ดำเนินงานมาในแนวทางที่ถูกต้องแล้วให้ดำเนินต่อไป
อย่างมั่นคง รวมทั้งการระดมพลังและความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการรักษา
ความสงบเรียบร้อย และลดความขัดแย้งที่มีอยู่ในสังคม รวมทั้งการประชา-
สัมพันธ์เพื่อรักษาบรรยากาศของความเข้าใจ และความพร้อมที่จะรับการ
พัฒนา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการทุกด้านหนุนช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และบังเกิดความสุขและความเจริญ
ก้าวหน้าของประชาชนในพื้นที่อย่างถาวร ในห้วงของการดำเนินนโยบาย
ที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีการดำเนินการตามนโยบายมีผลคืบหน้าอย่างน่าพอใจ
ในทุกด้าน แม้ว่าจะมีความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยด้านต่างๆ ที่มามีผล
กระทบและเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามนโยบาย ทำให้เกิด
ความล่าช้า และชะงักงันของการดำเนินงานในบางโครงการ แต่ในภาพรวม
การดำเนินงานตามนโยบายมีความต่อเนื่อง และมีระดับของพัฒนาการ
เป็นที่น่าพอใจอย่างไรก็ตามยังมีปัญหาสังคมจิตวิทยาที่ยังดำรงอยู่ ปัญหา
ความยากจนและความไม่เป็นธรรมในสังคม ที่เกิดจากการพัฒนาที่ยังไม่
กระจายผลได้จากการพัฒนาให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ปัญหาภาพลักษณ์
ความไม่สงบ และปัญหายาเสพติดที่รุนแรงขึ้น

ฉบับที่ 4 : นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ปี 2542

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อ 7 กันยายน 2542 ในการ
แก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดวิธีคิด และนำเสนอนโยบาย
ใหม่ด้วยการเน้นให้ทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมคิด

ร่วมทำตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นของกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติร่วมกัน และด้วยความเชื่อมั่นว่าจะเกิดความมั่นคงขึ้นในพื้นที่ ที่ทำให้การดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่มีความสุข และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยที่มั่นคงถาวร ทั้งนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาคนในสังคม ให้เป็นศูนย์กลางของการแก้ไขปัญหาทั้งปวง โดยสร้างและพัฒนาศักยภาพของคนทั้งภาครัฐและภาคประชาชนให้มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่จะนำมาเป็นพลังสร้างสรรค์สังคมร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ในขณะที่เดียวกันก็จะพัฒนาสภาวะแวดล้อมในทุกด้านให้สอดคล้องกับการพัฒนาคนและสังคมดังกล่าว ให้รู้เท่าทันและพร้อมที่จะปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ บนพื้นฐานเอกลักษณ์เฉพาะ ประการสำคัญจะพัฒนาและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อรองรับและแก้ไขปัญหาทั้งในเรื่องของคน สังคม และสภาวะแวดล้อมที่จะเกิดปัญหาได้ พร้อมที่จะปกป้องวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ และพัฒนาไปในทิศทางร่วมกัน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างพลังสังคมแห่งการสร้างสรรค์ตามกรอบ และกติกาใหม่ของสังคมในอนาคต รวมทั้งการเชื่อมโยงมิติทางวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน และประชาชน คนมุสลิมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนในทุกด้าน

นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.)

จากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา รัฐบาลจึงได้มีการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 68/2547 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2547 เรื่อง นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น โดยความเห็นของคณะรัฐมนตรี เพื่อยุติสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้โดยเร็ว ปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศให้เกิดความมั่นคงภายใน ให้อยู่ในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายในระยะเวลา 3 ปี และเพื่อให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 69/2547 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2547 เรื่องการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบาย ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีด้านความมั่นคง เป็นประธาน อำนวยการของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) มีดังนี้

1. พิจารณาเสนอแนะนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี
2. อำนวยการและควบคุม เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหามั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปตามนโยบาย
3. แต่งตั้งอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความจำเป็น
4. กำหนดนโยบาย และบูรณาการแผนงาน / โครงการของส่วนราชการให้เป็นไปตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ มีการจัดตั้งคณะทำงานในระดับต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของ กอ.สสส.จชต. ประกอบด้วยหน่วยราชการต่างๆ ตามสายการบังคับบัญชา และสายการประสานงาน ซึ่งมีคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กปต.) เป็นหน่วยประสานงาน

บทที่ 3

วิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น คำตอบและ ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี

- ☆ โครงสร้างทางสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ☆ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ☆ ข้อพึงปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติ ในการปฏิบัติราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ☆ คำตอบและข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

โครงสร้างทางสังคมจังหวัด ชายแดนภาคใต้

1. ชุมชนดั้งเดิม

โดยเงื่อนไขทางภูมิศาสตร์ ลักษณะชุมชนของภาคใต้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

- ลักษณะที่หนึ่ง ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในที่สูง และพื้นที่เขา ควน
- ลักษณะที่สอง ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในที่ราบ และลุ่มแม่น้ำ
- ลักษณะที่สาม ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในที่ราบ และริมฝั่งทะเล

เดิมชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำ เรียกชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในที่สูง เขา ควน ว่าพวกเหนือ หรือพวกบก หรือพวกเขา และเรียกชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินที่ราบริมฝั่งทะเลว่าพวกเล ในช่วงระยะเวลาต่อมา ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำ ส่วนใหญ่พัฒนาเป็นศูนย์กลาง คือเมือง ก่อนชุมชน เขา ควน และ/หรือชุมชนริมฝั่งทะเล

ชุมชนดั้งเดิมของภาคใต้เป็นชุมชนกสิกรรม เช่นเดียวกับชุมชนดั้งเดิมภาคอื่นๆ ของสังคมไทย ลักษณะทำมาหากินของชาวบ้านในชุมชน 3 ลักษณะดังกล่าว ถูกกำหนดโดยสภาพทางภูมิศาสตร์เช่นกัน กล่าวคือชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำผลิตธัญพืช คือข้าวเจ้าเป็นหลัก ชุมชนเขา ควน

ผลิตพืช คือพืชไร่ และพืชสวน เป็นหลัก ชุมชนริมฝั่งทะเลผลิตอาหารทะเลเป็นหลักหากชุมชนใดผลิตเหลือกินเหลือใช้ก็แลกเปลี่ยนกันโดยตรง ไม่มีระบบตลาดเช่นปัจจุบัน ลักษณะนี้ชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำจึงได้เปรียบชุมชนอื่นๆ เพราะผลผลิตของตน คือข้าวเจ้า สามารถเก็บกักตุนไว้ได้นานกว่าผลผลิตของชุมชนเขา ควน และชุมชนริมฝั่งทะเล อีกทั้งผลผลิตนั้นยังเป็นปัจจัยยังชีพหลักของชุมชนทั้ง 3 กลุ่มด้วย เป็นผลให้ชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำเติบโต และมีความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมสูงกว่าอีก 2 ชุมชนดังกล่าว

การเป็นจุดผ่านทางวัฒนธรรมมาแต่โบราณ ทำให้สังคมวัฒนธรรมจนมีลักษณะจำเพาะของคนในส่วนที่เป็นโลกทัศน์ และชีวิตทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ พุทธ และความเชื่อต่ออำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ส่วนโลกทัศน์ และชีวิตทัศน์แบบอิสลาม เริ่มแผ่ขยายเข้ามาภายหลังและดำรงอยู่ในพื้นที่จำเพาะ

ลักษณะจำเพาะของภาคใต้ที่ปรากฏในชุมชนดั้งเดิม ไม่ว่าจะเรื่องโลกทัศน์หรือชีวิตทัศน์มักพบว่า ชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำมีความเข้มข้นน้อยกว่าในพื้นที่ชุมชนอีก 2 ลักษณะ แต่กล่าวโดยส่วนรวมแล้ว ชุมชนภาคใต้มีลักษณะพึงพิงตนเองได้สูง มีคุณภาพของชีวิตกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติรอบตัว ใช้สิ่งเหนือธรรมชาติบางส่วนมาควบคุมบรรทัดฐานของสังคม รักอิสระ ชีวิตเรียบง่าย นิยมคนจริง เครื่องคิดเรื่องจริยธรรมทางเพศ รักศักดิ์ศรี พิทักษ์เพื่อนพ้องและเครือญาติรักและผูกพันกับถิ่นกำเนิด ฯลฯ ลักษณะครอบครัว เป็นครอบครัวขยายระบบเครือญาติผูกพันกันเหนียวแน่น ดังจะเห็นได้จากการแนะนำบุคคลต้องบอกถึง ปู่ - ย่า ตา - ยาย ด้วย ซึ่งเป็นการลำดับความเป็นมาในครอบครัวอย่างชัดเจนนั่นเอง

ลักษณะจำเพาะดังกล่าว ได้ถูกเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา และผลกระทบของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จากอดีต - ปัจจุบันที่เห็นได้ชัดเจนในชุมชน 2 ชุมชน คือชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำ และชุมชนเขาควน กล่าวคือ

- **ชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำ** ชีวิตโดยทั่วไปเรียบง่าย มีการละเล่นรื่นเริง ผูกพันกับพุทธศาสนาในแง่การสร้างคุณงามความดีทางจิตใจสูง ในหมู่บ้านจะควบคุมบรรทัดฐานกันเอง ทั้งในแง่อารยธรรม ระบบเครือญาติ มีวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษา สาธารณสุข และการบ่มเพาะทางจริยธรรม หัวหน้าชุมชนที่ได้รับการยอมรับ มีคุณธรรมสูง มีภาพของการพึ่งตนเอง ในแง่การทำมาหากินอย่างเป็นรูปธรรม การผลิตอยู่ในลักษณะการพึ่งพิงตนเองได้ หรือพึ่งพิงกันในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นหลัก ไม่มีระบบการตลาด การผลิต (ทำนา) ใช้แรงงานของตนเองและเพื่อนบ้านต้นทุนการผลิตที่ใช้เงินซื้อไม่มีทุกสิ่งทุกอย่างอิงธรรมชาติทั้งสิ้น จากอดีต - ปัจจุบัน รูปแบบการผลิตได้เปลี่ยนแปลงไปมาก จากการทำมาหากิน จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีความสุขกับสิ่งที่ตนผลิตได้ ในชุมชนเริ่มต้องซื้อทุกอย่างจากชุมชนเมือง ระบบตลาดเข้ามามีบทบาทสำคัญในการผลิตและบริโภค การผลิตมุ่งอยู่กับการขายหาเงินเพื่อซื้อความสัมพันธ์ตามรูปแบบดั้งเดิมระหว่างคนในหมู่บ้านลดน้อยลง มิตรภาพถูกแลกด้วยผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น สื่อบันเทิงหรือการสื่อสารของชาวบ้านที่ผลิตสร้างขึ้นเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการเล่นหรือมหรสพต่างๆ ล้วนต้องซื้อจากสื่อมวลชนสมัยใหม่ในรูปแบบวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และนิตยสารทั้งสิ้น กระนั้นก็ตาม โลกทัศน์และชีวิตทัศน์หลักของคนในชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำยังคงอยู่ และมีได้เสื่อมสภาพโดยสิ้นเชิงแต่ประการใด

- ชุมชนเขา ควน ส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนห่างกัน แต่ก็ยังมีลักษณะ
พึ่งพิงปกป้องกันเองสูง มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเช่นเดียวกับชุมชนที่ราบลุ่ม
แม่น้ำ รับเอาอิทธิพลโลกทัศน์และชีวิตน์แบบพุทธ และพราหมณ์ปนผีสาร
นางไม้ ซึ่งก็ล้วนแต่เอื้อให้ชีวิตชุมชนเขา ควน มีดุลยภาพกับสภาพสังคม
และสิ่งแวดล้อม เป็นคนสมถะ มักน้อย สันโดษ และยึดมั่นในจริยธรรม
แห่งศาสนา ทำมาหากินด้วยการทำไร่สวน และหาของป่าเลี้ยงชีพ เมื่อ
80 ปีที่ผ่านมาการเพาะปลูกยางพาราเริ่มแพร่หลาย ชุมชนเขา ควนเริ่ม
เพาะปลูกยางพาราอย่างกว้างขวางและขยายตัว เพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว
แต่ยางพาราที่นำมาปลูกเป็นพันธุ์พื้นเมือง ปลูกในลักษณะป่าไม้ยืนต้น
ไม่ต้องลงทุนอะไร เพียงนำเมล็ดพันธุ์มา และตากถางในพื้นที่ฝั่งเมล็ด
ชุดหลุม หรือไม่ชุดหลุมกิ่งอก ไม่มีแถวแนวที่เป็นระเบียบ และที่สำคัญ
ในแปลงยางพารามีไม้อื่นที่เป็นไม้ล้มลุกไม้เถา ไม้ยืนต้นอื่นๆ ดังนั้น
นอกจากจะได้รับประโยชน์จากยางพาราโดยตรงแล้ว ยังได้ประโยชน์จาก
การอุปโภคจากแปลงยางพาราของตนเองอีกทางหนึ่งด้วย

จากอดีต - ปัจจุบัน ทางราชการได้แนะนำการเปลี่ยนพันธุ์
ยางพารา พร้อมกับเทคนิคการเพาะปลูก ปรับปรุงคุณภาพและการตลาด
เป็นผลที่มีการเปลี่ยนแปลงจากป่ายางเป็นสวนยางพารา นับเป็นจุดเปลี่ยน
ที่สำคัญยิ่งของชาวชุมชนเขา ควน คือเป็นการผลิตเพื่อขายเพียงอย่างเดียว
แต่ต้องซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค รวมทั้งสินค้าทุนจากเมืองประกอบกับ
ยางพารามีราคาไม่แน่นอน และให้รายได้ไม่สม่ำเสมอ เพราะปีหนึ่งกรีดยาง
ได้เพียงไม่เกิน 120 วัน เท่านั้น แต่ต้องซื้อและ/หรือต้องจ่ายทุกวัน ทำให้
ชีวิตชาวเขา ควนบางส่วนตกอยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งพิงตนเองได้ไม่ดีนัก กระนั้น
ก็ตาม โลกทัศน์และชีวิตน์หลักๆ ของคนยังอยู่ในสังคมเขา ควนโดยทั่วไป

2. วัฒนธรรมมุสลิม

โลกทัศน์และชีวิตทัศน์แบบอิสลาม ดำรงอยู่ในพื้นที่จำเพาะ และความหนาแน่นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ซึ่งมีประชากรนับถือศาสนาอิสลามถึง 3 ใน 4 ของประชากรทั้งสิ้น และเป็นที่ยอมรับกันว่า ศาสนาอิสลามมิใช่ศาสนาเพียงให้คนนับถือเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเท่านั้น แต่ศาสนาอิสลามเป็นระบบของการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายทุกอย่างก้าวของชีวิตมุสลิม ต้องอยู่บนครรลองศาสนาอิสลามที่เต็มไปด้วยวินัย และค่านึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กล่าวคือ การกินอาหารและเครื่องดื่ม ภาษาและการพูด การแต่งกาย การไปมาหาสู่ การทำความเคารพ ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความศรัทธาต่อศาสนาอิสลาม และค่อนข้างจะเคร่งครัดต่อวิถีชีวิตแบบวัฒนธรรมอิสลาม ในด้านบุคลิกภาพ การกลม่อมเกลาสังคม มนุษย์สัมพันธ์จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของชาวไทยมุสลิม

ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลและมีส่วนในการกำหนดชีวิตของผู้ที่นับถือศาสนา นี้ นับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยมุสลิมมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับศาสนาอิสลามอย่างไม่อาจแยกออกจากกัน เพราะฉะนั้นการที่จะเข้าใจกับสภาพทางสังคม วิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อของชาวมุสลิมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงหลักการของศาสนาอิสลามอย่างกว้างๆ เสียก่อน

1. ความหมายของศาสนาอิสลาม

อิสลามเป็นชื่อของศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลก กำเนิดขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 1153 ณ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งศาสนานี้เป็นชื่อที่พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ (อัลลอฮ์ หรืออัลเลาะห์) ทรงใช้เรียกโดยมีศาสดามุฮัมมัดเป็นศาสนทูตเพื่อเผยแพร่ คำสอนต่อมนุษยชาติ

คำว่า “อิสลาม” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า “การมอบกายและใจให้กับพระเจ้า (อัลลอฮ์) อย่างสิ้นเชิง” ศาสนาอิสลามจึงถูกจัดให้อยู่ในประเภทเอกเทวนิยม คือศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียว ห้ามการเคารพบูชารูปปั้นภาพจำลอง ภาพเจี๊วต์หรือวัตถุนิยม หรือวัตถุอื่นใดทุกชนิด รวมทั้งตัวบุคคล หรือแม้แต่ท่านศาสดามุฮัมมัด และห้ามเชื่อถือผีสิง เทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โชคกลางหรือดวงชะตา

อิสลาม ยังหมายถึง **สันติ สภาวะสงบ ทางแห่งความสงบ** มีคำสอนอันเป็นธรรมเนียมแห่งการดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์ มีระเบียบแบบแผนให้ผู้นับถือยึดมั่นในศีลธรรม ความดีงาม ความรักเพื่อนมนุษย์ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสงบสุข ความโอบอ้อมอารีและเป็นขันติธรรม อันเป็นหลักการดรภาพของมนุษยชาติ

ศาสนาอิสลามเน้นหนักให้เห็นความสำคัญอันทัดเทียม ระหว่างชีวิตในโลกปัจจุบันกับชีวิตในปรโลก (อาคิเราะห์) อิสลามไม่ได้สอนให้มนุษย์มีความโน้มเอียง หรือลุ่มหลงไปในทางใดทางหนึ่ง แต่จะเน้นหนักผลของการกระทำนั้นคือ การประกอบกาที่ดีและละเว้นความชั่วในโลกปัจจุบันย่อมจะส่งผลต่อชีวิตในปรโลกอันแจ่มจรัส

อิสลามเป็นศาสนาที่ไม่ได้ตั้งชื่อตามศาสดาผู้ประกาศศาสนา ดังเช่นศาสนาอื่นๆ ดังนั้น การเรียกชื่อศาสนานี้ว่า “**ศาสนาอะหะหมัด**” จึงเป็นการเรียกที่ไม่ถูกต้อง และควรหลีกเลี่ยง ส่วนผู้นับถือศาสนาอิสลาม จะเรียกตนเองว่า “**มุสลิม**”

2. โครงสร้างของศาสนาอิสลาม

อิสลามประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ 2 ส่วน ที่มุสลิมทุกคนจะต้องยึดมั่น คือต้องมีความศรัทธาเป็นพื้นฐาน และต้องซึ่งการปฏิบัติ จากความศรัทธานั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบ้าน บ้านที่มั่นคงแข็งแรงจะต้องมีโครงสร้างของบ้านที่ดีฉันใดเป็นมุสลิมที่ดีก็ต้องมีโครงสร้างของอิสลาม อยู่ในตนอย่างครบถ้วนฉันนั้น

โครงสร้างของศาสนาอิสลาม 2 ส่วน ได้แก่

1. โครงสร้างในส่วนที่เป็นหลักศรัทธา (รูกนอิหม่าน) ซึ่งมี 6 ประการ
2. โครงสร้างในส่วนที่เป็นหลักปฏิบัติ (รูกนอิสลาม) ซึ่งมี 5 ประการ

หลักศรัทธา 6 ประการ ได้แก่

1. ศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า คือองค์อัลลอฮ์ผู้ทรงเอกะ โดยไม่ตั้งสิ่งใดเป็นภาคี
2. ศรัทธาในเทวทูตของอัลลอฮ์ เรียกว่า มะลาอิกะฮ์
3. ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ของอัลลอฮ์ (อันได้แก่ คัมภีร์ซาบूर, คัมภีร์เตารอต, คัมภีร์อินญีล และคัมภีร์อัลกุรอาน)
4. ศรัทธาในบรรดาศาสดาของอัลลอฮ์
5. ศรัทธาในการกำเนิดใหม่ และวันพิพากษาความดีความชั่วครั้งสุดท้ายในปรโลก
6. ศรัทธาในการกำหนดกฎสภาวะต่างๆที่พระเจ้าได้ทรงลิขิตขึ้น

หลักปฏิบัติ 5 ประการ ได้แก่

1. การปฏิญาณตนประกาศความศรัทธา
2. การละหมาดวันละ 5 เวลา
3. การบริจาค (ซะกาต)
4. การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน
5. การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

3. วัฒนธรรมในช่วงชีวิตของชาวมุสลิม

อิสลามได้วางแนวปฏิบัติแก่มุสลิมไว้ตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่จนหลับ ซึ่งแนวปฏิบัตินี้มาจากบัญญัติของพระผู้เป็นเจ้า คือคัมภีร์อัลกุรอานและจริยวัตรของท่านศาสดามุฮัมมัด (คือลฯ)

ดังนั้น วัฒนธรรมในช่วงชีวิตของมุสลิมทั่วโลกจึงอยู่บนครรลองของคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ

3.1 การเกิด เริ่มแรกคลอดหลังจากทำความสะอาดเด็กแล้วบิดาหรือผู้มีความรู้ทางศาสนาจะกล่าวอะซาน (กรอกที่หูข้างขวา) และกอมัต (กรอกที่หูข้างซ้าย) แก่เด็กเป็นภาษาอาหรับมีข้อความว่า

1. องค์อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ องค์อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่
2. ข้าขอปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากพระองค์

อัลลอฮ์

3. ข้าขอปฏิญาณว่า นบีมุฮัมมัดเป็นทูตของพระองค์
4. จงมาละหมาด (กราบไหว้พระผู้เป็นเจ้า) เถิด
5. จงมาสู่ความมีชัยเถิด
6. การละหมาดได้เริ่มขึ้นแล้ว
7. องค์อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่
8. ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์

อะซานและกอมัต คือการเรียกร้องให้ผู้คนในละแวกมัสยิดได้รู้ว่าถึงเวลาละหมาดแล้ว

3.2 การโกนผมไฟ ตั้งชื่อ และการเชือดสัตว์ ตามแนวทางของท่านนบีมุฮัมมัดที่เคยปฏิบัติไว้กับทารกเมื่ออายุได้ 7 วัน คือโกนผมตั้งชื่อให้และเชือดสัตว์เป็นพลีทาน (อากีเกาะห์)

การโกนผมตามหลักการดังกล่าว ไม่มีความจำเป็นจะต้อง
เชิญคนมามากหรือจัดเลี้ยงอย่างฟุ่มเฟือย ให้จัดตามกำลังความสามารถทาง
ฐานะเศรษฐกิจและอยู่ในแนวทางของอิสลาม บางรายจัดงานใหญ่โตหรูหรา
และมีพิธีกรรมต่างๆ เช่น แต่งตัวให้ทารกด้วยอาภรณ์อันมีค่า จัดพิธี
เปิดปากทารกด้วยเครื่องคาวหวาน เป็นต้น

การตั้งชื่อ จะตั้งชื่อที่เป็นมงคลให้แก่ทารกตามเชื้อชาติและ
ภาษาแต่ทารกนั้นจะต้องมีชื่อทางศาสนาด้วย เมื่อคัมภีร์อัลกุรอานเป็น
ภาษาอาหรับ ชื่อทางศาสนาจึงเป็นภาษาอาหรับด้วย โดยมากนิยมนำชื่อ
ศาสดา สาวก บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์อิสลาม ตามคุณลักษณะของ
พระเจ้ามาตั้งเป็นชื่อ เช่น มุฮัมหมัด อุสมาล ฮูเซ็น अबดุลลอฮ์ เป็นต้น
การเขียนหรืออ่านเรียกชื่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำเนียง
มักจะเพี้ยนไปบ้าง มุฮัมหมัด ออกเป็น หะมะ अबดุลลอฮ์ เป็นดอเลาะ

สำหรับ การเชือดสัตว์ (อากีเกาะห์) ในโอกาสที่ทารกได้คลอดนั้น
วัตถุประสงค์คือ เป็นการขอบคุณต่อความกรุณาของพระเจ้าที่ให้ทารกมา
และขอให้พระองค์คุ้มครองรักษาทารกนี้สืบไป

สัตว์ที่ใช้เชือดมักจะเป็นแพะหรือแกะ แต่ถ้าทารกเป็นชายก็จะ
ทำอากีเกาะห์ 2 ตัว แต่ถ้าทารกเป็นหญิงก็จะทำอากีเกาะห์เพียงตัวเดียว
เนื้อของสัตว์ที่เชือดแล้วจะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือครอบครัวรับประทานเอง
1 ส่วน แจกญาติพี่น้อง 1 ส่วน และจัดไปบริจาคแก่คนจนอีก 1 ส่วน

ดังนั้น สำหรับคนที่มีฐานะพอที่จะทำอากีเกาะห์ได้ การโกนผม
ในวันที่ 7 อันเป็นวันเดียวกับอากีเกาะห์ จึงนำเนื้อนี้มาปรุงอาหารเลี้ยงกัน
พร้อมด้วยการตั้งชื่อ แต่หากบางรายไม่มีฐานะเพียงพอ การทำอากีเกาะห์
ก็ไม่ใช่การบังคับคงทำแต่การโกนผมหรือตั้งชื่อเท่านั้น

3.3 การเข้าสู่สู่นัด (มาโซะยะยารี)

เมื่อเด็กชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามอายุประมาณ 8 - 12 ปี ผู้ปกครองจะทำพิธีเข้าสู่สู่นัดหรือพิธีคอตันให้ ตามหลักการศาสนาอิสลาม การสู่นัดคือ การขลิบปลายหนังอวัยวะเพศออก เพื่อให้สะดวกในการทำมาศะอาด ทั้งนี้ เพราะมุสลิมจะต้องอาบน้ำก่อนไปละหมาด และอาบน้ำหลังจากร่วมหลับนอนระหว่างสามีภรรยา การที่มีปัสสาวะค้างอยู่ที่อวัยวะเพศตามหลักการศาสนาถือว่าเป็นสิ่งสกปรก

3.4 การศึกษา เมื่อเด็กเจริญเติบโตพอที่จะศึกษาเล่าเรียนได้ บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะเริ่มให้เด็กเรียนภาษาอาหรับ และคัมภีร์อัลกุรอาน การเรียนคัมภีร์เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของมุสลิม เพราะจากการเรียนนี้เองจะทำให้เด็กอ่านคัมภีร์ได้ถูกต้อง และนำข้อความไปใช้ในการประกอบศาสนกิจประจำวัน เช่น การละหมาดและอื่นๆ ได้ ผู้ปกครองซึ่งสนใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่ยังเด็กคือ ตั้งแต่อายุ 7 - 8 ขวบ ก็จะต้องให้เด็กได้เล่าเรียนคัมภีร์อัลกุรอานควบคู่ไปกับการศึกษาวิชาสามัญตามหลักสูตรของรัฐด้วย

ตอนค่ำๆ ถ้าเราผ่านไปทางหมู่บ้านมุสลิมจะได้ยินผู้ปกครองสอนคัมภีร์อัลกุรอานให้ลูกหลานในครอบครัว หรือครูสอนให้ลูกศิษย์บ้างตามมัสยิดหลังจากละหมาดตอนค่ำ คือประมาณ 19.00 น. ก็จะสอนคัมภีร์อัลกุรอาน บางทีก็สอนอ่านอย่างเดียว บางทีก็สอนคัดเขียนหนังสืออาหรับประกอบไปด้วย เพื่อให้จำได้แม่นยำ ครอบครัวที่อยู่กับลูกหลานเช่นนี้ก็เป็น การช่วยขจัดปัญหาสังคม โดยให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีการอบรมมารยาทควบคู่กันไปด้วย มัสยิดที่มีการสอนเช่นนี้ ก็จะเป็นที่รวมให้เด็กฝึกฝนตนเป็นคนดี อยู่ในแนวทางของศาสนาตั้งแต่เด็กๆ อีกด้วย

เมื่อเด็กอ่านคัมภีร์อัลกุรอานจบ 30 ตอนแล้ว สามารถอ่านได้ด้วยตนเองทั้งเล่ม ก็จะมีการเลี้ยงฉลองในการเรียนสำเร็จ เพื่อเป็นกำลังใจแก่เด็ก มีการแสดงความยินดีต่อกันภายในครอบครัว เรียกว่า “พิธีตัดมัมตากรุอาาน”

พิธีตัดมัมตานี้เป็นเรื่องของประเพณีที่ไม่มีปรากฏเป็นบัญญัติหรือคำสั่งให้กระทำทั้งในกุรอาน และจริยวัตรของศาสนาแต่อย่างใด ดังนั้นผู้ที่จบคัมภีร์แล้วไม่จัดพิธีนี้ก็ไม่มีความผิดแต่อย่างใด

3.5 การสมรส ตามกฎอิสลามนั้น การสมรส หมายถึง ชายและหญิงได้ผูกนิติสัมพันธ์เพื่ออยู่ร่วมกันเป็นสามีภรรยาโดยถูกต้องตามพิธีนิกะห์ (พิธีสมรสตามหลักการศาสนาของอิสลาม)

อิสลามเป็นระบอบที่ส่งเสริมให้มีการสมรส เพื่อเป็นการสืบพันธุ์มนุษยชาติ

องค์ประกอบของการนิกะห์

- 1) ผู้ปกครองซึ่งเรียกว่า “วลี”
- 2) ผู้ทำพิธีนิกะห์ เป็นผู้ที่มีความรู้เป็นผู้ทำพิธีนิกะห์ เช่น อิหม่ามของมัสยิดนั้นๆ
- 3) เจ้าบ่าว
- 4) พยาน 2 คน เป็นชายมุสลิมที่มีจิตใจไม่พั่นเพื่อน หูไม่หนวก ตาไม่บอดทั้งสองข้าง เป็นผู้มิมีมารยาทและอาชีพที่ดิงาม และไม่อยู่ในฐานะวลี
- 5) ผู้อบรม หรืออ่านคฺฎบะฮฺนิกะห์ (ซึ่งอาจเป็นคนเดียวกับผู้ทำพิธี)
- 6) มะฮฺร สิ่งของหรือเงินที่จะให้แก่เจ้าสาว

3.6 การทักทายและการทำความเคารพ เมื่อมุสลิมพบกันหรือจะจากกัน จะกล่าวสลามหรือทักทายแก่กัน คือ

“อัสลามมูอะลัยกุมวะเราะห์มะตุลลอฮิวะบะเราะห์กาตุฮฺ”
ขอความสันติสุข ความเมตตาปราณี และความเป็นสิริมงคล จากพระองค์อัลลอฮฺ จงมีแต่ท่าน และผู้รับจะรับว่า **“วะอะลัยกุมุสลามวะเราะห์มะตุลลอฮิวะบะเราะห์กาตุฮฺ”** “ขอความสันติสุข ความเมตตาปราณี และความเป็นสิริมงคลจากพระองค์ อัลลอฮฺจงมีแต่ท่านเช่นกัน”

อนึ่งในการให้ และรับสลามนี้ บางทีก็กล่าว และรับด้วยคำสั้นๆ ว่า **“อัสลาม มูอะลัยกุม”** และรับว่า **“วะอะลัยกุมุสลาม”** แต่ผู้รับสลามควรรับด้วยประโยคที่ยาวกว่าผู้ที่ให้สลาม

ชาวไทยมุสลิมจะใช้การสัมผัสมือทั้งสองด้วยกันระหว่างหญิงต่อหญิง หรือชายต่อชาย ส่วนระหว่างชายหญิงห้ามสัมผัสมือกัน ทั้งนี้เป็นไปตามคำสอนของศาสนาอิสลามที่ห้ามหญิงและชายที่ไม่ได้แต่งงานกัน ถูกต้องเนื้อตัวซึ่งกันและกันอย่างไรรก็ตาม วิธีการทักทาย และการแสดงความเคารพกับคนไทยในศาสนาอื่นจะใช้การไหว้ตามประเพณีไทยก็ได้ ส่วนการกราบลงกับพื้นนั้น บทบัญญัติศาสนาห้ามมิให้กระทำโดยเด็ดขาด เพราะการกราบนั้นใช้ปฏิบัติเฉพาะกับพระเจ้าเท่านั้น

3.7 การแต่งกาย อิสลามเป็นระบอบที่กล่าวถึงการแต่งกายของมุสลิมไว้แต่ก็มีได้ระบุว่า คนที่จะเป็นมุสลิมได้ต้องนุ่งโสร่ง ใส่หมวกขาวดำ แดง ฯลฯ โปกผ้าที่ศีรษะ (สระบัน) ฯลฯ โองการของพระองค์อัลลอฮฺ (ซุบห์) ที่ได้ทรงบัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานเกี่ยวกับการแต่งกายคือ **“ลูกๆ ของอาดัมเอ๋ย แน่นอนเราได้ประทานลงมาแก่เจ้า ซึ่งอาภรณ์**

เพื่อปกปิดสิ่งพึงละอายของสุเจ้าและเป็นเครื่องประดับ แต่อาภรณ์แห่งการสำรวมตนจากความชั่วที่ดียิ่งนั้นคือ (หนึ่ง) จากโองการทั้งหลายของอัลลอฮ์ เพื่อพวกเขาจะได้รำลึก และสำรวมตน” (7 : 26)

การแต่งกายของชาย ชายมุสลิมต้องแต่งกายให้สะอาด และสุภาพต้องปกปิดส่วนที่อยู่ระหว่างสะดือและหัวเข่า ส่วนรูปแบบของเสื้อผ้าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ เช่น กางเกง โสร่ง อิสลามมิได้จำกัดว่าเป็นมุสลิมต้องนุ่งโสร่งและการเหมาเอาว่าคนนุ่งโสร่งจะต้องเป็นมุสลิมเสมอไป ก็เป็นความเข้าใจที่ผิดเช่นกัน สิ่งที่อิสลามจำกัดแก่ชาย คือการแต่งกายโดยผิดเพศ เสื้อผ้าที่เป็นผ้าไหมหรือเครื่องประดับที่ทำด้วยทอง

การแต่งกายของหญิง หญิงมุสลิม (มุสลิมะห์) ต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มิดชิด จะแต่งกายตามสมัยนิยม หรือแฟชั่นที่ขัดต่อศาสนบัญญัติไม่ได้

พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานว่า

“โอ้มุฮัมมัด จงกล่าวแก่ภรรยาทั้งหลายของเจ้าและลูกหญิงของเจ้าและผู้หญิงผู้ศรัทธาทั้งหลาย ให้นางกระชับเสื้อคลุมของนางให้มิดชิด นั่นเป็นการเหมาะสมกว่าที่นางจะได้เป็นที่น่าสังเกตและจะไม่ถูกเราะราน” (33 : 59)

“โอ้มุฮัมมัด จงกล่าวแก่หญิงผู้ศรัทธาทั้งหลายให้พวกนางลดสายตาของนางลงต่ำ และให้ปกป้องของพึงสงวนของพวกนาง และจงอย่าอวดเครื่องประดับของนาง เว้นแต่ที่เปิดเผยและให้ปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของนางตลอดมาถึงหน้าอกของนาง”

กล่าวโดยสรุป คือหญิงมุสลิมต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มิดชิด พึงเปิดได้แต่ใบหน้าและฝ่ามือ

3.8 อาหารและเครื่องดื่ม อาหาร การรับประทานอาหาร และ เครื่องดื่มเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้มุสลิมแตกต่างจากประชาชาติอื่นๆ

สัตว์ที่ต้องห้ามสำหรับมุสลิม

1) สัตว์ที่ตาย โดยตายเอง ถูกรัดคอ และถูกตีตาย พลัดตก จากที่สูง ชนกันตาย ถูกสัตว์ป่าจับกิน

2) เลือดทุกชนิด เพราะอาจมีเชื้อโรคได้ เพราะแพทย์สามารถ ตรวจโรคได้จากเลือด

3) สุกร

4) สัตว์ที่ถูกฆ่าจากวัตถุประสงค์เพื่อการบวงสรวง บูชา

5) สัตว์ที่ถูกฆ่าโดยไม่ได้ระบุนามพระเจ้า

6) สัตว์ที่มีเขี้ยวเล็บ (มีพิษ) และสัตว์เลื้อยคลานทุกชนิด

ดังนั้น การที่เข้าใจว่าอิสลามห้ามกินหมูอย่างเดียว โดยกิน เนื้อไก่ หรือสัตว์อื่นที่ไม่ผ่านกระบวนการเชือดที่ถูกต้องตามหลักศาสนา (โดยมุสลิม) จึงเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง

เครื่องดื่ม เครื่องดื่มซึ่งเป็นที่ต้องห้ามของมุสลิมคือ สิ่งที่ทำให้ มีนเมาทุกชนิด ไม่ว่าจะเมามากเมาน้อยก็ตาม ฉะนั้น สุรา เบียร์ น้ำผลไม้ ที่เจือบรัณดี อาหารที่เจือด้วยของเหล่านี้เป็นที่ต้องห้ามของมุสลิม ชาย - หญิง ทุกคน ในทุกโอกาสและทุกฤดูกาล ฉะนั้น มุสลิมต้องไม่มีเหตุผลข้ออ้าง หรือข้อแม้ว่า ดื่มเพื่อสังคมดื่มเพื่อเจริญอาหาร หรือจะหยุดดื่มเฉพาะเดือน ที่ถือบวช ฯลฯ ความเป็นมุสลิมของผู้ศรัทธาจะต้องมีอยู่ตลอดเวลา โอกาส หรือสถานที่

3.9 การเสียชีวิต การตายภาษาอาหรับ เรียกว่า ถึงอายัล หมายความว่า การกลับไปสู่ความเมตตาของพระองค์อัลลอฮ์ ฉะนั้น เมื่อทราบข่าวการตายมุสลิม จะกล่าวประโยค “แท้จริงเราเป็นของอัลลอฮ์ และแท้จริงเราเป็นผู้กลับไปหาพระองค์” (2 : 156)

การตายในทัศนะของอิสลามไม่ได้เป็นความทุกข์ การฟื้นทุกข์ หรือ “การตายเป็นการเพิ่มทุกข์” แต่อิสลามถือว่า การตายคือการกลับไปสู่ความเมตตาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของอัลลอฮ์ (ซุบหฺ)๑)

เมื่อมุสลิมเสียชีวิต เป็นหน้าที่ของญาติหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่เป็นมุสลิมจะจัดการกับศพตามหลักการศาสนา 4 ประการคือ การอาบน้ำศพ ห่อศพ กล่าวคำอวยพรต่อศพ (ละหมาดให้แก่ศพ) และฝัง

ผู้ที่จะไปร่วมงานจะมีอย่างน้อยเพียงใด อยู่ที่ศพนั้นจะเป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่นอย่างน้อยเพียงใด แต่ถึงอย่างไรก็ตามมุสลิมทุกคนถือเป็นหน้าที่ของตนที่จะไปเยี่ยมเยียน และละหมาดให้ศพ และไปแสดงความเสียใจกับญาติ การเยี่ยมอาจจะนำเงินหรือเครื่องบริโภคไปทำบุญกับเจ้าภาพตามที่ประเพณีของคนในหมู่บ้านนั้นๆ

4. วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม

4.1 วันฮารีรายอหรือวันอีด วันตรุษทางศาสนาอิสลามในปีหนึ่งมี 2 วัน คือวันอีดิลฟิตรี และวันอีดิลอัฎฮา วันตรุษสองวันนีห่างกัน 70 วัน มุสลิมจะไปร่วม ละหมาดในวันตรุษ ในเวลาประมาณ 09.00 น. โดยพาครอบครัวไปด้วยหลังจากนั้นก็มีการพบปะให้พรกัน ขออภัยกัน ไปเยี่ยมผู้ใหญ่ ตลอดจนเยี่ยมสุสาน (กูโบร์) ให้ความสนุกสนานรื่นเริงแก่เด็กๆ และทำทาน

วันอีดิลฟิตรี หรือเรียกกันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า รายอปอซอ เป็นวันตรุษครั้งแรกของปี หลังจากมุสลิมถือศีลอด (ปอซอ) มาแล้ว ในเดือนรอมฎอนเป็นเวลาหนึ่งเดือน ทางศาสนากำหนดให้ปฏิบัติศาสนกิจ ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในวันตรุษ

ก่อนประกอบพิธีละหมาดในวันอีดิลฟิตรี จะมีการบริจาคข้าวสาร ที่เรียกว่า “ซากาตฟิตเราะห์”

พิตเราะห์ เป็นศาสนบัญญัติอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติในวันอีดีลพิตรี (หรือรายอ ปอซอ) พิธีนี้จะทำได้นับตั้งแต่วันเช้าเขตเดือนรอมฎอน จนถึงตอนเช้าก่อนประกอบพิธีละหมาด เนื่องในวันอีดีลพิตรี ซากาตพิตเราะห์ เป็นทานบังคับโดยใช้อาหารที่บริโภคนั้นเป็นประจำวันแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยคือ ข้าวสารหรืออาจบริจาคทานบังคับเป็นเงินก็ได้ตามอัตรา ข้าวสาร 4 ทะนาน หัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่จ่ายให้แก่บุคคลผู้อยู่ในความรับผิดชอบ เช่น บุตร ภรรยา คนใช้ เป็นต้น

ผู้บริจาคข้าวสารหรือเงินดังกล่าวก็มีคนยากจน คนเดินทางที่ขาดทรัพย์ คนที่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามใหม่ๆ ที่ขาดการดูแลเอาใจใส่จากญาติพี่น้องและอื่นๆ ที่จัดอยู่ในบุคคล 7 ประเภท

4.2 วันอีดีลอัฎฮา (รายอฮัจยี) วันตรุษหลังซึ่งเป็นระยะเวลาที่มุสลิมเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครเมกกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย กำลังประกอบศาสนกิจอยู่ และผ่านพ้นการพักแรมที่ทุ่งอารอฟะห์แล้ว พิธีการทางศาสนาที่ปฏิบัติในวันนี้ ส่วนใหญ่เหมือนวันอีดีลพิตรี (รายอปอซอ) มีพิธีการที่ไม่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ ไม่มีการบริจาคทานพิตเราะห์ (บริจาคข้าวสาร) แต่มีพิธีกรรมกุรบาน (การเชือดสัตว์เป็นพลีทาน) แทน

กุรบาน ถูกบัญญัติไว้ในศาสนาอิสลามเพื่อปฏิบัติในวันอีดีลอัฎฮา (รายอฮัจยี) หลังจากละหมาดเนื่องในวันอีดีลอัฎฮาแล้ว และต่อจากนั้นอีก 3 วัน ด้วยการฆ่าสัตว์เป็นพลีทานแก่กลุ่มมุสลิมผู้ยากไร้ สัตว์ที่เชือดจะต้องมีลักษณะสวยงาม มีอวัยวะทุกอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ คือไม่พิการหรืออวัยวะไม่สมบูรณ์

สัตว์ที่ศาสนาอนุญาตให้เชือดเพื่อประกอบพิธีกรรมสำหรับประเทศไทย มีดังนี้

- แพะ, แกะ จำนวน 1 ตัว ถือเป็น 1 ส่วน

- วัว, ควาย จำนวน 1 ตัว ถือเป็น 7 ส่วน

ผู้ที่ประกอบพิธีนี้จะเชือดเพื่อตนเอง 1 ส่วน อุทิศแก่ผู้อื่นก็ได้ หรือจะทำร่วมกับเพื่อน ญาติ ก็ได้ตามจำนวนส่วนของเนื้อสัตว์

ผู้รับบริจาคฟิตรีาะห์ (ข้าวสาร) หรือ กุรบาน (เนื้อสัตว์) เป็นทานนั้นจะต้องเป็นมุสลิมโดยเฉพาะ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพิธีทางศาสนา

การร่วมงานในงานรื่นเริงและการเยี่ยมเยียนกันนั้น ผู้นับถือศาสนาอื่นไปร่วมด้วยก็ได้และเป็นการแสดงออกซึ่งน้ำใจอันดีงาม

4.3 วันขึ้นศักราชใหม่ วันที่ 1 เดือนมุฮัรรัม เป็นวันแรกของการเริ่มศักราชใหม่ ตามประวัติศาสตร์ถือเป็นวันที่ท่านศาสดามุฮัมมัดลี้ภัยจากนครเมกกะฮ์ไปสู่นครดีนะห์ เมื่อวันนี้ได้เวียนมาบรรจบมุสลิมจึงรำลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้น แต่เพื่อมิให้การรำลึกภาพเหตุการณ์สำคัญในวันนั้นเป็นการสูญเปล่า ก็ประกอบกิจกรรมกุศล เช่น การอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การเอ่ยคำสดุดี สรรเสริญองค์พระศาสดา ตลอดจนขอพรมาปฏิบัติเสริม อันเป็นสิริมงคล

ปัจจุบันบางแห่งจะจัดทำหนังสือประกอบด้วยบทความ ประวัติการอพยพของท่านศาสดา เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา หรือจัดให้มีการอ่านประวัติของท่านศาสดาในตอนอพยพเพื่อรำลึกถึงท่าน หรือจัดนิทรรศการเป็นตัวอักษร หรือภาพสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอพยพของท่านเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา

4.4 วันเมาลิด (เฉลิมฉลองวันคล้ายวันเกิดของศาสดามุฮัมมัด) ตรงกับวันที่ 12 เดือนรอฎ็อลฮาวัล (เดือนที่สามของศักราชอิสลาม) เมื่อวันนี้เวียนมาบรรจบครบรอบ มุสลิมจะได้จัดงานถวายความรำลึกถึง ท่านศาสดา

มุฮัมมัดอาจจัดขึ้นตามมัสยิดหรือตามบ้านก็ได้ ในพิธีจะมีการนำประวัติของท่านศาสดามากล่าวถึง เป็นการสดุดีในคุณธรรมอันสูงส่งของท่าน มีทั้งการกล่าวด้วยร้อยแก้วและร้อยกรอง เป็นประการหนึ่งที่สอนให้เยาวชนได้รู้จักบุคคลสำคัญทางศาสนา เป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของท่านศาสดาผู้มีพระคุณ และแสดงกตเวทิตาคุณไปในตัวด้วย นอกจากนี้ยังมีการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การกล่าวคำรำลึกพระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงไว้ซึ่งพระมหากرุณาตลอดทั้งมีการขอพร เมื่อเสร็จพิธีทางศาสนาแล้ว ก็จัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้ที่มาร่วมชุมนุม

การจัดงานในวันนี้บางจังหวัดถือเป็นงานประจำปีของจังหวัดประกอบด้วย พิธีการทางศาสนาและการเผยแพร่ศาสนา ตลอดจนสร้างความเข้าใจแก่ชนศาสนิกอื่น ในกรุงเทพมหานครถือเป็นงานระดับประเทศที่เรียกว่า “งานเมาลิดกลาง” ได้รับพระมหากرุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธี หรือทรงโปรดให้ผู้แทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีทุกปีเสมอมา

4.5 วันอาชูรอ ตรงกับวันที่ 10 ของเดือนมุฮัรรัม ซึ่งเป็นวันแรกของศักราชอิสลาม เป็นวันที่พระผู้เป็นเจ้าของได้ประทานสิ่งต่างๆ ให้แก่ชาวโลกหลายประการ โดยเฉพาะในวันนี้ ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าเป็นวันที่เรือของศาสดานูห์ ซึ่งบรรทุกประชาชนของท่านจำนวนหนึ่ง ได้มาจอด ณ ที่แห่งนี้ ขณะที่มหาอุทกภัยถึงวาระที่สุด และต่างก็พินัย เสบียงอาหารที่เหลืออยู่นั้น ศาสดาได้นำมาปรุงอาหารรับประทาน ดังนั้น มุสลิมจึงระลึกถึงเหตุการณ์นั้น และได้ปฏิบัติตามอย่างโดยนำเอาพืชและเนื้อสัตว์มาทำเป็นอาหารคาวบ้างหวานบ้าง เรียกชื่ออาหารตามความสำคัญของวันว่า “อาชูรอ” และเรียกเพี้ยนไปว่า “บูโบ” ก็มีความหมายว่า การเอามารวมกัน

4.6 วันอิสรเราะห์และเม็ยะราจ ตรงกับวันที่ 27 เดือนระยัับ (เดือนที่ 7 ของคักราชอิสลาม) เป็นวันที่ท่านศาสดามุฮัมมัดได้ออกเดินทางจากมัสยิดอัล - หะรอม นครเมกกะห์ ไปสู่มัสยิดอัล - อักซอ นครเยรูซาเล็มในตอนกลางคืน และหลังจากนั้นเดินทางสู่เบ็องบน จากนั้นก็ได้รับทบัญญัติว่าด้วยเรื่องละหมาด 5 เวลา ฉะนั้นเพื่อรำลึกถึงประวัติส่วนนี้ของท่าน มุสลิมจึงพร้อมกันอ่านชีวประวัติเรื่อง การเม็ยะราจ เป็นการสอนให้เยาวชนทราบถึงชีวประวัติ ตอนหนึ่งของท่าน

วันสำคัญต่างๆ ดังกล่าวมาจะระบุว่า ตรงกับวันที่เท่าไร เดือนอะไร วันเดือนสากลไม่ได้ เนื่องจากอิสลามกำหนดวันตามจันทร์คติ และถือการเห็นดวงจันทร์ในวันที่ 29 ของเดือนเป็นการกำหนดวันเริ่มต้นเดือนใหม่ ในรอบปีหนึ่งมี 350 วัน หรือ 355 วัน ซึ่งตามสากลมี 365 วัน วันสำคัญวันหนึ่งๆ จึงเลื่อนขึ้น ประมาณปีละ 10 วัน

4.7 วันศุกร์ เป็นวันสำคัญในรอบสัปดาห์ ซึ่งได้กำหนดให้มุสลิมทุกคนไปร่วมละหมาดในหมู่บ้าน ดังนั้น มุสลิมทั้งหลายโดยเฉพาะผู้ชาย จะหยุดพักการทำงานต่างๆ ไปละหมาด หากเป็นประเทศที่มีมุสลิมเป็นจำนวนมาก จะถือเอาวันศุกร์เป็นวันหยุดงานประจำสัปดาห์ ฉะนั้น เมื่อถึงวันศุกร์ ทุกมัสยิดทั่วประเทศ ก็จะมีมุสลิมไปรวมกันอย่างมาก สำหรับประเทศไทย เวลาละหมาดอยู่ระหว่าง 12.30 - 13.00 น.

5. องค์กร ผู้นำศาสนา และประเพณีที่สำคัญ

5.1 จุฬาราชมนตรี จุฬาราชมนตรี เป็นตำแหน่งผู้นำศาสนาสูงสุดฝ่ายศาสนาอิสลามในประเทศไทย ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา คือ “พระยาเงกอะหมัดรัตนเศรษฐี” (คนแรก) ส่วนคนต่อมาคือ ผู้มีบรรดาศักดิ์

จนถึงคนที่ 5 ประมาณ พ.ศ. 2479 และมีการออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม จุฬาราชมนตรีมีฐานะเป็นข้าราชการประจำเมื่อ พ.ศ. 2488

พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ได้กำหนดฐานะของจุฬาราชมนตรี ไว้ในมาตรา 6 ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจุฬาราชมนตรีคนหนึ่ง เพื่อเป็นผู้นำกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย”

จุฬาราชมนตรีมีอำนาจดังต่อไปนี้ (มาตรา 8)

- 1) ให้คำปรึกษา และเสนอความเห็นต่อทางราชการเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม
- 2) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม
- 3) ออกประกาศแจ้งผลการดูดวงจันทร์เพื่อกำหนดวันสำคัญทางศาสนา
- 4) ออกประกาศเกี่ยวกับข้อวินิจฉัยตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

5.2 คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรอิสลาม พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย” ประกอบด้วยจุฬาราชมนตรีเป็นประธานและกรรมการ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งเป็นผู้แทนของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และกรรมการอีกจำนวนหนึ่งในสามของจำนวนผู้แทนกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งคัดเลือกโดยจุฬาราชมนตรี

คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่หลักในการให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และออกระเบียบการดำเนินงานและควบคุมดูแลการบริหารงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด

5.3 คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ในมาตรา 26 ได้กำหนดให้จังหวัดที่มีมัสยิดไม่น้อยกว่า 3 มัสยิด ให้มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 13 คน โดยมีตำแหน่งประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ และตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น

กระทรวงมหาดไทย จะดำเนินการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำจังหวัด โดยให้อิหม่ามประจำมัสยิดในจังหวัดนั้นเป็นผู้คัดเลือก และให้กระทรวงมหาดไทยประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกในราชกิจจานุเบกษา

คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด มีหน้าที่ที่สำคัญคือให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามต่อผู้ว่าราชการจังหวัด กำกับ ดูแล และตรวจการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในจังหวัดและการคัดเลือกแต่งตั้ง และถอดถอนกรรมการอิสลามประจำมัสยิด รวมทั้งมีอำนาจประนีประนอม หรือชี้ขาดคำร้องทุกข์ของสัปบุรุษประจำมัสยิดที่เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดของตนตลอดจนประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดก

5.4 มัสยิดและคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด มัสยิด ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ให้คำนิยามมัสยิดว่า “สถานที่ซึ่งมุสลิมใช้ประกอบศาสนกิจโดยจะต้องมีละหมาดวันศุกร์เป็นปกติ และเป็นสถานที่สอนศาสนาอิสลาม”

มัสยิดนอกจากจะเป็นสถานที่ละหมาดทุกเวลา วันละ 5 ครั้งแล้ว มัสยิดยังเป็นศูนย์ของกิจกรรมทางด้านสังคม และวัฒนธรรมอิสลามอีกด้วย เช่น เป็นสถานที่ศึกษาวิชาศาสนาจากอิหม่าม หรือผู้ที่มาบรรยายเป็นประจำ หรือในวันสำคัญทางศาสนาและวันศุกร์ ปัจจุบันในมัสยิดหลายแห่งได้จัดสอนวิชาศาสนาแก่เยาวชนมุสลิม โดยสร้างอาคารตั้งอยู่ใกล้เคียงกับมัสยิด เรียกเป็นภาษาพื้นเมืองว่า “โรงเรียนตาดีกา” บางแห่งเรียกว่า “โรงเรียนฟิรดูอิน”

คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด แต่ละมัสยิดจะมีคณะกรรมการคณะหนึ่งไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน เพื่อบริหารกิจการมัสยิด ประกอบด้วยอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ซึ่งอยู่ในตำแหน่งโดยไม่จำกัดเวลา และกรรมการอื่นๆ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง โดยประชาชนหรือสัปบุรุษของมัสยิดนั้นๆ เป็นผู้เสนอชื่อ และคัดเลือก

คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด มีอิหม่ามเป็นประธาน โดยตำแหน่งและคอเต็บและบิหลั่น เป็นรองประธาน

หน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด มีดังนี้ (มาตรา 35)

- 1) บำรุงรักษามัสยิดและทรัพย์สินของมัสยิดให้เรียบร้อย
- 2) วางระเบียบปฏิบัติภายในของมัสยิด

- 3) ปฏิบัติตามคำแนะนำชี้แจงของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
- 4) สนับสนุนให้สัปบุรุษในการปฏิบัติศาสนกิจ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 5) อบรมสั่งสอนให้สัปบุรุษปฏิบัติศาสนกิจโดยถูกต้องเคร่งครัด
- 6) ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสัปบุรุษเมื่อได้รับการร้องขอ
- 7) ดูกววจันท์และแจ้งผลการดูดวงจันทร์ต่อคณะกรรมการประจำจังหวัด
- 8) ส่งเสริมการศึกษาและจัดกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อข้อบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

อิหม่าม เป็นคำภาษาอาหรับแปลว่า “ผู้นำ” ถ้าในการละหมาดเรียกว่า “ผู้นำการละหมาด” ในประเทศไทย อิหม่าม หมายถึง ผู้นำท้องถิ่น สลิมี โดยมีมัสยิดเป็นจุดศูนย์กลาง มีงานทำเป็นอาชีพเช่นเดียวกับชายทั่วไป ไม่ถือเป็นนักบวชหรือนักพรต เช่นเดียวกับคอปเต็บ และบิชอป ในปัจจุบันอิหม่ามต้องทำหน้าที่ทั้งด้านศาสนาและสังคมผู้นำท้องถิ่นด้วย

หน้าที่ของอิหม่าม มีดังนี้

- 1) สั่งสอนและอบรมหลักธรรมทางศาสนาแก่สัปบุรุษ
- 2) แนะนำให้สัปบุรุษปฏิบัติให้ถูกต้องตามบัญญัติของศาสนาอิสลามและกฎหมายบ้านเมือง
- 3) ปกครองดูแลแนะนำเจ้าหน้าที่ของมัสยิดให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เรียบร้อย
- 4) อำนวยความสะดวกแก่มุสลิมในการปฏิบัติศาสนกิจ

คอเต็บ เป็นภาษาอาหรับแปลว่า “เทศน์หรือแสดงเทศนา” โดยทั่วไปมักจะเข้าใจคำว่า คอเต็บเป็นเพียงผู้แสดงธรรมในวันศุกร์ หรือเทศนาในวันสำคัญๆ ทางศาสนาเท่านั้น ซึ่งความจริงแล้วคอเต็บยังหมายถึงแสดงเทศนาชักชวนมนุษย์ประพฤติปฏิบัติในคุณธรรมอันดีงามแห่งอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นมัสยิดหรือนอกมัสยิด และคอเต็บยังมีหน้าที่บริหารอีกด้วย ในฐานะที่เป็นรองประธานกรรมการอิสลามประจำมัสยิด

คอเต็บมีหน้าที่ มีดังนี้

1) หน้าที่ทางศาสนา ได้แก่ แสดงธรรมกถา (คุตบะฮฺ) ในวันศุกร์

2) หน้าที่ทางการบริหาร ในทางกฎหมายแล้ว คอเต็บมีตำแหน่งเป็นรองประธานกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ซึ่งต้องทำหน้าที่แทนอิหม่าม (ประธาน) ได้ทุกอย่าง ในเวลาที่อิหม่ามไม่อยู่หรือได้รับมอบหมายจากอิหม่าม

บิหลั่น เดิมเป็นชื่อสาวกของท่านศาสดามุฮัมมัด เป็นผู้ประกาศเชิญชวนละหมาด (บั้งหรืออะซาน) เป็นคนแรกในประวัติศาสตร์อิสลามชาวบ้านทั่วไปนิยมเรียกชื่อนี้แก่ผู้มีตำแหน่งประกาศเชิญชวนละหมาด และการให้เกียรติหรือรำลึกถึงผู้ทำหน้าที่นี้คนแรกตามความจริงแล้วผู้ทำหน้าที่ประกาศเชิญชวนละหมาด ภาษาอาหรับเรียกว่า “มุอัซซิน”

บิหลั่นมีหน้าที่สองด้านเหมือนคอเต็บเช่นกันคือ ในฐานะผู้บริหารมัสยิด คือรองประธานกรรมการและหน้าที่ด้านศาสนาอิสลามคืออะซาน (ประกาศเชิญชวนละหมาด) เมื่อเข้าเวลาละหมาด

5.5 ดะโต๊ะยุติธรรม ดะโต๊ะยุติธรรมเป็นตำแหน่งเทียบเท่าผู้พิพากษาประจำศาลจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีมุสลิมเป็นจำนวนมากคือ ศาลจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล จังหวัดละ 2 คน เป็นผู้มีอำนาจ

พิจารณาวินิจฉัยและตัดสินชี้ขาดกรณีข้อพิพาทของมุสลิม ณ ศาลชั้นต้น ในเขต 4 จังหวัดนี้ ในการพิจารณาอรรถคดี ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล พ.ศ. 2489 คณะตุลาการจะทำการพิจารณาความพร้อมด้วยผู้พิพากษาและผู้พิพากษาจะเป็นผู้เรียบเรียงคำพิพากษาตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะตุลาการ ผลของการตัดสินนี้ไม่มีการอุทธรณ์ฎีกาอีกต่อไป

คณะตุลาการ นับเป็นข้าราชการที่สำคัญอีกตำแหน่งหนึ่ง เมื่อข้าราชการย้ายไปอยู่ในจังหวัดเหล่านี้ควรจะได้ไปเยี่ยมทำความรู้จัก และให้ความนับถือด้วย

ตามหลักของศาสนาอิสลาม คุณสมบัติของคณะตุลาการ จะต้องเป็นชายมุสลิมผู้มั่นคงในพระธรรมวินัย มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ มีความฉลาดรอบรู้ในบทแห่งคัมภีร์อัลกุรอาน จริยธรรมของท่านศาสดา มีความเข้าใจในหลักนิติศาสตร์ของสาวกศาสดา และจะต้องเข้าใจหลักการเปรียบเทียบ โดยอาศัยเหตุผลแห่งกฎหมายต่างๆ ที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม ไม่ทุพพลภาพหรือไร้ความสามารถ เป็นที่เคารพนับถือของชาวมุสลิมส่วนใหญ่ จึงต้องมีการคัดเลือกจากมุสลิมในจังหวัดเหล่านั้น โดยให้อิหม่ามหรือผู้นำของมัสยิดเป็นผู้ออกเสียงเลือกตั้ง แล้วจึงเสนอกระทรวงยุติธรรม เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลแต่งตั้งต่อไป จึงนับเป็นวิธีการที่แสดงออกถึงประชาธิปไตยประการหนึ่ง การกระทำเช่นนี้นับว่ารัฐบาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้การอุปถัมภ์แก่ศาสนาอิสลาม เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางศาสนา ยิ่งขึ้นไปประการหนึ่งด้วย

มุสลิมในประเทศไทยอยู่ในจังหวัดอื่นๆ ก็ดำเนินชีวิตตามกฎหมายอิสลามทุกประการเช่นเดียวกัน โดยอิหม่ามหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานในการพิจารณา โดยคู่ความมอบอนุญาตตุลาการให้ หรือมิฉะนั้น ก็เป็นการยินยอมกันเองระหว่างสามีภรรยา หรือคู่ความนั้น

5.6 ปอเนาะ ปอเนาะ โดยความหมายของคำแปลว่า “กระท่อม” แต่โดยความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานี้ หมายถึง สถาบันสอนวิชาศาสนาอิสลาม

ความเดิม ชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีเป็นที่ยอมรับในวงการทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ศาสนาอิสลามในภูมิภาคเอเชียว่า เป็นแหล่งที่มีความรู้ทางศาสนาอิสลาม ได้แปลและเรียบเรียงตำรับตำราศาสนาอิสลามจากภาษาอาหรับมาเป็นมาลาญ์ท้องถิ่นอย่างมากมามาเป็นเวลาช้านานด้วยเหตุนี้ จึงได้มีมุสลิมในจังหวัดใกล้เคียง เช่น สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตลอดจนจากส่วนกลาง เช่น พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี ฯลฯ ไปศึกษาวิชาศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีกันมาก (รวมถึงยะลาและนราธิวาส) นอกจากนี้บุคคลในประเทศแล้ว ยังมีมุสลิม จากประเทศใกล้เคียงเข้ามาศึกษาด้วย เช่น มาเลเซีย พม่า เขมร ฟิลิปปินส์ หรือศึกษาจากชาวเมืองปัตตานีที่สอนอยู่ในเมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ทั้งนี้มีหลักฐานจนถึงปัจจุบันตำรับตำราศาสนาอิสลามที่ชาวปัตตานีเรียบเรียงหรือแปลนั้นยังเป็นที่นิยมและใช้สอนวิชาศาสนาอิสลามทั้งในภาคกลาง ภาคใต้ ตลอดจนประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

สถานที่สอนศาสนาอิสลามที่กล่าวมาแล้วนั้นทางภาคใต้เรียกว่า “ปอเนาะ” และวิชาที่สอนส่วนใหญ่เป็นวิชาที่ว่าด้วยหลักการผู้ศึกษาในปอเนาะที่มาจากท้องถิ่นใกล้เคียงนั้น ได้แก่ เด็กจากชนบทที่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

ต่อมา รัฐบาลได้มีนโยบายปรับปรุงการศึกษาในปอเนาะเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยดำเนินการเป็นระยะๆ ดังนี้

พ.ศ. 2504 เริ่มปรับปรุงปอเนาะ โดยมีระเบียบกระทรวง
ศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ

พ.ศ. 2504 ได้วางแผนปรับปรุงบริเวณอาคารสถานที่หลักสูตร
มีการสอนภาษาไทย วิชาชีวะและการวัดผล

พ.ศ. 2508 ปรับปรุงให้ได้ระดับมาตรฐานโรงเรียนและเปลี่ยน
ชื่อจากปอเนาะเป็น “โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม” มีอาคารเรียน
เป็นเอกเทศ มีการสอนวิชาสามัญ ระดับชั้น ป.5, ป.6, ป.7 ควบคู่กับ
วิชาศาสนา

พ.ศ. 2526 เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลาม” อย่างไรก็ตาม ปอเนาะที่มีการเรียนการสอนในลักษณะเดิมก็ยัง
มีอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

**5.7 สถานที่ บุคคล และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทย
มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้**

- 1) **สุเหร่า** มีความหมายใช้เรียกศาสนสถานเช่นเดียวกับคำว่า
มัสยิด ในบางพื้นที่เหมาะกับสถานที่ละหมาดที่เป็นเรือนไม้
- 2) **บาแล หรือ บาลา** สถานที่สอนศาสนาที่ยังไม่เป็น ปอเนาะ
หรือที่ผู้เรียนได้มาปลูกสร้างที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง
- 3) **ตาดีกา** ศูนย์อบรมจริยธรรมอิสลามประจำมัสยิด ซึ่งสอน
วิชาศาสนาอิสลามแก่เยาวชนมุสลิมในเวลาเลิกเรียนการศึกษาภาคบังคับ
- 4) **สัปบุรุษ** บรรดามุสลิมทั้งหมดที่อยู่ในหมู่บ้าน หรือใกล้เคียง
กับมัสยิดหนึ่งมัสยิดใด และไปละหมาด ณ มัสยิดนั้นเป็นประจำภาษา
พื้นเมืองเรียกว่า “มะมูม” สัปบุรุษหนึ่งคนจะมีชื่อในทะเบียนสัปบุรุษของ
มัสยิดเพียงแห่งเดียว

- 5) โต๊ะครู ครูสอนศาสนาในปอเนาะ หรือบาแล
- 6) อุตตะ ครูสอนศาสนาทั่วไปที่เป็นชาย ส่วนครูสอนศาสนาที่เป็นสตรี เรียกว่า อุตตซชะห์
- 7) โต๊ะปาเก ผู้เรียนในปอเนาะ
- 8) ฮัจยี เป็นคำที่คนทั่วไปเรียกเป็นคำนำหน้าชื่อของมุสลิมที่ได้ประกอบพิธีฮัจย์มาแล้ว
- 9) โต๊ะลาใบ เป็นคำที่คนทั่วไป มักใช้เรียกเป็นคำนำหน้าชื่อของมุสลิมที่มีความรู้ทางด้านศาสนาอิสลาม พอที่จะนำผู้อื่นในกิจกรรมทางศาสนาได้
- 10) มาแกปูโละ คำว่า “มาแกปูโละ” เป็นคำภาษามลายูท้องถิ่น แปลว่า “กินเหนียว” เป็นประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเพณีมาแกปูโละ หรือกินเหนียวนั้นเป็นประเพณีของการจัดเลี้ยงอาหาร โดยการเชิญแขกหรือซึ่งเป็นทั้งพรรคพวกเพื่อนฝูงรู้จักมักคุ้นกันดีหรือไม่เคยรู้จักหน้าค่าตากันมาก่อนก็มี แต่ได้รับการเชิญหรือชักชวนกันมาจากพรรคพวกเพื่อนฝูงของเจ้าภาพอีกทอดหนึ่ง ซึ่งผู้รับเชิญนั้นก็อาจจะไปร่วมด้วยความยินดีหรือไม่ก็ตาม

อาหารที่เลี้ยงรับรองก็เป็นอาหารข้าวจำวรรธมดา และไม่มี การเลี้ยงข้าวเหนียว แต่เขาเรียกว่า “ไปกินเหนียว”

งานมาแกปูโละหรืองานกินเหนียวนั้น มักจะจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการหาเงิน ซึ่งผู้ที่เป็นแขกรับเชิญ เมื่อไปร่วมงาน และรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็จะต้องเอาเงินไปมอบให้เจ้าภาพตามแต่กำลังศรัทธาของแต่ละคน

การจัดงานมาแกบูละ มักจะถือโอกาสเนื่องในโอกาสต่างๆ

เช่น

1. งานเข้าสู่นัด
2. งานการสมรส
3. งานขึ้นบ้านใหม่

ฯลฯ

การจัดงานมาแกบูละเพื่อการหาเงินนั้น ไม่ใช่วัฒนธรรมทางศาสนา แต่เป็นประเพณีนิยมเฉพาะบางท้องถิ่นเท่านั้นเอง สำหรับวัฒนธรรมทางศาสนาอิสลามนั้น หากจะจัดงานเลี้ยงขึ้นในวาระต่างๆ ข้างต้น ก็เลี้ยงอาหารแก่คนยากจนเป็นการเลี้ยงให้ทานไม่ใช่เพื่อการหาเงิน

11) มาแกแต คำว่า “มาแกแต” เป็นภาษามาลายูท้องถิ่น แปลว่า “กินน้ำชา” เป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเพณีมาแกแตหรือกินน้ำชานั้น ไม่ใช่วัฒนธรรมทางศาสนาอิสลาม แต่เป็นเรื่องที่สังคมในท้องถิ่นคิดจัดขึ้นมาเอง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการหาเงินเนื่องในกรณีต่างๆ เช่น

- 1) หาเงินเพื่อสร้างโรงเรียน มัสยิด สุเหร่า ศาลา สถานศึกษา ฯลฯ ซึ่งเป็นสาธารณสถานต่างๆ
- 2) หาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปมกกะฮ์ ซึ่งไม่ใช่บัญญัติทางศาสนา
- 3) หาเงินไปใช้จ่ายในกรณีต่างๆ เช่น กรณีต้องคดีความ หรือประสบความเดือดร้อนต่างๆ

ข้อพึงปฏิบัติ และละเว้นปฏิบัติ

- ในการปฏิบัติราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ข้อพึงปฏิบัติ

ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน ดังนี้

1) ถือว่าศาสนาไม่ใช่สิ่งที่จะแบ่งแยกคนไทยออกจากกันให้ เป็น หมู่พวก ชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามมีสิทธิในการเป็นเจ้าของประเทศ และรับบริการต่างๆ จากรัฐเท่าเทียมกับคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น หรือ ในท้องถิ่นอื่นของประเทศทุกคน

2) สนับสนุนนโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และตามนโยบายให้ความอุปถัมภ์ต่อกิจการศาสนาอิสลามของรัฐบาล ตลอดจนให้ความเคารพนับถือผู้นำทางศาสนาอิสลาม ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ตามสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ทางศาสนา ของท่านเหล่านั้น

3) ถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษ ที่จะสนใจให้ความช่วยเหลือแก่ชาวไทย ผู้นับถือศาสนาอิสลามในการปฏิบัติศาสนกิจ และประพฤติปฏิบัติตาม หลักการศาสนาอิสลาม โดยถือว่าศาสนาเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความมั่นคง ให้แก่ประเทศ

4) ศึกษาหลักการ ศาสนบัญญัติ ความหมายของศาสนาอิสลาม ขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนกิจของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ให้ทราบอย่างถ่องแท้เพื่อป้องกันการปฏิบัติผิดพลาด และจะได้ปฏิบัติในสิ่ง ที่ชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามต้องการและถูกต้อง จะได้เข้ากับประชาชน ในท้องถิ่นได้

5) แสดงความเคารพต่อสถานที่ พิธีกรรมการศาสนกิจ และ บุคคลสำคัญทางศาสนาอิสลาม โดยการปฏิบัติให้เหมาะสมตามที่หลักการ ทางศาสนาอนุญาต เช่น ไม่สวมรองเท้าเข้าไปในมัสยิด ไม่กระทำการใดๆ ที่จะเป็นการรบกวนในขณะมุสลิมละหมาด หรืออ่านคัมภีร์อัลกุรอาน ไม่หยิบจับ คัมภีร์ที่เป็นภาษาอาหรับสิ่งใดสงสัยว่าจะปฏิบัติอย่างไรจึงเหมาะสมก็ได้ถาม มุสลิมหรือผู้นำศาสนาในที่นั้นๆ ก่อน

6) ไปร่วมงานประเพณีของชาวไทยมุสลิม ตามที่ได้รับคำเชื้อเชิญ หรือที่ทราบว่าเป็นพิธีการที่เราจะเข้าร่วมได้ โดยไม่ขัดกับหลักการศาสนา ไปมาหาสู่กับครอบครัวมุสลิมเพื่อนบ้านตามโอกาสที่สมควร คบหาสมาคม กับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยไม่เินกรังเกียดเพียงฉันท

7) ในการเดินทางไปราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ครั้งแรก ในท้องที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ การได้ทำความรู้จัก หรือแสดงคารวะต่อผู้นำทาง ศาสนาของจังหวัด อำเภอหรือตำบลที่จะไปปฏิบัติงานนั้น เช่น กรรมการ อิสลามประจำจังหวัด ตะเียะยุติธรรม อิหม่าม กรรมการมัสยิด

8) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่เป็นมุสลิม จะต้องปฏิบัติตามหลักการ ทางศาสนาอย่างเคร่งครัด และในโอกาสเดียวกันจะต้องประสานกับผู้นับถือ ศาสนาอื่นโดยไม่มีแบ่งแยกกัน

9) การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานของรัฐจัดขึ้น เช่น การประชุม สัมมนาออกพบปะประชาชนในหมู่บ้าน การเดินทางไปทัศนศึกษาดูงาน ฯลฯ ควรหลีกเลี่ยงวันศุกร์ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ควรจัดเวลาสำหรับการไปละหมาดในวันศุกร์ให้ได้

2. ข้อพึงระวัง

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรระวัง ในการปฏิบัติ ดังนี้

1) การกล่าวคำที่จะก่อให้เกิดความสะเทือนใจ หรือการแสดง การแบ่งแยกระหว่างคนที่นับถือศาสนาต่างกัน เช่น การเรียกคนที่นับถือ ศาสนาอิสลามว่า “แขก” หรือการใช้คำพูดที่อาจทำให้ชาวไทยผู้นับถือ ศาสนาอิสลาม เข้าใจว่าตนเองเป็นคนมลายู เช่น ใช้คำว่า ออรั้งมะลายู เป็นต้น

2) การประพาดพิงในข้อห้ามทางศาสนาอิสลาม ในสมาคมที่มี ชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามอยู่ก็ดี ในบ้าน อาคารสถานบ้านเรือนก็ดี หรือในศาสนสถานในศาสนาอิสลามก็ตจจนเป็นที่รังเกียจของมุสลิม เช่น การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์ที่ต้องห้าม การดื่มสุราเมรัย แม้จะ มีมุสลิมประพาดพิงไม่ดีบางคนจัดหามาเลี้ยงก็ตาม หรือการให้ของต้องห้าม ตามหลักการศาสนาเป็นของขวัญ ควรระวังเด็ดขาด

3) การประพาดพิงหรือทำการอันไม่เหมาะสมกับสตรีมุสลิม เช่น การอยู่สองต่อสอง การถูกเนื้อต้องตัวโดยไม่จำเป็น หรือไม่ได้รับอนุญาต จากผู้ปกครองหรือสามี เพราะหลักการศาสนาอิสลามห้ามสตรีคลุกคลีกับ บุรุษที่ไม่ใช่ญาติ โดยเฉพาะสองต่อสอง ในเมื่อผู้ปกครองหรือสามีไม่อยู่

4) การเชื่อเชิญให้มุสลิมรับประทานเนื้อสัตว์ที่ต้องห้ามตามหลักการศาสนา หรือดื่มสุรา ทั้งในงานสังคมต่างๆ หรือเป็นการส่วนตัวไม่ว่า ณ ที่ใด

5) การบังคับ ชักชวนให้ชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามร่วมพิธีในศาสนาอื่นหรือพิธีที่ต้องการทำความเคารพโดยการกราบ หรือไหว้บุคคลหรือรูปเคารพใดๆ เพราะขัดข้อห้ามในหลักการศาสนาอิสลามห้ามกราบไหว้บูชาวัตถุสิ่งของหรือธรรมชาติ นอกจากพระผู้เป็นเจ้าเท่านั้น

3. ข้อปฏิบัติสำหรับการเข้ามัสยิดหรือใช้สถานที่ของมัสยิด

1. สำหรับผู้มีไชมุสลิม ก่อนจะเข้ามัสยิดต้องได้รับอนุญาตจากอิหม่าม หรือกรรมการมัสยิดเสียก่อน
2. ภายในมัสยิดใช้เป็นที่ละหมาดและอบรมธรรม ห้ามพูดคุยกันในเรื่องที่ไม่สมควรหรือพูดเกี่ยวกับทางโลก
3. เมื่อจะขึ้นบนมัสยิด ต้องให้เกียรติด้วยการถอดรองเท้า
4. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดเรียบร้อยและมีจิตตามหลักการอิสลาม
5. ไม่นำสิ่งของต้องห้ามตามหลักการศาสนาเข้าไปในบริเวณมัสยิด
6. ไม่เสพของมีนเมา หรือเข้ามัสยิดในระหว่างที่ตนเองมีนเมาหรือมีกลิ่นของสิ่งมีนเมา

อนึ่ง เพื่อความเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง ควรถามหรือขอคำแนะนำจากผู้นำศาสนาในท้องถิ่นนั้นๆ ก่อนเป็นดีที่สุด เพราะข้อปฏิบัติละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ตลอดถึงค่านิยมพื้นบ้านของท้องถิ่นต่างๆ จะไม่เหมือนกัน

คำตอบและข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมเกี่ยวกับปัญหา ข้อขัดแย้งในศาสนาอิสลาม

คำตอบและข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี อันเป็นการไขปัญหา
ที่ ศอ.บต. รวบรวมขึ้นจากการที่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมปัญหา
ข้อขัดแย้งต่างๆ ในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ สงขลา สตูล
ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยมอบหมายให้คณะกรรมการที่มีอยู่ใน
จังหวัดนั้นๆ ส่งเข้ามานั้น ครั้งแรกรวบรวมได้ 35 ปัญหา แบ่งเป็นเกี่ยวกับการ
การปฏิบัติของทางราชการ 23 ปัญหา และไม่เกี่ยวข้อง 12 ปัญหา

ระหว่างวันที่ 12 - 15 มกราคม 2525 ศอ.บต. ได้เชิญจุฬาราชมนตรีมาพบปะเยี่ยมเยียนพี่น้องมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ได้มีการตอบปัญหาข้อขัดแย้งไปแล้วบางส่วน โดยมีจุฬาราชมนตรีเป็นผู้ตอบ และมี “นายสวัสดิ์ สุมาลย์ศักดิ์” และ “นายวินัย สะมะฮุน” ร่วมคณะอยู่ด้วย ซึ่งต่อมานายสวัสดิ์ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นจุฬาราชมนตรีคนปัจจุบัน ต่อไปนี้คือ 23 ปัญหาที่น่าสนใจยิ่ง

ปัญหาที่ 1

ในพิธีการต่างๆ ซึ่งประชาชนจะต้องจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมจะต้องลุกขึ้นยืน ในขณะที่ประชาชนลุกขึ้นยืนไปจุดธูปเทียน ชาวพุทธจะต้องประนมมือ ส่วนมุสลิมจะต้องยืนตรง การยืนตรงเช่นนั้น จะขัดกับหลักศาสนาอิสลามหรือไม่

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การยืนขึ้นขณะประธานกำลังทำพิธีดังกล่าวขัดต่อหลักการศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี: ควรให้มุสลิมนั่งอยู่กับที่ตามเดิม และถ้าจะยืนก็ควรยืนต้อนรับ และให้เกียรติประธานเฉพาะขณะประธานเดินเข้าสู่ห้องประชุมเท่านั้น

แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม :

1. ให้พิธีกรแจ้งหรือชี้แจงให้ที่ประชุมทราบขั้นตอนการปฏิบัติของผู้ร่วมประชุม ดังนี้

1.1 ทุกคนยืนต้อนรับให้เกียรติประธานในพิธี

1.2 ผู้ให้การต้อนรับเชิญประธานในพิธีนั่ง ณ ที่ซึ่งจัดไว้

1.3 ทุกคนนั่ง

1.4 ประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

1.5 ผู้นับถือศาสนาพุทธประนมมือ ผู้นับถือศาสนาอิสลามนั่งในท่าปกติ เมื่อประธานกราบพระพุทธรูป

2. ให้ทุกคนปฏิบัติตามคำชี้แจงของพิธีกร

ปัญหาที่ 2

การที่นักเรียน นักศึกษามุสลิมรำไหว้ครูโดยการกราบในวิชา มวยไทย กระบี่กระบอง นาฏศิลป์ เป็นต้น ผิดหลักการศาสนาอิสลามหรือไม่ จะทำได้ในลักษณะใด

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การกราบสิ่งอื่นนอกจากอัลเลาะห์ (ช.บ.) จะกราบในวาระใดหรือเจตนาใดก็ตาม ถือว่าเป็นความผิดต่ออบทบัญญัติศาสนาอิสลามทั้งนั้น

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : สำหรับนักเรียน นักศึกษาที่เป็นมุสลิมควรสอนเนื้อหาสาระล้วนๆ การกราบในพิธีดังกล่าวให้งดเว้นโดยเด็ดขาด และหากจะจัดพิธีไหว้ครูก็ให้ดูในข้อ 3

แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม : การสอนรำไหว้ครูให้งดเว้นท่ากราบหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของท่ากราบ ทำต่อไปนี้ถือว่าเป็นท่ากราบหรือส่วนหนึ่งของท่ากราบ คือ

1. ท่ากราบที่เหมือนเบญจางคประดิษฐ์ ท่าชุกดูลา
2. ท่ารอกะเทาะ คือท่าที่มีลักษณะศีรษะกับลำตัวขนานกับพื้น

ปัญหาที่ 3

ในพิธีไหว้ครู ถ้านักเรียน นักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วมพิธีที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งไม่มีการกราบไหว้ แต่มีการนำดอกไม้ธูปเทียนมามอบให้ครูอาจารย์ เพื่อแสดงความกตัญญูรู้คุณจะขัดกับหลักศาสนาอิสลามหรือไม่

คำตอบของจุฬาราชมนตรี: การนำดอกไม้ธูปเทียนให้แก่ครูในห้องเรียน ไม่ผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม การกราบผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม การมอบธูปเทียน ถ้าประโยชน์ของธูปเทียนที่ครูรับไว้ นั้น นำไปเพื่อใช้งานอันไม่เกี่ยวกับการกราบไหว้บูชาหรือเกี่ยวกับพิธีศาสนาอื่นก็อนุโลมให้มอบได้ แต่ก็ไม่บังคับเพราะโดยทั่วไปธูปเทียนถูกใช้ในเรื่องกราบไหว้บูชามากกว่าอย่างอื่น

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : การจัดพิธีไหว้ครูมิใช่พิธีการของศาสนาอิสลาม นักเรียนมุสลิมต้องเว้นอย่างเด็ดขาด นอกจากจะเปลี่ยนรูปแบบพิธีศาสนาพราหมณ์ พุทธ มาเป็นแบบศาสนาอิสลาม และการมอบของที่ระลึกแก่ครู ก็ควรเหลือเพียงดอกไม้ ส่วนธูปเทียนควรตัดดอกเสีย

ในวันไหว้ครูนักเรียนมุสลิมสมควรจัดพิธีกรรม ดังนี้

1. เชิญอิหม่าม และกรรมการมัสยิด และผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นผู้นำในการขอพร
2. ครูให้อิโวาท
3. ถ้าบุคคลในข้อ 1 มีความรู้พอ ก็ให้เป็นอิโวาทในศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการเคารพครูบาอาจารย์

แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : การจัดพิธีไหว้ครูในสถานศึกษาหรือหน่วยงานหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องจัดพิธีการสำหรับนักเรียน นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธ แต่สำหรับนักเรียน นักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลามให้แยกไปจัดเฉพาะกิจกรรมตามข้อเสนอแนะของท่านจุฬาราชมนตรี

อนึ่ง ถ้าหากสามารถจัดโดยให้ทุกคนร่วมฟังอิโวาทของผู้บริหารหรือครูอาวุโสก่อนแล้วแยกไปจัดกิจกรรมตามข้อเสนอแนะของท่านจุฬาราชมนตรีก็จะเป็นการดี

ปัญหาที่ 4

การเชิญผู้นำศาสนาอิสลามเข้าร่วมในงานพิธี ควรกำหนดบทสวดให้แน่นอน ท่านคิดว่าควรใช้บทสวดใด

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : บทสวดของศาสนาอิสลามนั้นไม่มีมีแต่บทขอพรซึ่งศาสนาอิสลามไม่กำหนดไว้ตายตัวสุดแต่ผู้รู้ในท้องถิ่นจะนิยมปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้รู้มุสลิมในท้องถิ่นนั้นๆ และบทขอพรที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางทั่วไป คือ

1. การอ่านกุรอ่าน
2. การชอลาหวาด
3. การขออูอา

แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : การเชิญผู้นำศาสนาอิสลามให้ไปร่วมพิธี ผู้เชิญควรบอกวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการปฏิบัติในส่วนผู้นำศาสนา และผู้ร่วมประชุมต้องปฏิบัติ ส่วนกำหนดเวลาการใช้บทขอพรให้ผู้นำศาสนาเลือกได้ตามความเหมาะสมตามที่ท่านจุฬาราชมนตรีได้เสนอแนะ

ปัญหาที่ 5

การชักชวนให้นักศึกษาไทยมุสลิมไปร่วมในพิธีและงานประเพณีต่างๆ ที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง การแห่เทียนพรรษา เป็นต้น ย่อมเป็นสาเหตุให้เกิดการแตกแยก ควรหาทางป้องกันแก้ไขอย่างไร

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : วิธีป้องกันคือ งานอย่างนี้ไม่ต้องเชิญมุสลิมเข้าร่วม เพราะขัดต่อหลักการศาสนาอิสลามอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : แนวทางปฏิบัติสำหรับข้อ 5 ท่านจุฬาราชมนตรีได้ตอบชัดเจนแล้ว ผู้บริหารของสถานศึกษาควรจะได้ประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจเรื่องนี้โดยชัดเจน

ปัญหาที่ 6

การที่หน่วยราชการได้ใช้พระมหาคัมภีร์อัลกรุอัน เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมที่เป็นคู่กรณีหรือพยานสาบานตัวจะขัดหลักศาสนาอิสลามหรือไม่

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การสาบานต่ออัลเลาะห์ (ช.บ.) และการใช้อัลกรุอันถือไว้ขณะสาบาน ไม่ผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : การสาบานต้องสาบานต่ออัลเลาะห์ (ช.บ.) ตามคำตอบของจุฬาราชมนตรี ถ้าคู่กรณีต้องการใช้พระมหาคัมภีร์อัลกรุอันถือไว้ขณะสาบาน ก็จะต้องปฏิบัติตามหลักการศาสนา

ปัญหาที่ 7

การร่วมในพิธีวันสำคัญของชาติ เช่น วันปิยมหาราช มีการนำพวงมาลา แล้วมีการถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้าหรือพระบรมฉายาลักษณ์ ถ้าชาวไทยมุสลิมทำความเคารพด้วยการยืนตรง หรือคำนับจะขัดกับหลักศาสนาหรือไม่ และควรปฏิบัติตนอย่างไร

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การนำพวงมาลาไปถวายบังคมพระบรมรูปนั้นนั้น ผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม เพราะอิสลามห้ามเคารพบูชารูปปั้นไม่ว่ารูปปั้นอะไรก็ตาม การยืนตรงต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ไม่ผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม เพราะมิใช่รูปปั้น นักวิชาการอิสลามมีความเห็นว่า

1. รูปปั้นหรือสลัก หรือหลอมทุกชนิดเป็นสิ่งที่ต้องห้าม (ฮะรอม)
2. รูปภาพไม่เป็นสิ่งที่ต้องห้าม เมื่อรูปภาพไม่เป็นสิ่งที่ต้องห้าม การที่จะนำมาแขวนไว้ที่ไหนก็ไม่ต้องห้าม และการยืนตรงต่อหน้ารูปภาพโดยมิได้เจตนาบูชาจึงไม่เป็นที่ต้องห้าม

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : การร่วมพิธีวันสำคัญของชาติ เช่น วันปิยมหาราช ท่านจุฬาราชมนตรีได้ตอบไว้อย่างชัดเจน แต่ถ้าพิธีนั้นๆ จำเป็นต้องมีรูปปั้นก็ขอให้แยกส่วนการจัดกิจกรรมโดยจัดให้มีเพียงพระบรมฉายาลักษณ์แทน

ปัญหาที่ 8

การแต่งกายตามเครื่องแบบต่างๆ เพื่อความเหมาะสมตามสถานการณ์และสถานที่ เช่น การแต่งกายเครื่องแบบลูกเสือ เครื่องแต่งกายนักกีฬาที่จำเป็นต้องนุ่งกางเกงขาสั้น เป็นต้น ขัดกับหลักการศาสนาอิสลามหรือไม่ ควรปฏิบัติอย่างไร

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การแต่งกายนุ่งกางเกงขาสั้น หากสั้น
เหนือหัวเข้าถือว่าผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : ให้นุ่งกางเกงขายาวพ้นหัวเข่า
หรือสวมถุงเท้าให้สูงขึ้นมา

แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : จากคำตอบและคำแนะนำของท่าน
จุฬาราชมนตรีให้ผู้บริหารอนุโลมให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามแต่งกายตาม
หลักศาสนาได้

ปัญหาที่ 9

ความหมายของเนื้อเพลงสรรเสริญพระบารมี ว่าอย่างไร

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : ได้ตอบมาแล้วเมื่อปี 2525

ปัญหาที่ 10

การจัดพิธีฉลองวันคล้ายวันประสูติของพระบรมศาสดามุฮัมมัด
มีขอบเขตเพียงใดควรพิจารณา

1. การแห่โดยเอาสุภาพสตรีถือบายศรีมาร่วมขบวนแห่
2. การแต่งรถประกวดบางคันแต่งเป็นรูปสัตว์ เช่น รูปนก

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : ขอบเขตของงานเมาลิดกลาง คือ

1. อ่านอัลกุรอาน
2. อ่านประวัติทางศาสนา
3. อ่านบทขอพร (ดุอา)
4. อ่านบทซิกรุลเลาะห์
5. อ่านซอลาหวาด
6. เลี้ยงอาหารแก่ผู้เข้าร่วมพิธี

การแห่งสภาพสตรีผิวดมพ์ญญัตติศาสนาอิสลาม การแต่งรถประกวด
ไม่ผิวดมพ์ญญัตติศาสนาอิสลาม ถ้าผู้แต่งไม่ยึดว่าเป็นส่วนหนึ่งของพิธีศาสนา
โดยถือเป็นเพียงการประกวดตามขนบธรรมเนียมประเพณี และการแต่งรถ
เป็นรูปสัตว์ต่างๆ ผิวดมพ์ญญัตติศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม :
แยกบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน

1. ทางราชการเป็นผู้สนับสนุนในส่วนที่กำหนดในขอบเขตที่ไม่ขัด
กับหลักศาสนา
2. ส่วนอื่นๆ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ร่วมกิจกรรมที่นับถือศาสนา
อิสลาม
3. แจ้งหรือประกาศให้ชัดเจนว่า กิจกรรมส่วนใดเป็นส่วนในพิธี
ศาสนา กิจกรรมใดเป็นส่วนในการประกวดตามขนบธรรมเนียม ประเพณี

ปัญหาที่ 11

ทำไมในท้องที่ที่มีชาวไทยมุสลิมเป็นจำนวนมาก โรงเรียนและ
สถานที่ราชการจึงไม่หยุดในวันศุกร์และวันจันทร์ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน
และข้าราชการไปละหมาดในวันศุกร์ได้

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : เพราะทางราชการมีคำสั่งไว้อย่างนั้น
ความจริงสมัยแรกก็อนุโลมให้ท้องที่มุสลิมหยุดวันพฤหัสบดีและวันศุกร์
แต่ต่อมาก็เปลี่ยนมาเป็นวันเสาร์ และอาทิตย์ ไม่เกี่ยวข้องกับข้อห้าม
ในศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม :
คำตอบของท่านจุฬาราชมนตรีชัดเจนว่า วันหยุดไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ข้อสังเกต :

1. สถาบันการศึกษาควรจัดเวลาเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติศาสนกิจในวันศุกร์และวันธรรมดา สำหรับข้าราชการครู นักเรียน นักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม
2. การจัดตารางอบรมประชุมสัมมนาควรจะได้คำนึงถึงเวลาปฏิบัติศาสนกิจ

ปัญหาที่ 12

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศานูปถัมภ์ ฝ่ายศาสนาอิสลาม กฎกระทรวงและระเบียบต่างๆ ไม่เหมาะสมกับปัจจุบัน ทางสำนักจุฬาราชมนตรีจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งทำหน้าที่ร่าง “พระราชบัญญัติบริหารกิจการศาสนาอิสลาม” ขณะนี้ กระทรวงมหาดไทยได้ส่งต้นร่างที่เสร็จเรียบร้อยแล้วมาให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยพิจารณารายละเอียด อินซาอัลเลาะห์ในเร็ววันนี้ กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยจะพิจารณาเสร็จ และส่งกลับกระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการต่อไป

ปัญหาที่ 13

ให้พิจารณาปัญหาการนำสลามของนักเรียนในห้องและโรงเรียน

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : ถ้าครูและนักเรียนทั้งหมดเป็นมุสลิม ก็ควรให้มีการกล่าวสลาม เพื่อฝึกวัฒนธรรมทางศาสนา แต่การจะใช้คำสวัสดิและการไหว้ ก็ไม่ขัดหลักการศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ หากกระทำต่อผู้ไม่ได้เป็นมุสลิมก็ต้องทำอย่างหลัง

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม :
คำตอบของท่านจุฬาราชมนตรีชัดเจนแล้ว

ข้อสังเกต : สถานศึกษาสมควรให้มีการสอนและฝึกวิธีปฏิบัติ
ที่ถูกต้องทั้ง 2 แนวทาง โดยเชิญผู้นำทางศาสนาอิสลามแนะนำวิธีสละม

ปัญหาที่ 14

ให้พิจารณาหนังสือ “ศาสนาเปรียบเทียบ” ของเสถียร พันธูรังสี
ได้เขียนข้อความที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม สมควรให้จุฬาราชมนตรี
พิจารณาข้อความใดควรที่จะตัดออกหรือไม่

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : สำนักจุฬาราชมนตรีจะแต่งตั้ง
กรรมการดำเนินการและรวบรวมข้อมูลเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี: คอ.บต. ควรจะจัดตั้งคณะกรรมการ
ดำเนินการในเรื่องนี้ด้วย เพราะมีงบประมาณของทางราชการพร้อมมูล
ส่วนสำนักจุฬาราชมนตรีนั้นไม่มีงบประมาณดำเนินการ อาจจะไม่ได้อผล
เท่าที่ควร

ปัญหาที่ 15

ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ว่า เมื่อนักเรียน
เข้าแถวเชิญธงชาติแล้วให้มีการสวดมนต์ไหว้พระ ซึ่งเรื่องนี้นักเรียนที่นับถือ
ศาสนาอิสลามไม่สามารถจะปฏิบัติได้ และตามระเบียบไม่ได้กำหนดหรือ
ชี้แนะไว้ว่าให้นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามทำอะไร เรื่องนี้ควรได้เสนอ
แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับกระทรวงศึกษาธิการ

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : สำหรับนักเรียนมุสลิมควรทำดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนกล่าวทบทวนรูกนอิหม่าน รูกนอิสลาม
2. ให้นักเรียนอ่านดุอา เช่น “โอ้อัลเลาะห์ โปรดเชิดชูความรอบรู้แก่พวกเรา และโปรดกระจายคลังแห่งเมตตาของพระองค์แก่พวกเรา โอ้อัลเลาะห์ผู้ทรงเมตตายิ่งกว่าผู้เมตตา ทั้งปวง”
3. จบด้วยการขอลาหวาดแก่ท่านนบี ช.ล.

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม :
ในขณะที่นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธสวดมนต์ ให้นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามยืนสำรวม หากจะมีการปฏิบัติพิธีทางศาสนา ควรให้เลือกปฏิบัติตามข้อหนึ่งข้อใดที่ท่านจุฬาราชมนตรีให้ข้อเสนอแนะ คือให้นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธสวดมนต์ นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามปฏิบัติตามคำตอบของท่านจุฬาราชมนตรี ส่วนจะให้นักเรียนนับถือศาสนาใดปฏิบัติก่อน - หลัง ให้พิจารณาตามจำนวนส่วนมากของนักเรียนโรงเรียนนั้น

ปัญหาที่ 16

คำว่า “เมือง” ที่เป็นอำเภอ มีสถานีตำรวจ เทศบาล ฯลฯ แล้วถือเป็นเมืองที่จะแยกมัสยิดไม่ได้ แต่มีมุสลิมกลุ่มหนึ่งตีความว่า “เมือง” ที่แยกมัสยิดไม่ได้นั้นจะต้องเป็นเมืองที่ถูกปกครองด้วยมุสลิมเท่านั้น แต่ถ้าเป็นเมืองที่ถูกปกครองโดยคนศาสนาอื่น ถือว่าไม่เป็นเมืองสามารถแยกมัสยิดได้ เช่น กรณี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ถือว่าคนไทยพุทธปกครองใคร่ขอทราบความจริงที่ถูกต้อง

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : ความเห็นเช่นนั้นไม่ถูกต้อง การสร้างมัสยิดเพื่อทำละหมาดวันศุกร์นั้นให้สร้างได้ทั้งสิ้นในพื้นที่ทุกลักษณะคือ

1. เมืองใหญ่ หมายถึง เมืองที่มีสถานทำการทางราชการ เช่น ศาล สถานีตำรวจ ที่ทำการอำเภอ และมีแหล่งทำการค้าและธุรกิจต่างๆ อย่างกว้างขวาง
2. เมืองเล็ก หมายถึง เมืองที่มีสิ่งดังกล่าวน้อยกว่าไม่ครบถ้วนเหมือนเมืองใหญ่
3. หมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้านที่ไม่มีที่ทำการต่างๆ และไม่มีแหล่งธุรกิจตามที่กล่าวมาเลย ส่วนการจัดสร้างเพิ่มเติมเพื่อละหมาดวันศุกร์ซ้อนขึ้นมาอีกนั้น หากมัสยิดเก่าคับแคบ ไม่จุละหมาด ก็สามารถจะสร้างขึ้นมาได้

ปัญหาที่ 17

ปัญหาพวก “ดะวะห์” ซึ่งมีความหมายว่า การเผยแพร่ศาสนา จะพูดถึงหลักศาสนาทั่วไป พูดถึงบาปบุญทั้งโลกนี้และโลกหน้า ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือพวกดะวะห์พูดให้คนมุสลิมสามัคคีกัน แต่มีความหมายเท่ากับไม่ให้สามัคคีกับคนที่นับถือศาสนาอื่น ในบางครั้งบางพวกคือรุนแรงไปถึงห้ามคนมุสลิมเข้าร้านคนไทยพุทธหรือต่อบูหรืกับคนไทยพุทธ ใครขอทราบความจริงที่ถูกต้อง

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : ได้ค้นคว้าหลักการของ “ดะวะห์” แล้วไม่มีระบุให้แตกแยกสามัคคีกับคนต่างศาสนา หลักการของดะวะห์ก็คือหลักอิสลามนั่นเอง บางคนที่มีความคิดรุนแรงไปนั้นก็เป็นเรื่องของส่วนน้อย ซึ่งค่อยๆ ชี้แจงทำความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : ได้ค้นคว้าหลักการของ “ตะวะห์” แล้วไม่มีระบุให้แตกแยกสามัคคีกับคนต่างศาสนา หลักการของตะวะห์ก็คือหลักอิสลามนั่นเอง บางคนที่มีความคิดรุนแรงไปนั้นก็ เป็นเรื่องของส่วนน้อย ซึ่งค่อยๆ ชี้แจงทำความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : ควรเชิญหัวหน้ากลุ่มตะวะห์ มาพบเพื่อซักซ้อมความเข้าใจกันบ่อยๆ และทางราชการอำนวยความสะดวกแก่การจัดกิจกรรมตะวะห์อย่างจริงจังเพราะเป็นผลดีต่อทางราชการโดยตรง

ปัญหาที่ 18

ปัญหาในพิธีฆาตพนักศพของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ใครขอทราบว่ามีมุสลิมจะเข้าร่วมพิธีเผาศพได้หรือไม่ และจะเป็นการขัดกับศาสนาหรือไม่

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การเข้าร่วมพิธีเผาศพผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลามการเข้าไปร่วมแสดงความเสียใจในงาน และเยี่ยมเยียนครอบครัวของผู้ตายต่างศาสนา รวมทั้งการช่วยเหลือด้านต่างๆ นั้น ไม่ผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม

ปัญหาที่ 19

ปัญหาในพิธีสดุดีลูกเสือในการประกอบพิธีสดุดีลูกเสือ นักเรียนจะต้องนั่งคุกเข่าทำความเคารพพระบรมรูป ร. 6 ซึ่งทำนองดังกล่าวเหมือนกับทำนองละหมาด ใครขอทราบการประกอบพิธีของมุสลิมในทำนองพิธีดังกล่าวจะขัดกับหลักศาสนาอิสลามหรือไม่

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การทำความเคารพต่อรูปปั้นไม่ว่าจะโดยรูปแบบใดๆ ก็ตาม ถือเป็น การขัดต่อบทบัญญัติศาสนาอิสลามทั้งสิ้น การกระทำดังกล่าวจึงผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลามอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : พิธีสวดลูกเสียมี่ระเบียบกำหนดขั้นตอนไว้ชัดเจนแล้ว ซึ่งผู้นับถือศาสนาอิสลามไม่สามารถปฏิบัติได้ เว้นแต่กระทรวงศึกษาธิการได้แก้ไขระเบียบวิธีการปฏิบัติที่ขัดกับหลักศาสนา

ปัญหาที่ 20

ปัญหาเรื่องการไว้ทุกข์ หากมุสลิมไปร่วมในงานพิธีศพของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ โดยการแต่งกายชุดดำจะเป็นการขัดแย้งด้วยหลักศาสนาอิสลามหรือไม่ ใคร่ขอทราบข้อเท็จจริงและความเห็น

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : ในการแต่งกายไว้ทุกข์ด้วยชุดดำ ผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : อิสลามกำหนดการไว้อาลัยแก่ผู้ตาย ซึ่งบังคับแก่สตรีเท่านั้น โดยการยกเว้นการแต่งกายที่ฉูดฉาด ห้ามใส่เครื่องประดับและเครื่องหอมทุกชนิด การที่มุสลิมไปร่วมงานศพเพื่อนต่างศาสนา ให้แต่งกายแบบธรรมดาทั่วไป อย่าแต่งชุดดำ

ปัญหาที่ 21

ปัญหาเรื่องการทำความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ การแสดงความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีการต่างๆ จะขัดด้วยหลักการศาสนาอิสลามหรือไม่ ใคร่ขอทราบข้อเท็จจริงและความเห็น

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : การยืนตรงต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ เพื่อระลึกถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไม่ขัดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม การก้มศีรษะไม่ถึงขั้นรุกษ คือการกระทำไม่บังควร (มักรุย) การก้มศีรษะถึงขั้นรุกษ บางทีคนจะว่าต้องห้าม (หะรออม) บางทีคนจะว่าไม่บังควรนัก (มักรุย)

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม :
ให้ปฏิบัติตามคำตอบของท่านจุฬาราชมนตรี

ปัญหาที่ 22

กรณีคนที่มิได้เป็นมุสลิมเข้าไปในมัสยิด เช่น ข้าราชการ หรือ ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธเข้าไปในมัสยิดเพื่อพบปะชี้แจงข้อราชการให้ประชาชน ทราบนั้น บางคนก็เข้าไม่ได้เพราะต้องห้าม ขอทราบว่าเป็นความจริงเป็นอย่างไร

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : มัสยิดทุกมัสยิด กรรมการมัสยิด เป็นผู้ดูแลอำนาจในการอนุญาตให้ใครเข้าไปภายในนั้นเป็นผู้ดูแล ถ้าผู้ดูแล อนุญาตก็เข้าได้ ถ้าผู้ดูแลไม่อนุญาตก็เข้าไม่ได้

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี - แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม :
คำตอบของท่านจุฬาราชมนตรีชัดเจนแล้ว

ข้อสังเกต : หากได้รับอนุญาตให้เข้ามัสยิดแล้วต้องปฏิบัติดังนี้ คือถอดรองเท้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดไร้สาระ ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ปรบมือ สำนวณกิริยามารยาท

ปัญหาที่ 23

มีครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประชาบาล ได้สอนจริยธรรม แก่นักเรียนไทยมุสลิมโดยบอกว่า เมื่อนักเรียนพบกัน ไม่ว่าจะที่ใดก็ตาม ควรจะให้สลามหรือจับมือกัน แต่ครูไทยพุทธบางคนไม่เข้าใจกลับไปพูดว่า

ครูสอนศาสนาได้บิดเบือนเด็กและได้ก่อให้เกิดเด็กไทยต้องละทิ้งวัฒนธรรมไทย ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน

คำตอบของจุฬาราชมนตรี : เป็นความเข้าใจผิดของครูที่นับถือศาสนาพุทธเอง ซึ่งความเข้าใจเช่นนั้นเป็นเหตุให้เกิดกรณีพิพาทขึ้นระหว่างศาสนา เป็นผลร้ายที่ต้องขจัดโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี : ศอ.บต.ควรแนะนำครูทุกคนให้เข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของผู้นับถือศาสนา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งให้สิทธิเสรีภาพแก่คนไทยทุกคนในการนับถือและปฏิบัติศาสนา ไม่ว่าศาสนาอะไรก็ตาม ผู้ที่ขัดขวางมิให้ผู้อื่นนับถือและปฏิบัติศาสนา จึงเป็นผู้ทำผิดบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญโดยตรง

อนึ่งคำว่า “วัฒนธรรมไทย” ไม่ควรจำกัดแต่วัฒนธรรมที่รู้จักและใช้กับเฉพาะในสังคมที่นับถือศาสนาพุทธเท่านั้น หากต้องหมายรวมไปถึงวัฒนธรรมที่รู้จักและใช้ในสังคมมุสลิมด้วย ทั้งนี้เพราะมุสลิมได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และคำว่า “คนไทย” ตามความหมายของรัฐธรรมนูญก็ไม่ถูกกำหนดขึ้นโดยเงื่อนไขทางศาสนาทางภาษาทางวัฒนธรรมอื่นๆ ตลอดจนเงื่อนไขที่แตกต่างกันทางสังคม

การที่มุสลิมปฏิบัติวัฒนธรรมอิสลาม จึงไม่ถือว่าเป็นการทำลายวัฒนธรรมไทยแต่ประการใดๆ ตรงกันข้ามกลับส่งเสริมให้วัฒนธรรมไทยมีลักษณะเด่นที่คนต่างชาติได้ไว้วางใจยิ่งขึ้นด้วยซ้ำว่า วัฒนธรรมส่วนหนึ่งของไทยก็คือ รับวัฒนธรรมทางศาสนาทุกศาสนา สมกับที่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญให้สิทธิเสรีภาพในการนับถือและปฏิบัติ

เมื่อศาสนาอิสลามได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และ
คนนับถือศาสนาอิสลามเป็นคนไทยทั้งทางนิตินัยและพฤตินัยอย่างที่เป็นอยู่
การยอมรับวัฒนธรรมทางศาสนาอิสลามเข้ามาเป็นวัฒนธรรมไทย จึงจะ
ถูกต้อง

ดังนั้นในสังคมมุสลิม รัฐจึงต้องส่งเสริมให้ใช้วัฒนธรรมอิสลาม
อย่างเต็มที่ เพื่อปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังได้กล่าวมาแล้ว
ในบทนำ

หากรัฐหรือคนของรัฐพยายามตัดหรือลดหรือกีดกันมิให้คน
นับถือศาสนาอิสลามปฏิบัติวัฒนธรรมอิสลาม แนนอนรัฐและคนของรัฐ
นั่นเองกระทำผิดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มิใช่มุสลิมหรือคนที่กระทำผิด
รัฐธรรมนูญ

บทที่ 4

ภาษาท้องถิ่นที่ควรรู้

☆ ข้อแนะนำและการใช้

ภาษาท้องถิ่นที่ควรรู้

● คำแนะนำการใช้

ภาษามลายูถิ่น หมายถึง ภาษาพูดของคนมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอในจังหวัดสงขลา

การจะออกเสียงมลายูถิ่นให้ถูกต้องชัดเจนได้นั้น จำเป็นจะต้องรู้หน่วยเสียงในภาษามลายูถิ่น และนอกจากนี้แล้ว ยังจะต้องออกเสียงได้ด้วย โดยเฉพาะเสียงพยัญชนะ สระที่ไม่มีในภาษาไทย

หน่วยเสียงมลายูถิ่นต่างกับหน่วยเสียงในภาษาไทยอย่างไร ลองมาฝึกออกเสียงดู

1) หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษามลายูถิ่นที่ไม่มีในหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทยมี 6 หน่วยเสียง คือ

1.1 หน่วยเสียงที่ออกเสียงเหมือนพยัญชนะอาหรับ มี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ $\text{Ķ} = \text{ค}$, $\text{Ķ} = \text{ก}$,

1.2 หน่วยเสียงที่ออกเสียงเหมือนพยัญชนะ ฌาวิ (ยาวิ) มี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ $\text{Ķ} = \text{ข}$, $\text{Ķ} = \text{ญ}$,

1.3 หน่วยเสียงที่ออกเสียงเหมือนพยัญชนะ อังกฤษ มี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ $\text{J} = \text{ฉ}$, $\text{Z} = \text{หซ}$

การจะออกเสียงพยัญชนะอาหรับและฌาวิได้ จะต้องฝึกออกเสียงกับผู้ที่ออกเสียงพยัญชนะอาหรับหรือฌาวิได้ หรือถามคนที่พูดภาษามลายูถิ่นให้เขาออกเสียงพยัญชนะ และออกเสียงอย่างไร

2) หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษามลายูถิ่นที่ไม่มีในหน่วยเสียงสระภาษาไทย 4 ประเภท คือ

2.1 หน่วยเสียงสระนาสิกที่ใช้กับพยัญชนะไม่นาสิก มี 4 หน่วยเสียง ในการเขียนเป็นภาษาไทยจะใช้ จุลภาค (.) กำกับให้อ่านออกเสียงนาสิก ได้แก่ 'อะ, 'อา, แอะ, เอาะ, อ'อ, 'อุ, เช่น ปู'ชะ, ปู'ชู

2.2 หน่วยเสียงสระผสม มี 4 หน่วยเสียงในการเขียนคำเป็นภาษาไทย จะมีเครื่องหมายขีด (-) คั่นระหว่างพยางค์ ให้อ่านเป็นคำจะไม่อ่านที่ละพยางค์ ได้แก่ - กับ ะ, - กับ แ, - กับ โ - และ - ำ กับ ู เช่น อา - เอ, หรือ อาย - เอ

2.3 หน่วยเสียงสระเดี่ยวเป็นสระยาว แต่ออกเสียงสั้นกว่าสระเสียงยาวในภาษาไทย และเพื่อให้ได้ออกเสียงได้ใกล้เคียงที่สุด ในการเขียนภาษาไทย จึงเพิ่มพยัญชนะเหมือนพยัญชนะต้น ซ้ำอีกหนึ่งตัว เวลาอ่านให้อ่านออกเสียงสระของพยางค์ต้นสั้นกว่าสระเสียงยาวในภาษาไทย เช่น

กกอเจาะ	แปลว่า	สั้นสะเทือน
งกาเกาะ	แปลว่า	คลาน
กกาเตาะ	แปลว่า	กบ

2.4 หน่วยเสียงสระที่ใช้กับพยัญชนะนาสิกในภาษาไทย โดยปกติจะต้องออกเสียงนาสิก แต่ในภาษามลายูจะไม่ออกเสียงนาสิก ในการเขียนพยางค์ดังกล่าวจะเพิ่มพยัญชนะอีกหนึ่งตัว เพื่อให้ออกเสียงสระที่ใช้กับพยัญชนะนาสิกจะออกเสียงไม่นาสิก เช่น

กา - นดา แปลว่า ทาบ
 กา - นแด แปลว่า คอก
 อา - มบอ แปลว่า ผม, จัน
 ลา - งฆา แปลว่า ผ่า, บุก

2.5 เสียงตัวสะกด “ฮ” ซึ่งไม่มีในภาษาไทย แต่จะมีอยู่ในภาษามลายูเป็นจำนวนมาก ในการเขียนจะใช้ “ฮ” หรือ “ฮุ” สกตก็ได้ เวลาอ่านให้อ่านออกเสียง ฮ (h) ด้วย เช่น

กือมะฮ แปลว่า แน่น
 บือกะฮ แปลว่า รอย, ร่องรอย

การออกเสียงสระในภาษามลายูถิ่นทั้ง 4 ประเภท และตัวสะกด “ฮ” ซึ่งไม่มีในภาษาไทย อาจจะทำเสียงยากสำหรับผู้ที่ไม่เคยออกเสียง แต่ถ้าได้ฝึกออกเสียงบ่อยๆ ก็สามารถออกเสียงได้

ในการฝึกเบื้องต้นให้ถามผู้ที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษามลายูถิ่นให้เขาออกเสียงในมลายูถิ่นในความหมายของคำที่เราออกเสียงไม่ได้ดังต่อไปนี้

หน่วยเสียงนาสิกที่ใช้กับพยัญชนะไม่นาสิกแต่ออกเสียงนาสิก เช่น

“เบียด”	ซึ่งแปลว่า	แฮแปะ	ออกเสียงอย่างไร?
“ตกปลา”	ซึ่งแปลว่า	กาย-แอ	ออกเสียงอย่างไร?
“สะดือ”	ซึ่งแปลว่า	ปุ’ชะ	ออกเสียงอย่างไร?
“พร”	ซึ่งแปลว่า	ดอ’ออ	ออกเสียงอย่างไร?
“เหม็น”	ซึ่งแปลว่า	บุ’ฮุ	ออกเสียงอย่างไร?

หน่วยเสียงสระผสม เช่น

“น้ำ”	ซึ่งแปลว่า	อาย-เอ	ออกเสียงอย่างไร?
“สอย”	ซึ่งแปลว่า	กาย-เอะ	ออกเสียงอย่างไร?
“คลุก”	ซึ่งแปลว่า	ฆาว-โอ	ออกเสียงอย่างไร?
“ไหล”	ซึ่งแปลว่า	บาว-อู	ออกเสียงอย่างไร?

หน่วยเสียงสระเดี่ยว เป็นสระเสียงยาว แต่ออกเสียงสั้น

กว่าสระเสียงยาว เช่น

“สั้นสะเทือน”	ซึ่งแปลว่า	กกอเจาะ	ออกเสียงอย่างไร?
“กบ”	ซึ่งแปลว่า	กกาเตาะ	ออกเสียงอย่างไร?
“คลาน”	ซึ่งแปลว่า	งกาเกาะ	ออกเสียงอย่างไร?

หน่วยเสียงสระที่ใช้กับพยัญชนะนาสิกแต่ไม่ออกเสียงนาสิก

เช่น

“หาบ”	ซึ่งแปลว่า	กา-นดา	ออกเสียงอย่างไร?
“คอก”	ซึ่งแปลว่า	กา-นแด	ออกเสียงอย่างไร?
“ผม, ฉันทัน”	ซึ่งแปลว่า	อา-มบอ	ออกเสียงอย่างไร?
“ฝ่า, บุก”	ซึ่งแปลว่า	ลา-งฆา	ออกเสียงอย่างไร?

ตัวสะกด “ฮ” หรือ “ฮุ” เช่น

“แน่น”	ซึ่งแปลว่า	กือมะฮุ	ออกเสียงอย่างไร?
“หนาน”	ซึ่งแปลว่า	กูโกะฮุ	ออกเสียงอย่างไร?
“รอย, ร่องรอย”	ซึ่งแปลว่า	บือกะฮุ	ออกเสียงอย่างไร?

คำหรือวลีทั่วไป

มาอะฮฺ หรือมีเตาะ มาอะฮฺ	ขอโทษ
แฮ หรือยอ หรือฮอ	ครับ / ค่ะ
ซีล่อ	เชิญ
ซีอแลแก	เชิญ
ตือถีมอ กาเซฮฺฮฺ	ขอบคุณ
มิสตี	แน่นอน
ซีอลามะ ดาเต	ยินดีต้อนรับ
เตาะ / เตาะ	ไม่
แฉล่อ	ใช่
บูแก	ไม่ใช่
นาตี ชูตา	รอสักครู่
ซีอลามะ ตี - งฆา	สวัสดิ์ / ลาก่อน

คำคุณศัพท์

ตือถะฮฺ / จือปะ / บางะ	เร็ว
ปามี	ช้า
มุเถาะฮฺ	ราคาถูก
ตือกะ	ใกล้
ปานะฮฺ	ร้อน
ลา - มบะ	ช้า
ตือเงาะฮฺ ฮาถึ	สาย
มา, ฮา	ราคาแพง
ฉาว - โอะฮฺ	ไกล

ชื่อโฉะ	เย็น
ปือเนาะฮุ	เต็ม
ปือฤะ	หนัก
บุกอ	เปิด
กือนอ	ถูกต้อง
มุเดาะฮุ	ง่าย
บุกฤะ	เก่า
จวอ	แก่
บาย - เอะ	ดี
กอซอง	ว่างเปล่า
ถึแง	เบา
กาโต๊ะ	ปิด
ซาเลาะฮุ	ผิด
ปาเยาะฮุ	ยาก
บารู	ใหม่
มุดอ	อ่อน
ฉาฮะ	ชั่ว

คำถาม

อาปอ / ฉมาปอ	อะไร
ปือลอ	เมื่อไหร่
มานอ	ไหน
ดานอ / ดี มานอ	ที่ไหน
วะปอ / บะปอ	ทำไม
ปือฤาปอ / ววาปอ	เท่าไร

การทักทาย

คำที่ใช้ในภาษามลายูถิ่นจริงๆ ไม่ค่อยใช้ เมื่อพบกันมักจะดูลักษณะอาการ เช่น ถ้าพบกันระหว่างทาง มักจะพูดว่า “ฮี กานอ” หรือ “มาถิ ดานอ” ตรงกับภาษาไทยว่า “ไปไหน” หรือ “มาจากไหน” ถ้าเห็นผู้ที่จะทักทายด้วยนั่งเฉยๆ หรือทำอะไรบางอย่างก็จะทักว่า “บูวะ ฆมาปอ” ตรงกับภาษาไทยว่า “ทำอะไร”

นอกจากมุสลิมทักทายกับมุสลิมด้วยกัน จะกล่าวคำว่า “อัสซาลามู อาลัยกุม่า แปลว่า ขอความสันติจงมีแด่ท่าน ผู้ที่ถูกทักจะกล่าวตอบว่า “วาอาลัยกุมมุสซาลาม” เป็นการทักทายในภาษามลายูกลาง ซึ่งใช้ในประเทศเพื่อนบ้าน เราจะปรับมาใช้ก็ไม่น่าเกลียด

คำหรือวลีที่ใช้ในการทักทาย ดังนี้

ชื่อลამะ ปาซี.	สวัสดีตอนเช้า
ชื่อลามะ ปือเต.	สวัสดีตอนเย็น
ชื่อลามะ ตือเงาะฮู ฮาถิ.	สวัสดีตอนสาย
ชื่อลามะ มาแล.	สวัสดีตอนค่ำ

หลังจากทักทายกันแล้วโดยทั่วไปก็จะมีการถามสารทุกข์สุขดิบกัน โดยใช้ประโยคเหล่านี้

บูวะ ฆมาปอ	ทำอะไร
ลามอ เตาะ ฌณูเปาะ.	นานแล้วไม่ได้เจอกัน
อาปอ คอบา	เป็นไงบ้าง
แซฮะ เดะฮู	สบายดีนะ

A. บวระ ฆฆาปอ?

ทำอะไร

B. ตะเตาะ บวระ ฆฆาปอ. / โตะ ชฆาฆอ.

ไม่ทำอะไร/อยู่เฉย ๆ

A. อาปอ คอปา?

เป็นไงบ้าง

B. บาย - เอะ

ดี

A. แซฮะ เตะฮ.

สบายดีนะ

B. แซฮะ / เตาะ บือฎาปอ แซฮะ.

สบายดี / ไม่ค่อยสบาย

A. มาถึ ดี มานอ / มาถึ ดานอ?

มาจากไหน

B. มาถึ ดี ถึเฆาะฮ์ / มาถึ ดูเฆาะฮ.

มาจากบ้าน (มาถึ ดี = มาจาก)

A. อาดอ ฆฆาปอ? / อาดอ กือถึฆอ อาปอ?

มีอะไรใหม่/มีธุระอะไร

B. ตะเตาะ ฆฆาปอ, มาถึ ฆฆาฆอ.

ไม่มีอะไรหรรอก มาเที่ยว

อาดอ ซึกิ = มีนิตหน่วย

เนาะ มีเตาะ ตุลง.... = จะขอช่วย....

เนาะ ตาญอ... = จะถาม

การแนะนำตัวและการแนะนำผู้อื่น

โดยปกติชาวบ้านไม่ค่อยนิยมแนะนำตนเอง จะมีบ้างเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม เช่น บุคคลที่ผ่านสถาบันการศึกษาระดับสูง หรือต่างประเทศ ถ้าจะฝึกให้มีการแนะนำตนเองก็น่าจะดี วิธีที่ใช้พูด คือ

อามบอ นามอ / ชายอ นามอ....

☆ฉัน / ผม ชื่อ....

ชาย / เอ็ง อา - มบอ นามอ.../ ชาย - เอ็ง ชายอ นามอ...

☆ เพื่อนฉัน / ผมชื่อ...

บีนิง อา - มบอ นามอ.../อิสตรี ชายอ นามอ....

☆ ภรรยา ฉัน / ผม ชื่อ...

อาเนาะ อา - มบอ นามอ...

☆ ลูกฉัน / ผม ชื่อ...

อา - มบอ ดูได้ะ ดี...

☆ ฉัน / ผม อยู่ที่...

อา - มบอ กือถีมอดี...

☆ ฉัน / ผม ทำงานที่

ซึ่งแต่ละคนอาจจะบอกที่ทำงานของตน ดังนี้

อาโป

อำเภอ

แซ

ศาล

เทะชื้อบัน

เทศบาล

ชื้อเตะเซ็ง รอด็ยู

สถานีวิทยุ

ลอป๊ะ

สถานีตำรวจ

ศาลากล้ง

ศาลากลาง

ชื้อกอเลาะฮ

โรงเรียน

ชชื้อปาแด

ชายแดน

ชื่อแต่ละคนอาจจะบอกตำแหน่ง ดังนี้

อา - มบอ ญาติ...	ฉัน / ผมเป็น...
เจ้ชู / คีอู	ครู
บอมอ	แพทย์
อนามัย	อนามัย
บอมอ ชูแเว	ทนายความ
ชื้อดาตู	ตำรวจ
พยายบั้น	พยาบาล
พัฒนา	พัฒนากร
อาเยาะแก	อัยการ
ทหาร	ทหาร
ประมง	ประมง
บอมอ นนา - เต	สัตวแพทย์
ฮาเก็ง	ผู้พิพากษา

A. แตมอ นามอ อาปอ?

☆ คุณชื่ออะไร

B. อา - มบอ นามอ สุกิน.

☆ ผมชื่อสุกิน

A. ดียอ นามอ อาปอ?

☆ เขาชื่ออะไร

B. ดียอ นามอ แวยุไซ้ะ.

☆ เขาชื่อแวยุไซ้ะ

A. ออแก นิง นามอ อาปอ?

☆ คนนี้ชื่ออะไร

B. ออแก นิง นามอ สมมิตร.

☆ คนนี้ ชื่อสมมิตร

A. ดียอ กือถีมอ ดานอ?

☆ เขาทำงานที่ไหน

B. ดียอ กือถีมอ ดี อำผอ.

☆ เขาทำงานที่อำผอ

A. ดียอ ฅาดี อาปอ?

☆ เขาเป็นอะไร

B. ดียอ ฅาดี บือละ อาไป.

☆ เขาเป็นปลัดอำผอ

การลากาก

ก่อนจากกันจะมีคำพูดหลายสำนวน ตามความเหมาะสมของสถานที่ และโอกาสต่างๆ ดังนี้

ตะปอ เดะฮุ.

ไม่เป็นไรนะ

ชื่อลามา ดี - งฆา.

สวัสดี ลาก่อน

ชื่อลามา ฅาแล.

ขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ

ฮี่ ดูลู เดะฮุ.

ไปก่อนนะ

บาย บาย.

ลาก่อน

ฅณูปอ ชื่อมุลา ปูเลาะ.

พบกันใหม่

A. ตะปอ เตะฮ์, บือฤาซอ เนาะ ฮี เตะฮฺ.

☆ ไม่เป็นไรนะ รู้สึกอยากจะไปแล้ว

B. ฆาโตะ เตะฮฺ, ดูโตะ ฆะ ดูดู.

☆ รีบจัง นั่งก่อนซิ

A. ซือลามะ ดี - งฆา.

☆ สวัสดิ์ ลาก่อน

B. ซือลามะ ฆาแล.

☆ ขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ

การกล่าวคำขอบคุณ

สำนวนที่ใช้พูดแสดงความขอบคุณ มีเพียง 2 คำ ดังนี้

ตือถีมอ กาเซะฮฺ.

ขอบคุณ

ตือถีมอกาเซะฮฺ บาญะฮฺ.

ขอบคุณมากๆ

ในหลายๆ โอกาสเราก็จะบอกว่า เราขอบคุณอะไรเขา เช่น เมื่อได้รับสิ่งของ มักจะพูดว่า

☆ ตือถีมอ กาเซะฮฺ.

เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่น มักจะพูดว่า

☆ ตือถีมอ กาเซะฮฺ บาญะฮฺ

เมื่อได้รับเลี้ยงอาหาร ก่อนกลับมักจะพูดกับผู้เลี้ยงว่า

☆ ตือถีมอ กาเซะฮฺ บาญะฮฺ

เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายคนมักจะพูดว่า

☆ ตือถีมอ กาเซะฮฺ บือลากอ

การกล่าวคำขอโทษ

ในภาษามลายูถิ่น มีการกล่าวคำขอโทษ การแสดงความเสียใจ และการขออภัยได้ 2 แบบ ขึ้นอยู่กับกรณีต่างๆ แต่ส่วนมากก็ไม่ได้ยึดรูปแบบเท่าใดนัก

ก. ขอโทษหรือขออภัยเนื่องจากผู้พูดได้กระทำผิดถึงแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือไม่ได้ตั้งใจ การขอโทษหรือขออภัยมักจะกล่าวคำว่า

มีเตาะ มาอะฮู

☆ ขอโทษ / ขออภัย

อา - มบอ มีเตาะมาอะฮู เฮาะ ฌฌาญี ซีละ

☆ ผม / ฉัน ขอโทษที่สัญญาผิดพลาด

อา - มบอ มีเตาะ มาอะฮู เฮาะ บูวะบาแถ ปือเจอะฮ.

☆ ผม / ฉันขอโทษ ที่ทำของแตก

อา - มบอ มีเตาะ มาอะฮู เฮาะ มาถึ เตาะแด

☆ ผม / ฉัน ขอโทษที่มาสาย

อา - มบอ มีเตาะ มะอะฮู เฮาะแปแฮ ซาเลอะฮู

☆ ผม / ฉัน ขอโทษที่เข้าใจผิด

คำพูดเมื่อได้มีคนขอโทษ ก็ควรจะตอบด้วยคำว่า

☆ ตะปอละฮู ไม่เป็นไร

ถ้าจะให้คนอื่นขอโทษ ก็มักจะพูดว่า

☆ มีเตาะ มะอะฮู ลา ขอโทษซิ

ข. คำว่า “มาอะฮู” โดยทั่วไป เราจะใช้ในกรณี ต่อไปนี้

1) ต้องการขอทาง ขณะที่คนอื่นกำลังคุยหรือขวางทาง

☆ มะอะฮู เดะฮู, ลาลู ซิกิ.

ขอโทษนะ ขอทางหน่อย

☆ มะอะฮฺ เดะฮฺ, เนาะ อาเมะ บาญ.

ขอโทษนะ จะเอาเสื้อ

2) ต้องการเรียกความสนใจเล็กๆ น้อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่เราต้องการพูดด้วยนั้น เราไม่รู้จักมาก่อน เช่น

มะอะฮฺ เดะฮฺ, ปี่ญะ กาและ ซือบ่อตา.

☆ ขอโทษครับ ขออภัยมากกาน้อยครับ

มะอะฮฺ เดะฮฺ, แฉะ บุกโก บือฎาปอ?

☆ ขอโทษนะนาฬิกาเวลาเท่าไร

มาอะฮฺ เดะฮฺ ฎูเมะฮฺ โต๊ะแนแบ ดูโต๊ะ ดี มานอ

☆ ขอโทษนะบ้านผู้ใหญ่นบ้านอยู่ที่ไหน

3) ต้องการขอโทษเมื่อพูดผิด หรือไอ หรือจาม ขณะพูดก็ใช้ คำว่า

มาอะฮฺ = ขอโทษ

คุยกันฉันท์มิตร

การพูดคุยในบทนี้ จะมีลักษณะเป็นแบบคำถาม คำตอบ เป็น การพูดคุยในเรื่องการทำมาหากิน

ยอ / แส / ฮอ

ครับ

แฉะลอ

ใช่

กือนอ

ถูก

เดาะ

ไม่

บูแก

ไม่ใช่

เดาะ กือนอ / ซาเลาะฮฺ

ไม่ถูก / ผิด

- A. บาละฮฺ มานอ เฆาะ, แซฮะ กอ?
เป็นไงบ้าง สบายดีหรือ
- B. แซฮะ.
สบายดี
- A. บูวะ อฆาปอ ลอนิง?
ทำงาน อะไรเดี๋ยวนี
- B. ตะเดาะ บูวะ อฆาปอ?
ไม่ได้ทำอะไร
- C. โต๊ะ ซซา ฌอ.
อยู่เฉยๆ
- A. ตะเดาะ บูวะ กือบง ฆาเตะ กอ?
ไม่ทำสวนบ้างหรือ
- B. บูวะ ฌูฆะอะ ซี้กิ ๆ.
ทำเหมือนกัน นิดหน่อย
- A. ตะปอ เดาะฮฺ ปาแด มาแก เดาะฮฺ.
ไม่เป็นไรแล้ว พอกินแล้ว
- B. ปาแด, ตาปี เตะาะ ลือเบะฮฺ.
พอแต่ว่าไม่เหลือ
- A. แดมอ ซือตะลา จูโก้ะ บูแล ตือถีมอ ฆาฉี.
คุณสบายนะ ครบเดือนรับเงินเดือน
- B. เตะาะปาแด ฌูฆะอะ
ไม่พอ เหมือนกัน

การถามและการบอกทาง

การถามทางบอกทางควรเริ่มต้นด้วย มะอะฮฺ (ขอโทษ) แล้วตามด้วยประโยคต่อไปนี้

ดูโต๊ะ ดานอ / ดีมานอ?

☆ อยู่ที่ไหน

ตุลง ตูญะ ฆาแล ซี้... บูละฮฺ กือเดาะ?

☆ ช่วยชี้ทางไป...ได้ไหม

ญะมาฮฺ...ฆา - โอะฮฺ กือเดาะ?

☆ บ้าน...ไกลไหม

...ซี้ โกะ มานอ?

☆ ...ไปทางไหน

A. มะอะฮฺ เดฮฺ บิละ ฆา - มแบ ดูโต๊ะ ดานอ / ดีมานอ?

☆ ขอโทษครับ ห้องส้วม อยู่ที่ไหน

B. ดูโต๊ะ ดี บือลาแก นิง.

☆ อยู่ด้านหลังนี้

ดูโต๊ะ ดี ดะแป ตู.

☆ อยู่ด้านหน้านั้น

A. มะอะฮฺ เดฮฺ ตูลงตูญะฆาแล ซี้ บาตะฮฺ บือซา บูละฮฺ กือเดาะ?

☆ ขอโทษครับ ช่วยชี้ทางไปถนนใหญ่ได้ไหม

B. บูละฮฺ ซี้โกะ นิง แลเกาะ กาแน แลเกาะ กิถิ ลือปะฮฺตู บือโต.

☆ ได้ไปทางนี้ เลี้ยวขวา เลี้ยวซ้าย แล้วตรงไป

- A. มะอะฮฺ เดะฮฺ. ฎูมะฮฺ ใต้ะกือมือแน ฌาว - โอะฮฺ กือเดอะ?
☆ ขอโทษครับบ้านก้านนไกลไหม
- B. เตอะ ฌาว - โอะฮฺ, ละซานอ ชุงา ฎูมะฮฺ บือซา แฉลอ.
☆ ไมไกล เลยแม่น้ำหน้อย บ้านหลังใหญ่ใช้แน่
- A. ฎูมะฮฺ ใต้ะอีแม ฮี โกะ มานอ?
☆ บ้านใต้ะอีหม่าม ไปทางไหน
- B. ฮี โกะนิง บบือโต, ฎูมะฮฺ ฎาบง แมเถาะ
☆ ตรงไปทางนี้ บ้านหลังคาสีแดง

ที่ร้านกาแฟในหมู่บ้าน

ในบทนี้ผู้เขียนจะเริ่มด้วย วลี ประโยคที่ใช้บ่อยๆ ในร้านกาแฟ มักจะเริ่มต้นด้วยการเชิญชวนผู้ที่นั่งอยู่ก่อนแล้ว จากนั้นจะสั่งอาหารเครื่องดื่ม แล้วก็พูดคุยกับคนที่นั่งอยู่ในร้าน ดังนี้

1. วลีประโยค สำหรับผู้ที่จะเข้าในร้านกาแฟในหมู่บ้าน
 - A. กือดา นิงอาดอ ฌูวา ฆฆาปอ ฆาเตอะ?
☆ ร้านนี้ มี ขายอะไรบ้าง
 - B. อาดอ บือลากอ, กอปี, เต, นาซี กือฎาญู.
☆ มีทุกอย่าง กาแฟ ชา ข้าวยา
 - A. มีนุง กอปี เดะฮฺ. (เชิญชวน)
☆ ดืมกาแฟนะ
 - B. ชูเดอะฮฺ เดอะฮฺ.
☆ เสร็จแล้ว
ชูเดอะฮฺ บือลากอ เดอะฮฺ.
☆ เสร็จแล้วทุกคน

A. มีเตาะ กอปี ซอ, นาซีกือถาบู มาเตะ.

☆ ขอกาแฟ 1 ที่ข้าวยาด้วย

2) ถ้าคุณเป็นคนหน้าใหม่ คนที่นั่งในร้านอาจจะถาม และพูดคุย ด้วยวลี ประโยค ดังนี้

A. มาถึ ดี มานอ (ดานอ) ลาสี?

☆ มาจากไหน

B. มาถึ ดี อาโป

☆ มาจากอำเภอ

A. เนาะ ซี กานอ (กือมานอ) ลาสี?

☆ จะไปไหนอีก

A. เตาะ, ซาหมอ มาถึ ซซึนิง.

☆ ไม่ ตั้งใจ มานี้

เนาะ ฅฅูเปาะ ด็องกา โต๊ะแนแบ.

☆ จะพบกับผู้ใหญ่บ้าน

3) ขณะที่รับประทานอยู่นั้น อาจจะพูดเรื่องขนมที่ตั้งขายกับ คนที่นั่งในร้านด้วยวลี ประโยค ดังนี้

A. บาญะ ตือปง ฅฅูวา ซซึนิง.

☆ มีขนมขาย เยอะที่นี่

B. บาญะ ฅูฆะ.

☆ เยอะเหมือนกัน

เตาะ ตือรา มาแก ฅอ?

☆ ไม่ลอง กิน หรือ

A. นิง ตตุปะ ดากะ.

☆ นี้ ข้าวต้มมัด

นิง นาชิ กอยอ.

☆ นี้ สังขยา

นิง ตาแป บือฤะฮ.

☆ นี้ ข้าวหมาก

B. ตือรา เตงาะ ซือดะ ฉูฆะ.

☆ ลองดู อร่อยเหมือนกัน

A. กือแญ เต นิง. ตือรา ซือมูละฮ.

☆ อิ่มแล้วนี้ ลองที่หลังนะ

4) เมื่อต้องการจ่ายเงิน ก็จะมีคำพูด ด้วยวลี ประโยค ดังนี้

A. กูเตะ ดูวิ / กือถอ ดูวิ.

☆ เก็บเงิน (เก็บตังค์) คิดเงิน

B. บือฤาปอ โกะ?

☆ ก็บาท

A. ดูวอ บือละฮ์ โกะ.

☆ สิบบสอง บาท

B. เตอะ มาฮา.

☆ ไม่แพง

ที่อำเภอ

การที่ชาวบ้านไปติดต่อราชการที่อำเภอ โดยทั่วไปแล้ว เจ้าหน้าที่จะถามผู้ที่มาติดต่อด้วยประโยคใดประโยคหนึ่ง ดังนี้

อาดอ กือถีมอ อาปอ?

☆ มีธุระอะไร

เนาะ ฅณฺุเปาะ ตือองา ซาปอ?

☆ ต้องการพบใคร

หรือถ้าผู้มาติดต่อจะถาม เจ้าหน้าที่มักจะใช้ประโยค ดังนี้
นายอำเภอ อาดอ กือเตาะ?

☆ นายอำเภออยู่ไหม

บือละ... อาดอ กือเตาะ?

☆ ปลัด...อยู่ไหม

อา - มบอ เนาะ บายา อาเซ ดานอ (ดีมานอ)?

☆ ผมจะเสียภาษีที่ไหน

คำถาม - คำตอบของบทสนทนาในการติดต่อราชการจะมี ดังนี้

A. อาดอ กือถีมอ อาปอ?

☆ มีธุระอะไร

B. เนาะ ฅณฺุปอ ตือองา บือละ?

☆ จะพบกับปลัด

A. บือละ มานอ?

☆ ปลัดคนไหน

B. บือละ พัฒนา?

☆ ปลัดพัฒนา

A. เนาะ ฉณฺุปอ ะปอ? ฆาโตะฮฺ กือเตาะ?

☆ ต้องการพบทำไม ด่วนไหม

B. ดียอ ปือแซ ฮฺุฤฮฺ มาถึ. เตาะฆาโตะฮฺ ฮฺือกาสิ.

☆ เขาสั่งให้มา ไม่ด่วนเท่าไร

A. นาตี ฮฺุตา เตะฮฺ.

☆ คอยสักครู่ละ

B. ตะปอละฮฺ.

☆ ไม่เป็นไร

กิตฺลาตนัด

วลี ประโยคที่ใช้กันประจำในการซื้อขายที่ตลาดนัด ซึ่งจะเริ่มต้นด้วยการกล่าวคำนำชื่อของผู้ขายและตามด้วยการถามสินค้า ราคา การต่อรอง การจ่ายเงิน การทอนเงิน

- 1) การกล่าวคำนำชื่อของผู้ขาย ได้แก่ คำว่า
เปาะจิ ใช้เรียกผู้ขายรุ่นพ่อ
เมาะ หรือ เมาะจิ ใช้เรียกผู้หญิงรุ่นแม่
กะเว ใช้เรียกผู้หญิงรุ่นพี่
อาเตะ ใช้เรียกผู้หญิง หรือ
ผู้ขายรุ่นน้อง
อาแบ ใช้เรียกผู้ขายรุ่นพี่

2) การถามสินค้า ราคาสินค้า

A. อุแล นิง ฉูวา ฆานอ?

☆ ผักนี้ขายอย่างไร

B. เฮาะ ฆานอ?

☆ อันไหน

A. กากง, ฤฤ - ฆอ, ปูโจะ ตเตแถ.

☆ ผักบั้ง, บัวบก ยอดมะม่วงหิมพานต์

B. กากง ดูวโกะ ฆอ.

☆ ผักบั้งมัดละ 2 บาท

ฤฤ - ฆอ ชื่อโกะ ฆอ,

☆ บัวบกมัดละ 1 บาท

ปูโจะ ตเตแถ ดูวอ ปือถือกะฮ ตื่อฆอ โกะ.

☆ ยอดมะม่วงหิมพานต์ 2 มัด 3 บาท

3) การต่อรองราคา

A. มาฮา. แพง

B. เตาะ มาฮา. ไม่แพง

A. เนาะ บาญะ กูแถซี้กิ ลา.

☆ จะเอาเยอะ ลดหน้อยนะ

B. กากง บูละฮู กูแถซี้กิ. เนาะบาญะ ฆานอ?

☆ ผักบั้งลดได้นิดหน้อย จะเอาเท่าไร

A. เนาะ กากง ชื่อปูโละ ปือถือกะฮ.

☆ เอาผักบั้ง 10 มัด

ฤฤฆอ ลีมอ ปือถือกะฮ.

☆ บัวบก 5 มัด

ปูโจะ ตเตแถ แน ปือถือกะฮ.

☆ ยอดมะม่วงหิมพานต์ 6 มัด

- A. ซื่อถมอ บือถาปอ?
☆ ทั้งหมดเท่าไร
- B. ตีฆอ บูละฮุ ตีฆอ โกะ, อาเมะ ตีฆอ บูละฮุ ชู
เดะฮะฮะฮะ.
☆ 33 บาท, เอา 30 บาท พอแล้ว
- 4) การจ่ายเงินเมื่อมีการจ่ายเงิน ไบร้อย (ไบใหญ่)
- A. ดูวิ บือซา อาดอ ตา - มเบะฮะฮุ กือเดะฮะ?
☆ เงินไบใหญ่ มีทอนไหม
- B. ตะเดะ / ดูวิ กือจิ ตะเดะ กา?
☆ ไม่มี / เงินเล็กไม่มีหรือ
- A. ตะเดะ / ฮี ตุกา ลา.
☆ ไม่มี / ไปแลกสิ
- B. นาตี ซื่อบือตา (ชูตา) เดะฮะ.
☆ คอยสักครุนะ

ที่สถานพยาบาล

จะเป็นการเข้าโรงพยาบาลด้วยโรคใดก็ตาม สิ่งแรกที่จะต้องพบคือการซักประวัติโรค การตรวจ รักษา เบิกยาตลอดจนการรับบริการต่างๆ

- 1) การซักประวัติด้วยวลีและประโยค คำถาม - คำตอบ มีดังนี้
- A. ซาเกะ อาปอ / ฉาตี อาปอ?
☆ เจ็บอะไร / เป็นอะไร
- B. ซื่อเนาะ บือโทะ.
☆ ปวดท้อง

- A. นามอ อาปอ?
☆ ชื่ออะไร
- B. นามอ อับดุลเลาะฮฺ.
☆ ชื่ออับดุลเลาะฮฺ
- A. บากอ อาปอ?
☆ นามสกุลอะไร
- B. บากอ ลอยา.
☆ นามสกุล ลอยา
- A. นอโม ญูมาะฮฺ. บือฎาปอ?
☆ บ้านเลขที่เท่าไร
- B. ตีมอ ปูโละฮฺ ตีเนะฮฺ ดูวอ.
☆ สามสิบห้าสอง (30 / 2)
- A. กาง ตือปะ บือฎาปอ?
☆ หมู่ที่เท่าไร
- B. ตือปะ แน.
☆ หมู่ที่ 6
- A. มูเก็ง อาปอ?
☆ ตำบลอะไร
- B. มูเก็ง เมาะมาวี.
☆ ตำบลเมาะมาวี
- A. ออมอ บือฎาปอ?
☆ อายุเท่าไร
- B. ออมอ ลีมอ ปูโละฮฺ ปะ.
☆ อายุ 54

A. แบซอ มาโซะ ซ็อบีตา กือเดาะ?

☆ เคยเข้าโรงพยาบาลไหม

B. แบซอ / เตาะแบซอ

☆ เคย / ไม่เคย

A. อาดอ บะ ฎูเมะฮุ ซ็อบีตา กือเดาะ

☆ มีบัตรโรงพยาบาลไหม

B. อาดอ

☆ มี

A. อาดอ เฮาะ (จี) หมมาปอ มาเตะ

มีสิทธิ์อะไรบ้าง

B. ตะเดาะ

☆ ไม่มี

2) การตรวจ

A. ซ็อบีเนาะ ป็อบโทะ บิลอเดาะ

☆ ปวดท้องตั้งแต่เมื่อไหร่

B. ซ็อบีเนาะ ซ็อบีมาแล

☆ ปวดเมื่อคืน

A. ซ็อบีเนาะ ตูญูมานอ

☆ ปวดตรงไหน

B. ซ็อบีเนาะ ซ็อบีนิง

☆ ปวดตรงนี้

ซ็อบีตุ ปงซ็อบีเนาะ

☆ ที่นั่น ก็ปวด

3) การรักษา

A. ปอเจาะ อุบะ เตะฮ

☆ ฉีดยานะ

B. ปอเจาะ ดานอ

☆ ฉีดตรงไหน

A. ปอเจาะ ปปุงง / ปอเจาะ ลลือแง

ฉีดก้น / ฉีดแขน

B. แเฮแอะ ซือลัวา ตูถง / ซือซิง บายู

☆ ดึงกางเกงลง / ถลกแขนเสื้อ

A. ชูเตอะฮ เตอะฮ

☆ เสร็จแล้ว

A. บอเวาะ กือถือเตฮ นิง ฮี อาเมะ อุบะ เตะนุง

☆ นำกระดาษนี้ไปรักษาที่โน่น

ที่จุดตรวจ

รูปแบบของบทนี้ จะมีลักษณะเป็นแบบถาม - ตอบของบทสนทนา
ซักถามเกี่ยวกับเรื่องการสอบถาม การตัดเดือน การจับ การปรับ

1) การซักถามข่าวเกี่ยวกับคนแปลกหน้า

A. เนาะฮี กานอ

☆ จะไปไหน

B. ตะเตอะมี กานอ

☆ ไม่ได้ไปไหน

เนาะกือเละ ดี ถูเมอะฮ

☆ จะกลับบ้าน

A. มาถีดานอ / มาถีดี่มานอ

☆ มาจากไหน

B. มาถี้ กกือดา

☆ มาจากตลาด

มาถี้ กกือบง

☆ มาจากสวน

A. นาเปาะ ออแถ ปือและ กือเดาะ

☆ เห็นคนแปลกหน้าใหม่

B. เตาะนาเปาะ

☆ ไม่เห็น

นาเปาะ ออแถ ปือและ ดูวอ ออแถ

☆ เห็นคนแปลกหน้า 2 คน

A. นาเปาะดานอ

☆ เห็นที่ไหน

B. ลาลูโกะ นิง ลามอ ญูฆะเดาะฮ

☆ ผ่านมาทางนี้ นานพอสมควร

2) การซักถามข่าวคนที่ต้องการพบ

A. กือนา มะแอ กือเดาะ

☆ รู้จักมะแอใหม่

B. มะแอ มานอ

☆ มะแอไหน

A. มะแอ อาเนาะ เปะกะกา

☆ มะแอลูกเปะกะกา

B. ออ กือนา ตะเดาะ ดีฎเมาะ ลลอนิง

☆ ออรู้จัก ตอนนี้อยู่บ้าน

A. โดะ ดานอ

☆ อยู่ไหน

B. โดะฎเมาะฮู บินิง ดียอ

☆ อยู่บ้านภรรยาเขา

A. ฎเมาะฮู บินิง ดียอ โดะ ดานอ

☆ บ้านภรรยาเขาอยู่ที่ไหน

B. โดะ นนาถอ

☆ อยู่นราธิวาส

3) ชักถามสิ่งผิดกฎหมาย

A. มะอะฮ์ เดะ เนาะแปะชะ ซีก

☆ ขอโทษครับ ขอตรวจหน่อย

B. บูละฮู

☆ ได้

A. อาดอ ฆมาปอ ดาแล เบะ

☆ มีอะไรในกระเป๋า

B. ตะเดาะ ฆมาปอ กาย-เอ็ง บาฉู

☆ ไม่มีอะไร เสื้อผ้า

A. เบะ ซาปอ

☆ กระเป๋าใคร

B. เฮาะ อา - มบอ

☆ ของผม / ฉัน

A. บูกอ ซี้กิ

☆ เปิดหน่อย

กาโต๊ะ ละฮุ

☆ ปิดได้

B. ตื่อถีมอ กาเซฮุ

☆ ขอขอบคุณ

4) การตรวจจับรถผิดกฎหมายจราจร

A. ทะเบียน ปุตุฮุ

☆ ทะเบียนขาด

B. เนาะฮี้ ฮูบง เตอะฮุ เตอะแด

☆ จะไปต่อแล้วไม่ทัน

A. มุตู ซาปอ

☆ รถใคร (รถจักรยานยนต์)

B. มุตู อา - มบอ

☆ รถผม

A. แลเซ็ง อาดอ กือเตอะ

☆ ใบขับขี่มีไหม

B. ตะเตอะ บอเวอะ

☆ ไม่ได้เอามา

- A. บอเวาะ มุตฺตฺ ดือฤะฮฺ
☆ ชั้บรทเร็ว
- B. เตาะดือฤะฮฺ ซือกาสิ
☆ ไม่เร็วเท่าไหร่
- A. ลา - งฆา มาปี แมฤะฮฺ
☆ ผ่าไฟแดง
- B. มีเตาะ มาอะฮฺ เตาะ นาเปาะ อาปี แมฤะฮฺ
☆ ขอโทษ ไม่เห็นไฟแดง
- A. ซาเลาะฮฺ บาฆะมาะ บุกฺ ฆี ลลอปะ
☆ ผิดหลายเรื่อง เชิญไปโรงพัก

2) การพูดเกี่ยวกับเดือน ส่วนใหญ่ใช้ วลี ประโยคเกี่ยวกับเดือนหลายสำนวน เช่น ชื่อลำดับที่ ชื่อเดือนมุสลิม และชื่อเดือนกับศัพท์ภาษาไทย ดังนี้

- A. บูละนิง บูละ อาปอ
☆ เดือนนี้ เดือนอะไร
- B. บูละ นิง บูละ...
☆ เดือนนี้เดือน...

บูละชาตุ / บูละมาฮาแร

เดือนหนึ่ง / เดือนมุฮัรริอม

บูละดูวด / บูละชอปา

เดือนสอง / เดือนเศาะฟัร

บูละตีฆอ / บูละรอบีอุลอาวา

เดือนสาม / เดือนรอบีอุลเอาวัล

บูละปะะ / บูละรอบีอุลอาเค

เดือนสี่ / เดือนรอบีอุลอาคิร

บูละลีฆอ / บูละญุมือดิลอาวา

เดือนห้า / เดือนชะมะดิลอเอาวัล

บุลลเน / บุลลณุมือดิลอาเค
บุลลตุโฌะฮ / บุลลระณะ
บุลลลาเป / บุลลสะแบ
บุลลชือมีแล / บุลลรอมแด
บุลลชือปูละฮ / บุลลชาวา
บุลลชือบือละฮ / บุลลชุลแกะเตอะฮ
บุลลควอบือละฮ / บุลลชุลฮีเมาะฮ

เดือนหก / เดือนณะมะดิลอาคิร
เดือนเจ็ด / เดือนรอมบ
เดือนแปด / เดือนชะบาน
เดือนเก้า / เดือนรอมะฎอน
เดือนสิบ / เดือนชาวัล
เดือนสิบเอ็ด / เดือนชุลกิดะฮ
เดือนสิบสอง / เดือนชุลหิจมะฮ

ฤดูกาลและดินฟ้าอากาศ

ในการพูดคุยเรื่องฤดูกาล และดินฟ้าอากาศ ส่วนมากจะพูดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ดังนี้

- A. ฤเมาะฮ กิตอ มุเซ็ง อุแฉะ บุลล อาปอ
☆ บ้านเราฤดูฝนเดือนไหน
- B. อาเมาะฮ บุลล ตุลาคม
☆ ราวๆ เดือนตุลาคม
- A. มุเซ็งปานะฮ
☆ ฤดูร้อน
- B. มุเซ็ง ปานะฮ บุลล เมษายน
☆ ฤดูร้อนเดือน เมษายน
- A. มุเซ็ง ชือโฌะ
☆ ฤดูหนาว
- B. มุเซ็ง ชือโฌะ ตะเตอะ
☆ ฤดูหนาวไม่มี
ชือโฌะ ตะเตอะ บาละฮ มานอ
☆ หนาวไม่เท่าไร

- A. ฮาถีนิง อูแฉม กือเตาะ
☆ วั่นนี้ฝนตกใหม่
- B. นาเปาะ ซือถูปอ เนาะ ฮูแฉม ปูเลาะ
☆ ดูเหมื่อนฝนจะตก
- A. ฮูแฉม ลือบะ กือเตาะ
☆ ฝนตกหนักใหม่
- B. เตาะ ลือบะ บากาลี.
☆ ไม้หนักกระมัง
- A. กาลู ลือบะ, ฉมาแล ลือเจาะฮู ปูเลาะ.
☆ ถ้าตกหนักถนนจะแฉะอีก
- B. ลือเจาะฮู ตะปอ, ตาโกะ เบาะฮู.
☆ แฉะไม่เป็นไร กล้วนน้ำท่วม
- A. บูละฮู ฉมาดี. มูเซ็ง ดียอ เตาะฮู นิง
☆ เป็นไปได้ ฤดูของมันแล้วนี่
- B. กือมาเถง ดูลู ลือบะ บือนา.
☆ เมื่อกวานขึ้นหนักมาก
- A. ฮอ, อาดอ ดือองา กิละ, ฮูโทะฮ, ถึโบะ จูโกะ.
☆ ไซ มีทั้งฟ้าแลบ, ฟ้าผ่า, พายุ ครอบ
- B. บือถาซอ ตาโกะ กาลู อูแฉม ลือบะฯ.
☆ รู้สึกกลัวถ้าฝนตกหนัก
- A. บาย-เอะ ปาดอ กือมาถา.
☆ ดีกว่าแล้ง
กาลู กือมาถา, กือเถง กอเตเต ฮาบิฮู.
☆ ถ้าแล้งก็แห้งผากหมด

การนับจำนวนที่ควรถวาย

1	ชาตุ	หนึ่ง
2	ควว	สอง
3	ตีฆอ	สาม
4	ปะ	สี่
5	ลีมอ	ห้า
6	แน	หก
7	ตุโฆะย	เจ็ด
8	ลาแป	แปด
9	ชือมีแล	เก้า
10	ชือปุโละย	สิบ
11	ชือปือละย	สิบเอ็ด
12	ควว ปือละย	สิบสอง
13	ตีฆอ ปือละย	สิบสาม
14	ปะ ปือละย	สิบสี่
15	ลีมอ ปือละย	สิบห้า
16	แน ปือละย	สิบหก
17	ตุโฆะย ปือละย	สิบเจ็ด
18	ลาแป ปือละย	สิบแปด
19	ชือมีแล ปือละย	สิบเก้า
20	ควว ปุโละย	ยี่สิบ
21	ควว ปุโละย ชาตุ	ยี่สิบเอ็ด
22	ควว ปุโละย ควว	ยี่สิบสอง
23	ควว ปุโละย ตีฆอ	ยี่สิบสาม

24	ดูวอ ปูโละฮฺ ปะ	ยี่สิบสี่
25	ดูวอ ปูโละฮฺ ลีมอ	ยี่สิบห้า
26	ดูวอ ปูโละฮฺ แน	ยี่สิบหก
27	ดูวอ ปูโละฮฺ ตูโอะมะฮฺ	ยี่สิบเจ็ด
28	ดูวอ ปูโละฮฺ ลาแป	ยี่สิบแปด
29	ดูวอ ปูโละฮฺ ซือมีแล	ยี่สิบเก้า
30	ตีหมอ ปูโละฮฺ	สามสิบ
31	ตีหมอ ปูโละฮฺ ซาตุ	สามสิบเอ็ด
32	ตีหมอ ปูโละฮฺ ดูวอ	สามสิบสอง
35	ตีหมอ ปูโละฮฺ ลีมอ	สามสิบห้า
40	ปะ ปูโละฮฺ	สี่สิบ
50	ลีมอ ปูโละฮฺ	ห้าสิบ
60	แน ปูโละฮฺ	หกสิบ
70	ตูโอะมะฮฺ ปูโละฮฺ	เจ็ดสิบ
80	ลาแป ปูโละฮฺ	แปดสิบ
90	ซือมีแล ปูโละฮฺ	เก้าสิบ
100	ซือฤาโตะฮฺ	หนึ่งร้อย
200	ดูวอ ฤาโตะฮฺ	สองร้อย
500	ลีมอ ฤาโตะฮฺ	ห้าร้อย
1,000	ซือถึนุ	หนึ่งพัน
1,500	ซือถึนุ ลีมอ ฤาโตะฮฺ	หนึ่งพันห้าร้อย
10,000	ซือปูโละฮฺ ถึนุ	หนึ่งหมื่น
100,000	ซือปูโตะฮฺ ถึนุ	หนึ่งแสน
1,000,000	ซือฉุตอ	หนึ่งล้าน
10,000,000	ซือปูโละฮฺ ฉุตอ	สิบล้าน

קונטרס

ข้อคิดเห็นของ รมว.มท. (นายโกคิน พลกุล) เรื่อง การแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สองเงื่อนไขที่ผู้เคลื่อนไหวใช้อ้างเป็นเหตุก่อเหตุการณ์ร้าย

1. ศาสนาอิสลามกำลังถูกคุกคามในพื้นที่นั้น
2. ต้องการผลักดันให้ต่างชาติสนใจ เพื่อได้รับความสนับสนุน โดยพยายามทำให้สากลโลกรู้สึกว่ามีสถานการณ์รุกรานระหว่างศาสนา

จุดแข็งและข้อจำกัดของไทย

1. ในเชิงโครงสร้างและกฎหมาย ประเทศไทยไม่มีเงื่อนไขให้เกิดความขัดแย้งทางศาสนา

ในเชิงโครงสร้าง เรามีการปฏิรูปการเมือง มีระบบการตรวจสอบมากมาย แม้แต่นายกรัฐมนตรีก็ถูกตรวจสอบได้หลากหลาย โดยองค์กรอิสระมากมาย ทั้ง ปปช. สตง. ศาลก็มีหลายศาล หลายชั้น ในทางกฎหมาย ก็ให้สิทธิเสรีภาพสูงมาก ในเชิงโครงสร้าง เราจึงไม่มีเงื่อนไขความขัดแย้งทางศาสนา

¹ เรียบเรียงจากคำบรรยายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายโกคิน พลกุล) ในโอกาสที่ นปส.รุ่น 45 นำเสนอผลการศึกษาเรื่อง “ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้” เมื่อวันที่ 21 ก.ค. 2547 ณ ห้องประชุมกระทรวงมหาดไทย โดยนายสงวน ธีระกุล นายมูรธาธีร์ รักชาติเจริญ นางทิพย์วดี มีสมกลิ่น

ตรงกันข้าม ในเชิงโครงสร้างและกฎหมาย เรามีจุดแข็ง
ที่ดีกว่าอีกหลายๆ ประเทศ เพียงแต่มีกลุ่มที่พยายามสร้างภาพสถานการณ์
ว่ามีเงื่อนไขดังกล่าว ทั้งๆ ที่ไม่มีอยู่จริง

ประเทศไทยไม่มีการกีดกันทางศาสนา

ประเทศเราไม่มีการกีดกันศาสนา ไม่เคยมีปัญหาคาความไม่ปรองดอง
ทางศาสนาเลย กฎหมายของเราให้อิสระในการปฏิบัติทางศาสนาอย่างมาก

ให้สิทธิเท่าเทียมกัน

ประเทศไทยให้สิทธิเท่าเทียมกัน แม้แต่สตรี ก็มีสิทธิเท่าเทียม
กับชายมานานแล้ว ผู้หญิงไทยมีสิทธิทางการเมืองมากกว่าผู้หญิงประเทศอื่นๆ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศมุสลิม ตัวอย่างในประเทศมอริออคโค เพิ่งจะมี
การแก้กฎหมายครอบครัวและมรดก ให้สตรีผู้เป็นภรรยาฟ้องหย่าได้
ประเทศฝรั่งเศสก็เพิ่งให้สตรีมีสิทธิเลือกตั้งเมื่อไม่นานนี้เอง

ในเรื่องครอบครัว เราก็ให้เลือกปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ
หรือกฎหมายของอิสลามก็ได้ ดังนั้น ในด้านโครงสร้าง เราก้าวหน้ากว่า
ประเทศอื่นมานานมาก

ประเทศมุสลิมขณะนี้ที่น่าเห็นใจ หลายประเทศต้องเผชิญปัญหา
หนักกว่าเรามาก พอจะแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือประเทศที่มีคนรวยและ
คนจนฐานะแตกต่างกันมาก เช่น อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย คนจนต้องหา
ที่พึ่ง ไม่หันไปหาคอมมิวนิสต์ ก็หันไปหาศาสนาอีกกลุ่ม คือประเทศ
ที่มีปัญหาชนกลุ่มน้อย เช่น ลิเบีย มอริออคโค ก็เกิดมีกลุ่มอัลกออิดะฮ์ขึ้น
เน้นความเป็นพี่น้องกัน (brotherhood) และกลุ่มที่สามคือ ประเทศที่มุ่ง
ด้านการค้าและการเป็นนักลงทุน (entrepreneur) เช่น ประเทศ UAE
และ OMAN เป็นต้น กลุ่มนี้มุ่งทำมาหากิน จึงไม่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบ

คนจน คนที่เดือดร้อน เป็นธรรมชาติที่เขาต้องการที่พึ่งรัฐบาล จึงมีนโยบายหลายเรื่องเพื่อช่วยเหลือ ด้วยวิธีการที่เป็นรูปธรรม เช่น SML การส่งเสริมสินค้า OTOP และ Internet ตำบล เป็นต้น เราต้องช่วยกัน ทำให้สำเร็จ

2. ในเชิงพฤติกรรม เป็นความจริงว่ามีเจ้าหน้าที่บางคน ประพฤติไม่ดี (malpractice) ก็ต้องแก้ไข

แนวทางแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ชี้ให้ชาวบ้านเห็นจุดแข็งของเรา และจุดอ่อนของผู้ก่อการร้าย

เราต้องเอาจุดแข็งดังกล่าวข้างต้นไปชี้ให้เขาเห็นว่าโครงสร้างของเราดี มีระบบเป็นหลักประกันให้ได้ แต่ถ้าเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบอื่นแล้ว ชีวิตของเขาจะเป็นอย่างไร จะเห็นว่ากลุ่มที่เคลื่อนไหวอยู่ขณะนี้ ไม่มีผู้นำสูงสุดที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งจะดูแลจัดการให้เกิดความสงบเรียบร้อยได้ ระบบบริหารจัดการที่ต้องเตรียมรองรับไว้ก็ไม่มี จึงไม่มีหลักประกันในอนาคต เหมือนหลักประกันที่เขามีอยู่แล้วในขณะนี้ ดังนั้น ชีวิตของเขาอาจจะแย่ยิ่งกว่าเดิม เราต้องชี้ให้เขามองเห็นเรื่องนี้ ให้เขามองเห็นอนาคตที่จะเกิดขึ้น

2. เป็นที่พึ่งของเขาได้

ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ต้องกระตุ้นแนะนำให้เขารู้จักคิดและเมื่อเขามีความต้องการประการใดแล้ว เราก็ตอบสนองความต้องการเขาให้ถูกต้อง ประชาชนจะวิ่งมาหาเรา แทนที่จะวิ่งไปหาความเชื่อลมๆ แล้งๆ

กลุ่มที่เราต้องให้ความสนใจ แบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม เราต้องเข้าใจลักษณะของแต่ละกลุ่ม และปฏิบัติต่อเขาได้อย่างเหมาะสม คือ

*กลุ่มสตรี เป็นกลุ่มที่ถูกเอาเปรียบ ต้องทำงานหนักเป็นผู้ยึดกุมอำนาจที่แท้จริงในสังคม และพร้อมจะเปลี่ยนโลกทัศน์ พร้อมจะเข้ามาร่วมมือกับเรา ดังนั้น ถ้าชนะใจผู้หญิงได้ เราก็มีโอกาสชนะ

*กลุ่มเยาวชน ได้แก่ กลุ่มคนอายุ 20 - 30 ปี พุศไทยไม่ค่อยได้ มีการศึกษาน้อย ง่ายต่อการถูกชักจูงและกล้าเสี่ยงตาย มีตัวอย่างสมัยสงครามโลก นักบินกามิกาเซ่ของญี่ปุ่น เขาก็เลือกจากเยาวชน อายุ 16 - 18 ปี ที่มีความรู้ น้อย ชักจูงให้เชื่อได้ง่าย

*กลุ่มผู้นำศาสนา เขามีความเชื่ออีกแบบหนึ่ง ซึ่งค่อนข้างต่างออกไป และมีท่าทีที่แข็ง เราต้องเข้าไปให้ถึง ให้เขาอ่อนลง

*กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

*กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน

3. ปัญหาเจ้าหน้าที่ประพฤติน่าไม่ดี (malpractice)

เจ้าหน้าที่ที่ประพฤติน่าไม่ดี ก็ต้องแก้ไข ให้เจ้าหน้าที่เป็นคนดี คนเก่ง และตั้งใจทำงาน

4. เราต้องไม่ แสดงอำนาจ

มหาตมาต้องระวัง ไม่ไปแสดงอำนาจ อย่าคิดว่าเป็นอำนาจเหมือนที่เคยเป็นในอดีต แต่ให้คิดว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบและหันไปเน้นบทบาทด้าน Management และ service แทน ยิ่งหน่วยงานใดที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ยิ่งต้องระวังเรื่องนี้ อย่าไปหุบโตะเด็ดขาด ถ้าเราแสดงภาพการมีอำนาจ คนจะยิ่งเกลียด

แต่เราก็ต้องยึดระเบียบกฎหมาย อย่าไปเข้าใจผิดเหมือน
ที่มีคนพูดว่าให้เลือกใช้นิติศาสตร์บ้าง รัฐศาสตร์บ้าง หรือให้ใช้นิติศาสตร์
80 เปอร์เซ็นต์ 20 เปอร์เซ็นต์ จะวัดได้อย่างไร ผิดทั้งนั้น ที่ถูกต้องต้องยึด
กฎหมาย และปฏิบัติด้วยความอ่อนน้อม ต่อเมื่อมีระเบียบกฎหมายเกณฑ์เรื่องใด
ที่เปิดช่องให้เราใช้ดุลพินิจได้ เราก็ใช้ให้เหมาะสม

สรุป

โลกไม่เคยปลอดสงคราม มีการต่อสู้กันมาตั้งแต่สมัยสงครามโลก
หลังจากนั้น ก็มีสงครามเย็น มีสงครามเวียดนาม สงครามในปัจจุบันคือ
สงครามก่อการร้าย (terrorism) การต่อสู้กับสงครามนี้ เราต้องพิจารณา
อย่างเป็นเหตุเป็นผล และเป็นระบบเรียนรู้และปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ และ
รบในแบบที่เราอยากให้เรารบมิใช่แบบที่เขาอยากให้เรารบ มิฉะนั้น เราจะแพ้

นโยบายแนวทางการปฏิบัติราชการต่อสถานภาพของ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป)

1. การประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ ณ จังหวัดนราธิวาส วันที่ 29 - 31 มีนาคม 2545

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ ที่จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545 ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ในการปรับปรุงการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้มีข้อเสนอว่าควรมีการปรับแนวคิดและวิธีการทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีลักษณะ ดังนี้^๑

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้เดินทางมาประชุมครั้งนี้ ทำให้ได้เห็นว่า 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว แต่ได้มีการพัฒนาที่อ่อนแอใน 3 จังหวัด คือยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ไม่มียุทธศาสตร์ โดยอุปสรรคที่สำคัญคือ

^๑ เอกสารวิจัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายหลัง ยุบเลิก คอ.บต. และ พตท. 43 : ภาณุ อุทัยรัตน์ รอง ผวจ.ยะลา

^๑ สำนักนายกรัฐมนตรี, (ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ สำนักโฆษณ), "เอกสาร เผยแพร่ผลการประชุม ครม.นอกสถานที่ ณ จังหวัดนราธิวาส" 31 มีนาคม 2545

(1) ภาครัฐ เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุกครั้งถูกนำเสนอให้
เข้าใจว่าเป็นเรื่องโจรก่อการร้าย ทั้งๆ ที่ปัญหาในขณะนี้ เป็นปัญหาที่ปกติ
เหมือนกับจังหวัดอื่นๆ ซึ่งข้าราชการทุกฝ่ายได้ยืนยันว่าการก่อการร้ายได้
หมดไปแล้ว แต่การส่งสัญญาณดังกล่าวได้ส่งผลต่อความเข้าใจของ
ข้าราชการที่จะอาสามาทำงาน ทำให้ไม่กล้ามาทำงานในพื้นที่นี้ และส่งผล
ต่อการลงทุนและการท่องเที่ยวด้วย

(2) พื้นที่ตั้งบางแห่ง มีระบบการคมนาคมที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อ
เศรษฐกิจเท่าที่ควร ซึ่งต้องมีการปรับปรุง โดยต้องมีการลบภาพพจน์ดังกล่าว
ว่าเหตุการณ์ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกับที่อื่นคือประชาชน
ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ความเข้าใจในความแตกต่างของศาสนา
และวัฒนธรรม จึงเป็นหัวใจสำคัญของการเกิดพลังในการแก้ไขปัญหา
เพื่อการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ จะมีการแก้ปัญหาโดยเน้นเรื่องการเกษตรเดิม
ที่มีสินค้าเกษตรหลัก คือยางพารา ปาล์ม กาแฟ ผลไม้ที่ต้องได้รับการพัฒนา
อย่างครบวงจรตั้งแต่พันธุ์ ประสิทธิภาพของการเพาะปลูก การแปรรูปราคา
นอกจากนี้ ต้องมีการพัฒนาในส่วนของการประมง ปศุสัตว์ การท่องเที่ยว
โดยเชื่อมโยงให้แหล่งท่องเที่ยว เป็นแม่เหล็กดึงดูดการท่องเที่ยว ทั้งนี้
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เสนอแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของ
5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่จะนำมาเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การฟื้นฟูภาคใต้
ทั้งหมด ซึ่งจะมีการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม ทั้งทางบกและอากาศเพื่อ
ความคล่องตัวในการคมนาคม การค้า การลงทุน รวมทั้งจะมีการกระจาย
ความเจริญจากสงขลาให้กระจายออกอย่างกว้างขวางขึ้น และดึงพลังจาก
อินโดนีเซีย มาเลเซีย ซึ่งมีเขตแดนการคมนาคมที่ติดต่อกัน ให้มีธุรกรรม
ด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยวต่อกันให้มากขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยการนำแนวคิดมาวางกรอบยุทธศาสตร์ในลักษณะมหภาคให้กระทรวงต่างๆ รับผิดชอบดำเนินการ และหน่วยงานพิเศษใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องปรับบทบาท อาทิ พตท. 43 ศอ.บต. ต้องเปลี่ยนบทบาทจากความมั่นคงเป็นบทบาทเพื่อการพัฒนา ในด้านสังคมจิตวิทยามวลชน เป็นหลัก ซึ่งได้มีการมอบหมายงานให้กระทรวง และหน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

1) กระทรวงมหาดไทย

(ก) ดูแลการทำงานร่วมกับจังหวัดและผู้นำศาสนา ประยุคต์การทำงานของผู้ว่าฯ CEO ของจังหวัดอื่นใน 5 จังหวัดที่ไม่ได้เป็นจังหวัดทดลอง ให้มีการประยุคต์ โดยยังไม่ได้มอบอำนาจให้ประยุคต์ คือทำงานร่วมกันเป็นรูปของคณะกรรมการมากกว่าการทำงานแบบเดิมของ 5 จังหวัด ส่วนจังหวัดทดลองนั้นให้ทดลองต่อไปโดยรับการมอบอำนาจจากส่วนกลาง

(ข) เร่งปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะบริเวณชายแดน หาดใหญ่ สุโขทัย - ลก

(ค) ให้ดูแลเรื่องปัญหาอาชญากรรม การจัดการอาชญากรรม การพิจารณาห้ามพกพาอาวุธ

2) กระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ดูแลเรื่องโครงข่ายการคมนาคม ที่มีอยู่ในปัจจุบันทั้งการคมนาคมภายใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการคมนาคมระหว่างชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สะพานข้ามแม่น้ำ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวและการขนถ่ายสินค้าที่สะดวกขึ้น

3) กระทรวงการคลัง มีหน้าที่ดูแลเรื่องแรงจูงใจเพื่อการลงทุน ในย่านภูมิภาคนี และดูแลเรื่องการเตรียมการปรับปรุง และจัดตั้งด่านศุลกากรในกรณีที่มีการเปิดด่านเพิ่ม หรือกรณีที่ต้องมีทางเชื่อมต่อการคมนาคมระหว่างไทยกับมาเลเซียที่มากขึ้น

4) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(ก) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำการทดลองในโครงการตามพระราชดำริต่างๆ อาทิ การทดลองเรื่องดินพรุ การปรับปรุงดินต่างๆ ไปขยายผลเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในภาคใต้ และภาคอื่นๆ ซึ่งอาจจะนำผลการศึกษานี้ไปปรับปรุงได้

(ข) การดูแลสินค้าเกษตรหลักของภาคใต้ คือยางพารา ปาล์ม กาแฟ ผลไม้ ปศุสัตว์ ประมง และการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น บาลาฮารา เป็นต้น

5) กระทรวงอุตสาหกรรม ดูแลการแปรรูปสินค้าเกษตรหลักของภาคใต้ รวมทั้งการส่งเสริมการทำฮาลาลฟู้ดหรืออาหารอิสลามเพื่อการส่งออก ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมปัตตานี และส่งเสริมการคัดเลือกสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ของภาคใต้ ที่มีศักยภาพเพื่อการขยายการตลาด และการส่งออกในอนาคต

6) กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย ดูแลเรื่องระบบการศึกษา การตั้งวิทยาลัยชุมชน และดูโครงการที่ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี คือการจัดตั้งวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาผ่านระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่จังหวัดปัตตานี ได้มอบหมายให้ดูแลและเสริมสร้างให้เข้มแข็งขึ้น

7) กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้มีการปรับบทบาทด้านความมั่นคง เพื่อป้องกันการส่งสัญญาณที่ผิดกับภาวะความเป็นจริงของภาคใต้

8) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ดูแลเรื่องการจัดแรงงาน สวัสดิการแรงงาน สตรี และเด็ก

9) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม และ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลเรื่องการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และการประมง พื้นที่แหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมรวมถึงการดูแลสิ่งแวดล้อม

10) สำนักนายกรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งกำกับดูแลด้านการท่องเที่ยว ดำเนินการยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ให้เป็นจริง ทั้งด้านการตลาดและการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

11) กระทรวงสาธารณสุข ดูแลเรื่องโรคติดต่อร้ายแรง อาทิ โรคเอดส์ ตามแนวชายแดน การฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

12) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ดูแลเรื่องการเปิดเขื่อน บางลงเพื่อการท่องเที่ยว

13) กระทรวงพาณิชย์ ดูแลเรื่องราคาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และดูแลเรื่องการค้าหักบัญชี หรือ Account Trade กับประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการเซ็นสัญญา โดยกระทรวงพาณิชย์ ต้องทำหน้าที่เปิดโอกาสให้นักธุรกิจได้เข้ามาร่วม

14) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกันนำแผนและงบประมาณมาทำให้มั่นคงขึ้น ให้เป็นแผนและงบประมาณ เกี่ยวกับการพัฒนาภาคใต้โดยตรง ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้จ่ายเงิน ใช้คน และ ใช้แผนอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดพลังในการพัฒนาภาคใต้ที่เข้มแข็งขึ้น

ต่อมาในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2545 คณะรัฐมนตรีรับทราบการปรับปรุงการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ ดังนี้

1) เนื่องจากสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะนี้ ได้พัฒนาไปอีกระดับหนึ่งแล้ว การแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วม ประการสำคัญคือ ให้นำมาตรการและกำลังเจ้าหน้าที่ตามปกติ มาใช้แก้ไขปัญหานั้น เพราะสภาพปัญหาหลักในพื้นที่เป็นเรื่องของกลุ่มโจรมุสลิม กลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนกลุ่มธุรกิจผิดกฎหมายเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าการก่อการร้ายเพื่อหวังผลทางการเมือง ดังในอดีต

2) ดังนั้น เพื่อลดความซ้ำซ้อนหรือลักลั่นในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ จึงควรยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 56/2539 ลงวันที่ 23 เมษายน 2539 และคำสั่งเกี่ยวเนื่องอันจะมีผลให้การปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปชต.) สำนักงานคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สชต.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจทหาร ที่ 43 (พตท.43) สิ้นสุดลง โดยโอนอำนาจหน้าที่งบประมาณ บุคลากร และทรัพย์สินต่างๆ ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดเดิม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) ให้ทุกหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามปกติ ไม่ว่าจะฝ่ายทหาร ตำรวจ หรือพลเรือนประสานความร่วมมือ และการปฏิบัติเพื่อดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย แก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่นๆ ตลอดจนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ให้แต่ละหน่วยงานเร่งออกระเบียบ คำสั่ง หรือคำแนะนำ แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตน เพื่อให้การประสานความร่วมมือและการปฏิบัติต่อไป เป็นไปโดยเรียบร้อย มิให้เกิดความขัดแย้ง ลักลั่นซ้ำซ้อน หรือเกิดช่องว่างขึ้น

ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 123/2545 เรื่องการปรับปรุงการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2545 โดยคำสั่งดังกล่าวมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2545 เป็นต้นไป

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีพลัง ตามที่สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติเสนอ โดยให้จังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา เป็นจังหวัดในระบบบูรณาการ (CEO) ตามโครงการของกระทรวงมหาดไทย แต่ในขั้นต้นอาจมีความแตกต่างจากจังหวัดอื่นที่อยู่ในระบบนี้บ้าง โดยให้มีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยผู้หนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกำกับ ดูแล และประสานงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การรายงานผลการดำเนินการปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากต้องรายงานต่อกระทรวงมหาดไทย ตามปกติแล้วให้รายงานนายกรัฐมนตรีด้วย

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภายหลังการยุติบทบาทของ คอ.บต. และ พตท. 43 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 123/2545 ซึ่งคำสั่งดังกล่าว ยังคงให้กระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งรองปลัดกระทรวงมหาดไทย 1 คน มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดการประสานงานกับส่วนราชการอื่นๆ จึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 242/2545 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ฝ่ายกิจการพิเศษ เป็นประธาน คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการรวม 6 หน่วยงาน มีอำนาจหน้าที่ประสานการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของทุกหน่วยงาน ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และสภาความมั่นคงแห่งชาติ ส่วนระบบการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบตามข้อเสนอของสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยให้ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา เป็นจังหวัดในระบบบูรณาการ (CEO) ตามโครงการของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำแนวทางการประยุกต์ใช้การบริหารราชการ จังหวัดแบบบูรณาการ ที่มีลักษณะเด่นพิเศษ คือการจัดตั้งคณะกรรมการ ภาคประชาชนระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้แทนประชาชนกลุ่มต่างๆ ร่วมเป็นกรรมการระดับจังหวัด ทำนองเดียวกับการที่ ศอ.บต. ในอดีตมีคณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจาก 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กปต.)

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2546 อันเป็นที่มาของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 154/2546 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2546 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กปต.) และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่ปรึกษา และอนุกรรมการเฉพาะด้านต่างๆ 8 ด้าน ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ได้ทบทวน วางหลักการในการจัดระบบการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้เสียใหม่ กล่าวคือ 2

(1) แนวทางการปฏิบัติงาน

1) การบูรณาการการบริหารจัดการ เน้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ต้องบูรณาการเฉพาะพื้นที่ในทุกด้านให้มีเอกภาพ และประสิทธิภาพ ทั้งด้านการรักษาความสงบ การข่าวกรอง งานมวลชน การศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม โดยให้กระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าภาพ ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยประสานทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

2) การสร้างชุมชนเข้มแข็ง ให้มีการพัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน สังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) การพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน ให้จัดทำแผนเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคม ศาสนา ความต้องการของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา หลักสูตร การเรียนการสอน ทั้งโรงเรียนสามัญ โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม พัฒนาครูให้เพียงพอ และมีคุณภาพ มีความมั่นคงปลอดภัย ได้สิทธิประโยชน์ อาทิ เบี้ยเลี้ยงภัย สำหรับเยาวชน เป็นการฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม และการหาแหล่งอาชีพ ให้สามารถอยู่ได้อย่างมั่นคงในสังคม

4) การพัฒนาการท่องเที่ยวและการลงทุนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินการเปิดพื้นที่ให้เป็นศักยภาพและโอกาสของคนของพื้นที่ ในด้านการท่องเที่ยวและการลงทุนที่ยังมีโอกาสมาก โครงการจัดทำแผนการท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่ และจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ระดมความคิดในการพัฒนาศักยภาพจุดแข็ง และโครงการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

การดำเนินงานคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนา
จังหวัดชายแดนภาคใต้ : สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการนโยบาย
เฉพาะกิจแก้ไขและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (กปต.) สำนักงาน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ 10200 : พ.ศ. 2545
ประยูรศักดิ์ ชลายนเดชชะ : หลักการของอิสลาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ส.วงศ์เสงี่ยม.

เวยูโซะ สามะอาลี (2543) แกะเจ้านาย. ยะลา : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด
ชายแดนภาคใต้.

ศูนย์ประสานงานปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2545) เอกสารประกอบ
การประชุมพิเศษข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2545. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง.

สำนักนายกรัฐมนตรีน (2546) คู่มือข้าราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.
กรุงเทพฯ.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายเสริมศักดิ์	พงษ์พานิช	ปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายชัยฤกษ์	ดิษฐอำนาจ	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายศิวัช	แสงมณี	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายภาณุ	อุทัยรัตน์	ที่ปรึกษาด้านความมั่นคง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

คณะผู้จัดทำ

นายระพี	ผ่องบุพกิจ	ผู้อำนวยการสถาบันดำรงราชานุภาพ
นางวารุณี	พงษ์ศิวกัญ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยมหาดไทย
นายวิทยา	พานิชพงศ์	ผู้อำนวยการส่วนประสานการบริหาร ราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบบูรณาการ
นายกิตติพันธ์	โรจนชีวะ	นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 8ว
นางปิยาภรณ์	วงษ์วานิช	นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 7ว
นายณรงค์	วุ่นชีวะ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว
นายสมมิตร	ลิมสันติธรรม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว
นายประมุข	วิจารณ์ปรีชา	นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 7ว
นางสาวทัศนีย์	ชัยศรี	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6ว
นายศราวุฒิ	สุวรรณทัฬห	นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 6ว

วิทยาลัยมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ 10200
โทร/โทรสาร 0-2622-0961 สื่อสารมหาดไทย 50567

ห้องสมุดกระทรวงมหาดไทย

024989

แนวทางปฏิบัติราชการสำหรับข้าราชการในพี...